

**Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΘΕΜΑ :

***Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ, ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Η
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΟΥΝ***

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ : ΒΟΝΤΙΤΣΟΥ ΑΓΓΕΛΑ
ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΛΥΔΙΑ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΗ

Οφείλουμε πολλά ευχαριστώ

Στην καθηγήτριά μας κ. Αλεξάνδρου Ζωή που μας παρακίνησε να ασχοληθούμε με το άκρως αυτό ενδιαφέρον θέμα των αξιογράφων. Ήταν όντως για εμάς μια ανεπανάληπτη εμπειρία να καταπιαστούμε με αυτό το θέμα και να ενημερωθούμε για τη λειτουργία των αξιογράφων, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συναλλασσομένων καθώς και για τη διαφορετική οικονομική αποστολή που επιτελούν τα αξιόγραφα που αναλύσαμε στην εργασία μας αυτή. Σε μια εποχή που όλοι μας αναζητούμε την καλύτερη και ορθότερη επένδυση των χρημάτων μας είναι πολύ βασικό να γνωρίζουμε τα προνόμια και τις υποχρεώσεις μας σαν επενδυτές και βάσει αυτών να ενεργούμε και να λαμβάνουμε αποφάσεις.

Πίνακας Περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	6
Εισαγωγικές Έννοιες	6
1. Εισαγωγή	6
2. Αξιόγραφο. Έννοια	6
3. Στοιχεία αξιογράφου-Το αξιόγραφο ως έγγραφο	6
Α. Έννοια εγγράφου	6
Β. Διακρίσεις εγγράφων.....	7
4. Διακρίσεις αξιογράφων	8
5. Η κήρυξη του αξιογράφου ως ανίσχυρου.....	9
I. Συνέπειες κλοπής, απώλειας ή καταστροφής αξιογράφου	9
II. Κήρυξη αξιογράφου ως ανίσχυρου.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	12
Συναλλαγματική	12
1. Έννοια και μετέχοντα πρόσωπα	12
2. Χαρακτηριστικά	13
3. Οικονομική σημασία	14
4. Ανάλυση υποχρέωσης από συναλλαγματική	15
I. Ικανότητα	15
II. Αρχή αυτοτέλειας υπογραφών	16
III. Ανάλυση υποχρέωσης από αντιπρόσωπο	16
IV. Πλαστικότητα	17
5. Τυπικά στοιχεία συναλλαγματικής	17
I. Τα οχτώ τυπικά στοιχεία.....	17
II. Συνέπειες από έλλειψη τυπικών στοιχείων.....	21
1. Ακυρότητα της συναλλαγματικής	21
2. Μετατροπή	21
III. Χαρτοσήμανση	22
IV. Το επουσιώδες περιεχόμενο της συναλλαγματικής.....	22
V. Λευκή συναλλαγματική.....	23
VI. Η ευθύνη του εκδότη	24
6. Αποδοχή	25
I. Έννοια και σημασία.....	25
II. Εμφάνιση προς αποδοχή.....	25
III. Δήλωση αποδοχής.....	26
IV. Αποδοχή με απόκλιση από το περιεχόμενο της συναλλαγματικής	26
V. Αποτελέσματα αποδοχής.....	27
VI. Σύμβαση δόσεως και λήψεως.....	27
VII. Αποτελέσματα της άρνησης αποδοχής.....	27
7. Μεταβίβαση συναλλαγματικής	27
I. Μεταβίβαση με εκχώρηση	28
II. Μεταβίβαση με οπισθογράφιση.....	28

1. Έννοια και νομική φύση της οπισθογράφησης.....	28
2. Τύπος οπισθογράφησης	29
3. Περιεχόμενο οπισθογράφησης.....	29
III. Αποτελέσματα οπισθογράφησης	31
1. Νομιμοποιητικά αποτελέσματα.....	31
2. Μεταβιβαστικά αποτελέσματα.....	32
3. Εγγυητικά αποτελέσματα.....	33
4. Συνέπειες διακοπής της σειράς οπισθογραφήσεων	33
IV. Ιδιαίτερα είδη οπισθογράφησης	34
1. Λευκή οπισθογράφηση	34
2. Πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση	34
3. Καλυμμένη πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση	35
4. Ενεχυρική οπισθογράφηση	35
5. Μετοπισθογράφηση.....	36
8. Εκπλήρωση της υποχρέωσης από τη συναλλαγματική	36
I. Λήξη της συναλλαγματικής	36
II. Εμφάνιση προς πληρωμή.....	37
III. Πληρωμή	38
IV. Πληρωμή σε μη δικαιούχο	38
9. Αναγωγή.....	39
I. Αναγωγή για πληρωμή.....	39
1. Ουσιαστικές προϋποθέσεις	39
2. Τυπικές προϋποθέσεις.....	40
3. Έκπτωση του κομιστή από το δικαίωμα αναγωγής.....	40
4. Ειδοποίηση	41
5. Αποτελέσματα της αναγωγής.....	41
II. Αναγωγή για απόδοση. Ανάστροφη κυκλοφορία της συναλλαγματικής.....	42
10. Τριτεγγύηση και παρέμβαση.....	43
I. Τριτεγγύηση	43
II. Παρέμβαση	44
11. Αντίτυπα και αντίγραφα. Παραγραφή.....	46
I. Αντίτυπα.....	46
II. Αντίγραφα	46
III. Παραγραφή.....	46
12. Γραμμάτιο εις διαταγή	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Επιταγή.....	50
1. Έννοια και σημασία.....	50
I. Έννοια.....	50
II. Οικονομική σημασία	50
2. Διαφορές από τη συναλλαγματική	51
3. Έκδοση, τύπος και σχέσεις αιτίας.....	52
I. Έκδοση και τύπος.....	52
II. Σχέσεις αιτίας.....	53
4. Μεταβίβαση επιταγής.....	54
5. Εμφάνιση και πληρωμή της επιταγής.....	56
6. Αναγωγή, παραγραφή και αδικαιολόγητος πλουτισμός.....	57
7. Είδη επιταγών.....	58

1. Ανάλογα με τον τρόπο κυκλοφορία στις συναλλαγματικής	58
α. Επιταγή ονομαστική	58
β. Επιταγή εις διαταγή	58
γ. Επιταγή «ουχί εις διαταγή»	59
2. Ανάλογα με τον τόπο έκδοσης ή πληρωμής.....	59
3. Δίγραμμη και λογιστική	59
4. Ταχυδρομική επιταγή.....	61
5. Ταξιδιωτική επιταγή.....	62
6. Εγγυημένη επιταγή με κάρτα εγγυήσεως.....	63
7. Διαστολή από τις πιστωτικές κάρτες	64
8. Χαρτοσήμανση.....	64
9. Υποχρέωση αναγραφής του Α.Φ.Μ.	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Λοιπά αξιόγραφα.....67

A. Εμπορικά αξιόγραφα εις διαταγή..... 67

I. Τα κατ' ιδίαν αξιόγραφα..... 67

1. Εμπορική εντολή πληρωμής

2. Εμπορικό χρεωστικό ομόλογο

3. Αποθετήριο και ενεχυρόγραφο

4. Γεωργικό ενεχυρόγραφο

5. Θαλάσσια φορτωτική.....

6. Χερσαία φορτωτική

7. Δελτίο αεροπορικής μεταφορά.....

8. Ασφαλιστήριο.....

9. Άλλα αξιόγραφα εις διαταγή.....

II. Κοινοί παράγοντες που εφαρμόζονται στα εις διαταγή αξιόγραφα του άρθρου

76 ν.δ. 1923

B. Ανώνυμα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς..... 72

1. Ανώνυμα χρεόγραφα

I. Έννοια και σημασία..... 72

II. Βασικά χαρακτηριστικά

1. Δημιουργία υποχρέωσης.....

2. Άσκηση υποχρέωσης.....

3. Εκπλήρωση

4. Αποκλεισμός ενστάσεων

5. Μεταβίβαση

6. Ονομαστικά χρεόγραφα.....

III. Παρεπόμενα έγγραφα..... 74

1. Τοκομερίδια

2. Μερισματούγραφα.....

3. Στέλεχος ανανεώσεως.....

Γ. Μετοχές

I. Έννοια και είδη..... 76

II. Σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου. Προστασία καλής πίστης

Βιβλιογραφία

78

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1. Εισαγωγή.

Αξιογράφο είναι τύπος **εγγράφου, συστατικού δικαιωμάτων**, που συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα για όσο χρόνο υπάρχει. Σχεδόν κάθε τύπος αξιογράφου συνοδεύεται από **πρόσθετες λειτουργίες** που δίνονται από το νόμο και ρυθμίζονται ανάλογα με την ιδιαιτερότητα και τους σκοπούς που αυτό πληρεί. Οι λειτουργίες αυτές διαφέρουν ανάλογα με τις ανάγκες που ουσιαστικά καλύπτονται στη πράξη από το αξιογράφο.

Η σημασία των αξιογράφων στην **σύγχρονη οικονομική ζωή** είναι σημαντική, ιδιαίτερα μετά τη ραγδαία ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς. Επέχουν θέση οργάνων ανακατανομής εισοδήματος και διεθνούς μετακινήσεως του κεφαλαίου. Στη σύγχρονη νομική και οικονομική πράξη ιδιαίτερα μας απασχολεί το θέμα της χρησιμοποίησης των αξιογράφων στις συναλλαγές ως χρηματογράφων, (επιταγές, συναλλαγματικές κ.λ.π.) δηλαδή ως μέσων πληρωμής και πιστώσεων.

2. Αξιογράφο. Έννοια.

Αξιογράφο υπό ευρεία έννοια είναι το έγγραφο, με το οποίο συνδέεται ένα δικαίωμα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κατοχή του εγγράφου να είναι απαραίτητη για την άσκηση δικαιώματος. Ο δεσμός, δηλαδή, του εγγράφου με το δικαίωμα είναι τόσο στενός, ώστε κυριολεκτικά να **ενσωματώνεται άρρηκτα** το δικαίωμα στο έγγραφο. Η ενσωμάτωση αυτή γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε για να επέλθει η μεταβίβαση του δικαιώματος που περιέχεται στο έγγραφο, να απαιτείται κατά κανόνα και η παράδοση του εγγράφου.

3. Στοιχεία αξιογράφου – Το αξιογράφο ως έγγραφο.

A. Έννοια εγγράφου.

Αυτή καθ' εαυτή η έννοια του εγγράφου προκύπτει από τον Αστικό Κώδικα και ειδικότερα από τα άρθρα 158 και 166.

Στα πλαίσια επίσης του ΚπολΔ και ειδικότερα στα άρθρα 339 και 449 έμμεσα προσδιορίζονται τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του εγγράφου.

Τα **έγγραφα** είναι τα ανθρώπινα έργα στα οποία διατηρείται η απομνημόνευση παραχωρημένων γεγονότων με τη βοήθεια της γραφής.

B. Διακρίσεις εγγράφων.

Προχωρώντας σε μία ενδεικτική διάκριση των διαφόρων μορφών εγγράφων παρουσιάζουμε μια σχετική ταξινόμησή τους:

- 1. Αποδεικτικά έγγραφα. Έννοια.** Είναι αυτά που συντελούν στην απόδειξη ενός συγκεκριμένου δικαιώματος .
- 2. Συστατικά έγγραφα. Έννοια.** Αυτά είναι τα χρησιμοποιούμενα για την σύσταση ή δημιουργία ορισμένου δικαιώματος.
- 3. Νομιμοποιητικά έγγραφα. Έννοια.** Είναι τα έγγραφα που ουσιαστικά **νομιμοποιούν τον εκδότη** (οφειλέτη) να εκπληρώσει στον κομιστή τα αναφερόμενα στο έγγραφο χωρίς απαραίτητα να νομιμοποιείται ενεργητικά ο κομιστής.

I. Το Έγγραφο ως αντικείμενο παροχής.

1.Κάθε έγγραφο μπορεί να είναι **αντικείμενο παροχής**. Αυτό βεβαίως ισχύει και για τα αξιόγραφα. **Άμεση συνέπεια** αυτού του γεγονότος είναι:

- η εκ του νόμου απορρέουσα **ενοχή επιδείξεως του εγγράφου**. Ειδικότερα όποιος έχει **έννομο συμφέρον** μπορεί να ζητήσει την επίδειξη ή χορήγηση αντίγραφου εγγράφου.
- η **υποχρέωση παράδοσης** κατεχόμενου εγγράφου, εφόσον βέβαια αποδεικνύεται **σύμβαση πώλησης ή ανταλλαγής** από το πρόσωπο που έχει σχετικό έννομο συμφέρον. Εν προκειμένω η υποχρέωση του πωλητή περιορίζεται στην παράδοση των εγγράφων που κατέχει και όχι στην έκδοση εγγράφων.
- η έγγραφη απόδειξη **σύμβασης εκχώρησης** δημόσιου ή ιδιωτικού εγγράφου.

2.Οι διατάξεις του εμπράγματος δικαίου που αφορούν τη **μεταβίβαση κινητών**, εφαρμόζονται και στα **έγγραφα**.

3.Θέματα **δικονομικά** που αφορούν τα έγγραφα ρυθμίζονται στα άρθρα 335-339,432 και 941 ΚπολΔ.

II. Ενσωμάτωση δικαιώματος. Έννοια.

Όταν αναφερόμαστε στην ενσωμάτωση δικαιώματος εννοούμε τη σχέση μεταξύ χαρτιού και δικαιώματος. Η σχέση αυτή είναι τέτοια ώστε η άσκηση του δικαιώματος να τελεί σε άμεση εξάρτηση από την κατοχή του εγγράφου.

Στα αξιόγραφα διακρίνουμε δύο μορφές ενσωματωμένων δικαιωμάτων: Το **εμπράγματο δικαίωμα** κυριότητας του εγγράφου και τα **ενοχικά δικαιώματα** του νόμιμου κατόχου του εγγράφου που απορρέουν από τα ίδιο το έγγραφο.

III. Κατοχή εγγράφου από το δικαιούχο. Έννοια.

Ο δικαιούχος εγγράφου και ειδικότερα ενός αξιογράφου, το οποίο εντάσσεται στην κατηγορία των **χρηματογράφων**, πρέπει να το κατέχει νόμιμα για να μπορεί να το παρουσιάσει στον οφειλέτη προκειμένου να πληρωθεί. Εάν το **χρηματογράφο** δεν παρουσιαστεί στον οφειλέτη, **είναι νόμιμη η άρνησή του να το πληρώσει.**

IV. Νομικός χαρακτήρας του δικαιώματος που ενσωματώνεται στα αξιόγραφα.

Στα αξιόγραφα πρέπει να περιλαμβάνεται **ιδιωτικό περιουσιακό δικαίωμα.**

V. Πιστωτικοί τίτλοι – Χρηματούγραφα.

Η έννοια του αξιογράφου είναι **έννοια γένους** έναντι των εννοιών των **πιστωτικών τίτλων** και των **χρηματογράφων** (αξιόγραφα με στενή έννοια).

Αρχές που ισχύουν στους πιστωτικούς τίτλους.

1. Το είδος η έκταση και οι ιδιότητες του ενσωματωμένου δικαιώματος προσδιορίζονται από τα όσα ρητά αναφέρονται στο κείμενο του τίτλου.

2. Οι **πράξεις** και οι **υπογραφές** των **προσώπων** που είναι προσωπικά υπόχρεοι από ένα πιστωτικό τίτλο, είναι **αυτοτελείς** και **ανεξάρτητες**, με άμεσες συνέπειες αναφορικά με την ευθύνη των προσώπων αυτών.

3. Οι **υποχρεώσεις** που απορρέουν από το κείμενο του πιστωτικού τίτλου είναι ανεξάρτητες από τα περιστατικά που οδήγησαν στην έκδοσή του. Επομένως η θέση του κάθε κομιστή του πιστωτικού τίτλου είναι αυτόνομη.

Αρχές που ισχύουν στα χρηματούγραφα.

1.Είναι αναγκαία η **ευχέρεια** της **μεταβίβασής τους** . Τα αξιόγραφα «εις **κομιστήν**» μεταβιβάζονται με **απλή παράδοση** του τίτλου, ενώ τα αξιόγραφα «εις **διαταγήν**» μεταβιβάζονται με **οπισθογράφηση** και **παράδοση**. Τα **ονομαστικά** αξιόγραφα μεταβιβάζονται με **εκχώρηση** και **παράδοση του τίτλου**.

2.Υπάρχει **ενσωμάτωση δικαιώματος** και εγγράφου

3.Το **δικαίωμα** που ενσωματώνεται στο **χρηματούγραφο** προσδιορίζεται αποκλειστικά από το **κείμενο του τίτλου**.

4.Υπάρχει **αυτοτέλεια του δικαιώματος** κάθε κομιστή (η αρχή αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση επιταγής με την ρήτρα «**ουχί εις διαταγήν**»).

4. Διακρίσεις αξιογράφων.

Η ενδεικτική απαρίθμηση των υφισταμένων διακρίσεων στα αξιόγραφα, σκοπό έχει την πιο εμπειρισταωμένη κατανόηση εννοιών που άπτονται της επιταγής.

Τα αξιόγραφα διακρίνονται σε:

1. **Γνήσια**, όπου ο κομιστής του εγγράφου θεωρείται και δικαιούχος του δικαιώματος που ενσωματώνεται στο έγγραφο και η μεταβίβαση του αξιογράφου συνεπάγεται μεταβίβαση του ενσωματωμένου δικαιώματος (αξιόγραφα εις κοιμιστή και εις διαταγήν).

Καταχρηστικά, στα οποία ο κομιστής του εγγράφου θεωρείται και δικαιούχος του ενσωματωμένου σε αυτά δικαιώματος αλλά η μεταβίβαση του αξιογράφου δεν συνεπάγεται μεταβίβαση δικαιώματος (αξιόγραφα ονομαστικά και τα καταχρηστικώς οπισθογραφήσιμα).

2. **Ενοχικά**, που ενσωματώνουν αξίωση για απόδοση πραγμάτων σε είδος ή το δικαίωμα να λάβει ο κάτοχός τους ορισμένο ποσό χρημάτων.

Σε **εμπράγματα** που ενσωματώνουν εμπράγματο δικαίωμα, όπως π.χ. το ενεχυρόγραφο.

Συμμετοχικά, που ενσωματώνουν το δικαίωμα συμμετοχής σε εταιρία, όπως οι μετοχές Α.Ε.

3. **Ονομαστικά** είναι εκείνα των οποίων αποκλειστικός δικαιούχος είναι το πρόσωπο του οποίου το όνομα αναγράφεται στο αξιόγραφο π.χ. ονομαστικές μετοχές. Μεταβιβάζονται με εκχώρηση και παράδοση του εγγράφου (ως προς τον τρόπο μεταβίβασής του οι γνώμες δίστανται μεταξύ των διαφόρων εμπορικολόγων κυρίως ανάλογα με το αξιόγραφο).

Τα «εις διαταγήν» στα οποία κατονομάζεται ορισμένο πρόσωπο ως δικαιούχος αλλά μπορεί να μεταβιβάσει το αξιόγραφο, αφού το οπισθογραφήσει, σε οποιονδήποτε άλλο (εντολές πληρωμής, χρεωστικά ομόλογα, συναλλαγματικές, γραμμάτια εις διαταγήν, τραπεζικές επιταγές, αποθετήρια, ασφαλιστήρια, ναυτοδανειστικά, φορτωτικές ενεχυρόγραφα γενικών αποθηκών).

Τα «εις κοιμιστήν» στα οποία δικαιούχος είναι όποιος κομίζει (κατέχει) τον τίτλο. Μεταβιβάζονται με παράδοση του αξιογράφου και με συμφωνία μεταβίβασης της κυριότητας (τραπεζογραμμάτια, τοκομερίδια, μετοχές Α.Ε., μερισματούγραφα, οι μη εν όψει ομολογίες Α.Ε.).

4. **Αιτιώδη** είναι τα αξιόγραφα των οποίων το κύρος και γενικότερα το δικαίωμα που απορρέει από αυτά εξαρτάται από την υποκείμενη αιτία (σχέση) που οδήγησε στην έκδοσή τους π.χ. η μετοχή.

Αναιτιώδη ή αφηρημένα είναι τα αξιόγραφα που η υποκείμενη αιτία που οδήγησε στην έκδοσή τους είναι ανεξάρτητη από το κύρος τους (συναλλαγματική, τραπεζική επιταγή).

5. Η κήρυξη του αξιογράφου ως ανίσχυρου.

Ι. Συνέπειες κλοπής απώλειας ή καταστροφής αξιογράφου.

Το γεγονός της **άρρηκτης σύνδεσης δικαιώματος και τίτλου** με τέτοιο τρόπο ώστε η μεταβίβαση του εγγράφου να συνεπάγεται και μεταβίβαση του ενσωματωμένου σε αυτό δικαιώματος, δημιουργεί σημαντικό θέμα στην περίπτωση απώλειας ή καταστροφής του εγγράφου ειδικότερα για την ενάσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος που εγχαρτούται στον τίτλο του αξιογράφου. Σύμφωνα με το άρθρο 895 ΑΚ: «Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής του

ανώνυμου χρεογράφου, ο μέχρι τότε κομιστής του μπορεί, εφόσον δεν ορίζεται σε αυτό το αντίθετο, να ζητήσει από το δικαστήριο να κηρύξει, με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, τον τίτλο ανίσχυρο ή να απαγορεύσει στον οφειλέτη να πληρώσει σε εκείνον που τον παρουσιάζει. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στα τοκομερίδια, στα μερισματούγραφα, καθώς και στα άτοκα γραμμάτια που είναι πληρωτέα εν όψει». Σύμφωνα με το άρθρο 896 ΑΚ: «Εκείνος που προκάλεσε, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, την κήρυξη του χρεογράφου ως ανίσχυρου, εκτός από το δικαίωμα να ασκήσει την αξίωσή του δυνάμει του χρεογράφου, έχει και το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εκδώσει νέο τίτλο. Η δαπάνη βαρύνει εκείνον που το ζητεί».

Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η νομική διαδικασία της **κήρυξης του αξιογράφου ως ανίσχυρου** η οποία προβλέπεται από τα άρθρα 850-860 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Με τη διαδικασία αυτή επέρχεται η τυπική νομιμοποίηση του τέως κατόχου, που διαταράχθηκε με την απώλεια της κατοχής του τίτλου.

II. Κήρυξη αξιογράφου ως ανίσχυρου.

Η διαδικασία κήρυξης αξιογράφου ως ανίσχυρου περιλαμβάνει ουσιαστικά δύο στάδια:

α) **Το στάδιο της προσκλήσεως για αναγγελία δικαιώματος** (άρθρα 843-848 ΚΠολΔ).

β) **Το στάδιο της κηρύξεως του αξιογράφου ως ανίσχυρου** (άρθρα 850-860ΚΠολΔ).

Και τα δύο αυτά στάδια ξεκινούν δικονομικά με την άσκηση **διαδοχικών και ξεχωριστών** κάθε φορά **αιτήσεων**.

Οι αιτήσεις αυτές πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις αναφορικά με το τυπικό και ουσιαστικό τους μέρος.

Ιδιαιτερότητα παρουσιάζει δικονομικά η άσκηση της δεύτερης αίτησης (με μορφή κλήσης) για κήρυξη του τίτλου ως ανίσχυρου, γιατί αυτή πρέπει να ασκηθεί **μόνον αν δεν πραγματοποιήθηκε οποιαδήποτε αναγγελία μέσα στην προθεσμία που ορίζεται με τη διαδικασία πρόσκλησης**.

Αν έγινε όμως αναγγελία, η διαδικασία κήρυξης του τίτλου ως ανίσχυρου θεωρείται περατωμένη.

Η άσκηση δύο αυτοτελών **αιτήσεων** συνεπάγεται και τη έκδοση δύο δικαστικών βεβαίως **αποφάσεων**. Η **απόφαση που αφορά την αίτηση προσκλήσεως προς αναγγελία, αναφέρεται σε κάθε πρόσωπο το οποίο έχει δικαίωμα «επί του αξιογράφου»** το οποίο καλείται να **αναγγείλει την απαίτησή του**.

Ο **χαρακτήρας της απόφασης αυτής αμφισβητείται αναφορικά με το αν θα χαρακτηριστεί ως οριστική ή ως μη οριστική**. Η **σημασία του χαρακτηρισμού εντοπίζεται ιδιαίτερα στο θέμα της δυνατότητας άσκησης ενδίκων μέσων**. Δύο απόψεις διατυπώθηκαν. Η **μία δέχεται την απόφαση ως μη οριστική (οπότε και δεν προσβάλλεται με έφεση), και η άλλη δέχεται την απόφαση ως οριστική (επομένως προσβάλλεται με έφεση)**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

1. Έννοια και μετέχοντα πρόσωπα.

1. **Συναλλαγματική** είναι το αξιόγραφο που **εκδίδεται** κατά ορισμένο τύπο και στο οποίο ενσωματώνονται μία ή περισσότερες υποχρεώσεις για πληρωμή. Για την έγκυρη δημιουργία των υποχρεώσεων αυτών απαιτείται η συνδρομή σειράς προϋποθέσεων.

2. Στην απλούστερή της μορφή η συναλλαγματική έχει το εξής περιεχόμενο:

Λήξη την 11^η Φεβρουαρίου 1999
Την 11^η Φεβρουαρίου 1999 πληρώσατε δυνάμει της παρούσας συναλλαγματικής στον
Α.Α. (ή εις διαταγή του) στη Θεσσαλονίκη το ποσό των εξήντα χιλιάδων δρχ.
Συναλλαγματική δρχ. 60.000
Αθήνα την 3^η Οκτωβρίου 1998
Ο εκδότης
Ε.Ε. (υπογραφή)

Προς τον Π.Π.

Δεκτή
Π.Π. (υπογραφή)

3. Η συναλλαγματική είναι εκταξιακό αξιόγραφο, στο οποίο εμφανίζεται η χαρακτηριστική τριπρόσωπη σχέση. Στη σχέση αυτή, εκείνος που εκδίδει τη συναλλαγματική και δίνει την εντολή για πληρωμή λέγεται **εκδότης** (Ε.Ε). Εκείνος στον οποίο δίνεται η εντολή να πληρώσει λέγεται **πληρωτής** (Π.Π) αφού δε αποδεχθεί τη συναλλαγματική αποδέκτης. Τέλος, εκείνος υπέρ του οποίου δίνεται η εντολή, εκείνος δηλαδή στον οποίο πρέπει να γίνει η πληρωμή, λέγεται **λήπτης** (Α.Α).

Η αποδοχή της συναλλαγματικής από τον πληρωτή δεν είναι προϋπόθεση για την εγκυρότητά της, όμως συναλλαγματική που δεν έχει γίνει αποδεκτή έχει περιορισμένη εμπορευσιμότητα, διότι ο κύριος οφειλέτης από συναλλαγματική είναι ο αποδέκτης. Αν και η συναλλαγματική είναι τριπρόσωπη σχέση, μπορεί να εμφανιστεί και με λιγότερα από τρία πρόσωπα, αφού ο νόμος επιτρέπει να είναι ο ίδιος ο εκδότης και ο λήπτης ή ακόμη και ο πληρωτής. Μάλιστα τις περισσότερες φορές η συναλλαγματική εκδίδεται εις διαταγή του ίδιου του εκδότη.

Εκτός από τα τρία αυτά βασικά πρόσωπα, που μπορούν να εμφανιστούν και άλλα, τα οποία απόκτησαν τη συναλλαγματική εκ των υστέρων με μεταβίβαση και τα οποία λέγονται **οπισθογράφοι** (διότι θέτουν την υπογραφή τους στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής), ενώ ο τελευταίος δικαιούχος λέγεται **κομιστής**. Όσο

περισσότερες υπογραφές υπάρχουν τόσο μεγαλύτερη είναι η εμπορευσιμότητα της συναλλαγματικής.

4. Ο λόγος, για τον οποίο ο εκδότης έχει βάσιμη προσδοκία ότι ο πληρωτής θα αποδεχθεί τη συναλλαγματική, πρέπει να αναζητηθεί στην υποκείμενη σχέση που τους συνδέει. Συνήθως δηλ. ο πληρωτής θα είναι οφειλέτης του εκδότη, γι' αυτό και, με την έκδοση της συναλλαγματικής, δίνει ο εκδότης την εντολή στον πληρωτή, αντί να πληρώσει τον ίδιο, να πληρώσει ένα τρίτο πρόσωπο, τον λήπτη. Ο εκδότης πάλι θα είναι οφειλέτης του λήπτη, με την έκδοση δε της συναλλαγματικής επιδιώκει αντί να τον εξοφλήσει ο ίδιος να τον εξοφλήσει ο πληρωτής. Ο λήπτης μπορεί βέβαια με την σειρά του να μεταβιβάσει σε άλλον τη συναλλαγματική, στον όποιο συνήθως θα οφείλει και ο οποίος γίνεται δανειστής της απαίτησης από τη συναλλαγματική. Απέναντι όμως στον τελευταίο δικαιούχο ευθύνονται, εκτός από τον αποδέκτη, ο εκδότης και οι οπισθογράφοι.

Παρουσιάζουμε παρακάτω ένα έντυπο συναλλαγματικής.

Λήξη την.....	20.....	Συναλλαγματική ΕΥΡΩ	(ΛΕΓΟΜΕΝΗΤΙΚΑ)
Την.....	20.....	πληρώσει με την παρούσα μόνη συναλλαγματική σε	
διαταγή.....			
και στο Κατάστημα.....	της	ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	(ΣΤΙΤΑΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)
		το ποσό των ΕΥΡΩ	
Προς.....	(ΟΛΟΓΡΑΦΟΣ) 20.....	(ΤΟΣΟΣ-ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ) 20.....	Ο εκδότης
Δεκτή.....	(ΤΟΣΟΣ-ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)		
Όνομα πατέρα ή συζύγου.....	(ΟΝΟΜΑΤΕΣΟΚΥΜΟ Ή ΣΕΒΩΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΕΚΤΗ)		
Οδός.....	αριθ.....		
Ταχ. Κωδ.....	Πόλη.....		
Α.Φ.Μ.....	Αρ. Ταυτ.....		
	(ΣΤΙΤΑΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)		
	(ΟΝΟΜΑΤΕΣΟΚΥΜΟ-ΣΕΒΩΤΗΡΙΑ)		

Α.Ε. 2672-1
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΠΟΔΕΚΤΗ
ΟΙ ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΛΕΥΚΗ ΑΓΡΙΑΝΑ ΝΑ ΔΙΑΣΤΡΕΨΕΤΑΙ ΚΑΒΑΡΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΚΑΝΟΤΡΑΧΙΣΗ

2. Χαρακτηριστικά.

Η συναλλαγματική έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Είναι **αξιόγραφο** και μάλιστα **υπό στενή έννοια**: Χωρίς την κατοχή του εγγράφου δεν είναι δυνατή όχι μόνο η άσκηση αλλά ούτε η μεταβίβαση του ενσωματωμένου δικαιώματος.

2. Είναι **ενοχικό** αξιόγραφο, διότι ενσωματώνεται απαίτηση και μάλιστα χρηματική (χρηματογράφο)

3. Είναι **συστατικό** αξιόγραφο, διότι η απαίτηση από τη συναλλαγματική δημιουργείται για πρώτη φορά με την έκδοση του τίτλου.

4. Είναι **αναιτιώδες** αξιόγραφο και μάλιστα κατά αναγκαστικό δίκαιο. Η απαίτηση που δημιουργείται με την έκδοση της συναλλαγματικής είναι νέα, ανεξάρτητη από την απαίτηση που πηγάζει από την υποκείμενη σχέση, μπορεί δε να μεταβιβαστεί χωριστά από αυτή.

5. Στη συναλλαγματική υπάρχει κατά το βασικό σχήμα του νόμου τριγωνική σχέση.

6. Είναι αξιόγραφο γεννημένο **εις διαταγή**, γι' αυτό μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση. Μπορεί πάντως να γίνει ονομαστικό αξιόγραφο, αν τεθεί η ρήτρα «όχι εις διαταγή», δεν μπορεί όμως να εκδοθεί στον κομιστή, αν και η θέση λευκής οπισθογράφισης οδηγεί σε παρεμφερή αποτελέσματα.

7. Στη συναλλαγματική ισχύει η αρχή της **γραμματοπάγειας**. Ο καλόπιστος τρίτος μπορεί να βασισθεί στο περιεχόμενο του εγγράφου. Ο οφειλέτης δεν μπορεί να

αντιτάξει στον κομιστή ενστάσεις που είχε από τη σχέση του με προηγούμενο οπισθογράφο.

8. Η συναλλαγματική είναι κατ' εξοχήν αξιόγραφο **δημόσιας πίστewος**. Αποβλέπει πρωτίστως στην προστασία των συναλλασσομένων, διότι μόνο έτσι εξασφαλίζεται η κυκλοφοριακή της ικανότητα.

9. Το δίκαιο της συναλλαγματικής είναι **αυστηρό** και **τυπικό**. Η αυστηρότητα και η τυπικότητα είναι απαραίτητες για την ασφάλεια των συναλλαγών. Η συναλλαγματική δεν θα μπορούσε να εκπληρώσει την αποστολή της αν δεν την διείπε αυστηρό και τυπικό δίκαιο.

3. Οικονομική σημασία.

Στη σύγχρονη συναλλακτική ζωή η συναλλαγματική εκπληρώνει πλήθος λειτουργιών, η γνώση των οποίων συμβάλλει στην κατανόηση του δικαίου της συναλλαγματικής. Η βασική λειτουργία της συναλλαγματικής είναι η **πιστωτική**, κατά δεύτερο λόγο επιτελεί **εγγυητική** λειτουργία, ενώ δεν αποκλείεται να χρησιμεύει και ως **μέσο πληρωμής**. Ειδικότερα:

1. Κατά την πρώτη περίοδο που άρχισε να χρησιμοποιείται η συναλλαγματική χρησίμευε για τη **μεταφορά χρημάτων** από τόπο σε τόπο. Αν ο έμπορος Αθηνών Α έχει χρηματική απαίτηση κατά του εμπόρου Θεσσαλονίκης Β, συγχρόνως δε ο Α οφείλει χρηματικό ποσό στον έμπορο Θεσσαλονίκης, ο Α μπορεί να εκδώσει συναλλαγματική με πληρωτή τον Β και να την παραδώσει στον πιστωτή του Γ. με την πληρωμή της συναλλαγματικής από τον Β στον Γ, δηλ. με μία πράξη πληρωμής, εξοφλείται τόσο η οφειλή του Α προς τον Γ όσο και η οφειλή του Β προς τον Α. με τον τρόπο αυτόν αποφεύγεται η διπλή αποστολή χρημάτων από τη Θεσσαλονίκη στην Αθήνα(του Β προς τον Α) και από την Αθήνα στη Θεσσαλονίκη(του Α προς τον Γ). Στην σημερινή όμως εποχή, χωρίς να αποκλείεται η λειτουργία αυτή της συναλλαγματικής, άλλα σύγχρονα μέσα πληρωμής (τραπεζική και ταχυδρομική επιταγή, έμβασμα) έχουν αντικαταστήσει τη συναλλαγματική ως αμιγές μέσο πληρωμής, τουλάχιστον στις συναλλαγές του εσωτερικού. Αντίθετα στις διεθνείς συναλλαγές η συναλλαγματική εξακολουθεί να χρησιμεύει και σήμερα ως μέσο πληρωμής.

2. Κύρια **λειτουργία** της συναλλαγματικής είναι σήμερα η **πιστωτική**. Επειδή η συναλλαγματική μπορεί να εκδοθεί ως πληρωτέα μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα από την έκδοσή της, μπορεί να χρησιμεύει ως μέσο πίστewος κατά διαφορετικούς τρόπους:

α) Τυπική περίπτωση οπου εκδηλώνεται η πιστωτική λειτουργία της συναλλαγματικής στις εμπορικές συναλλαγές είναι εκείνη, κατά την οποία ο πωλητής εμπορευμάτων (π.χ. ο παραγωγός) πωλεί στον αγοραστή (π.χ. εισαγωγέα, χονδρέμπορο, λιανοπωλητή) εμπορεύματα με βραχυπρόθεσμη πίστωση του τιμήματος. Ο αγοραστής χρειάζεται την προθεσμία εξοφλήσεως, διότι μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα υπολογίζει ότι θα πουλήσει τα εμπορεύματα που αγόρασε, οπότε και θα είναι πλέον σε θέση να εξοφλήσει την οφειλή του στον πωλητή από το τίμημα που θα εισπράξει.

Εκδίδει λοιπόν ο πωλητής συναλλαγματική, συνήθως εις διαταγή του, την οποία αποδέχεται ο αγοραστής με χρόνο λήξεως τον χρόνο πίστewος του τιμήματος. Η έκδοση της συναλλαγματικής εξυπηρετεί όμως καλύτερα και τα συμφέροντα του

πωλητή. Και τούτο γιατί με την έκδοση και την αποδοχή της από τον αγοραστή, ο πωλητής αποκτά κατά του αγοραστή, εκτός από την απαίτηση για καταβολή του τιμήματος, η οποία δεν αποσβήνεται με την έκδοση της συναλλαγματικής και την απαίτηση από την συναλλαγματική, από την οποία μπορεί να ικανοποιηθεί με ταχεία διαδικασία. Επιπλέον ο πωλητής έχει τη δυνατότητα ένα δικό του χρέος οπισθογραφώντας τη συναλλαγματική υπέρ ενός δανειστή του. Αν, τέλος, ο πωλητής έχει άμεση ανάγκη ρευστού, μπορεί να εισπράξει αμέσως το ποσό της συναλλαγματικής, οπισθογραφώντας την υπέρ της τράπεζας (**προεξόφληση** της συναλλαγματικής). Η τράπεζα βέβαια παρακρατεί τον ενδιάμεσο τόκο μέχρι την ημερομηνία λήξης της συναλλαγματικής (**προεξοφλητικός τόκος**) μαζί με την προμήθειά της. Τούτο ισοδυναμεί από οικονομικής σκοπιάς με παραχώρηση εκ μέρους της τράπεζας πίστωση προς τον πωλητή.

β) Η πιστωτική λειτουργία της συναλλαγματικής μπορεί όμως να εκδηλωθεί και αντίστροφα: Αυτήν τη φορά ο αγοραστής (και όχι ο πωλητής) προεξοφλεί στην τράπεζά του συναλλαγματική, αποδοχής δικής του και εκδόσεως του πωλητή, οπότε με το ποσό που παίρνει από τη τράπεζα εξοφλεί αμέσως την οφειλή του από την πώληση των εμπορευμάτων. Η προεξόφληση συμφέρει καλύτερα τον αγοραστή από τη χορήγηση τραπεζικής πίστωσης, καθόσον η τελευταία βαρύνεται με **ειδικό φόρο τραπεζικών εργασιών** (Ε.Φ.Τ.Ε.) 3%.

3. Η άλλη λειτουργία που μπορεί να επιτελέσει η συναλλαγματική είναι η **εγγυητική**. Μπορεί δηλ., η συναλλαγματική να χρησιμεύει όχι για να κυκλοφορεί αλλά για την εξασφάλιση του πιστοδότη. Στην περίπτωση αυτή ο πιστολήπτης αποδέχεται συναλλαγματική, την οποία φυλάσσει ο πιστοδότης ή τρίτο πρόσωπο μέχρι τη λήξη της. Μέχρι τότε η συναλλαγματική, βάσει της συμφωνίας μεταξύ των μερών, δεν επιτρέπεται ούτε να μεταβιβασθεί ούτε να ασκηθεί η ενσωματωμένη απαίτηση. Αν ο πιστολήπτης δεν επιστρέψει εμπρόθεσμα την πίστωση, ο πιστοδότης μπορεί να ικανοποιηθεί με τη σύντομη διαδικασία των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους πολύ γρηγορότερα απ' ό,τι θα ικανοποιείτο η απαίτησή του από το δάνειο με την τακτική διαδικασία.

4. Ανάλυση υποχρέωσης από συναλλαγματική.

I. Ικανότητα.

1. Για να είναι κανείς υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων από συναλλαγματική πρέπει να έχει **ικανότητα δικαίου**. Ικανότητα στο δίκαιο της συναλλαγματικής έχουν όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από την εμπορική τους ή μη ιδιότητα. Οι ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα δεν έχουν μεν ικανότητα για έκδοση ή αποδοχή συναλλαγματικής, οι εξ ονόματός τους όμως δικαιοπρακτικές δηλώσεις βουλήσεως δεν είναι άκυρες αλλά θεωρείται ότι δόθηκαν από ή απευθύνονται προς τα μέλη της ενώσεως.

2. Ικανότητα για την ανάληψη υποχρεώσεων ή απόκτηση δικαιωμάτων από συναλλαγματική με πράξη πάνω σε αυτή έχουν όσοι είναι **ικανοί για δικαιοπραξία**. Οι ανίκανοι για δικαιοπραξία μπορούν να αναλάβουν υποχρέωση από συναλλαγματική με πράξη του νόμιμου αντιπροσώπου τους. Αν ο ίδιος ο ανίκανος ή ο περιορισμένα ικανός υπογράψει συναλλαγματική, επέρχεται ακυρότητα της πράξης. Η ακυρότητα είναι σχετική υπέρ του ανίκανου, ο οποίος μπορεί να την αντιτάξει σε

οποιονδήποτε, ακόμη και σε καλόπιστο δικαιούχο. Πάντως η ακυρότητα της υπογραφής του ανίκανου δεν επηρεάζει το κύρος της συναλλαγματικής.

II. Αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών.

Η ανάγκη ενίσχυσης της κυκλοφοριακής ικανότητας της συναλλαγματικής επέβαλε τη θεσμοθέτηση της **αρχής της αυτοτέλειας των υπογραφών**, με την οποία το δίκαιο της συναλλαγματικής απομακρύνεται από βασικές αρχές του αστικού δικαίου. Η αρχή αυτή σημαίνει ότι, αν μια (ή περισσότερες) υπογραφή (εκδότη, αποδέκτη, οπισθογράφου) είναι ελαττωματική, η υπογραφή είναι μεν άκυρη, με συνέπεια την κατά βάση μη ευθύνη του υπογραφέα, οι υπογραφές όμως που ακολουθούν δε θίγονται. Έτσι, αν κάποιος απέκτησε συναλλαγματική, στην οποία η υπογραφή κάποιου ενδιάμεσου (ή του τελευταίου) υπογραφέα είναι άκυρη, η κτήση της συναλλαγματικής είναι νόμιμη, αυτός δε (ο δικαιούχος) μπορεί να στραφεί κατά όλων των προηγούμενων υπογραφέων, πλην αυτού ή αυτών που είχε υπογράψει ακύρως.

Η ισχύς της αρχής της αυτοτέλειας των υπογραφών, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να αποκτήσει η συναλλαγματική κυκλοφοριακή ικανότητα. Αν δεν ίσχυε, θα έπρεπε κάθε νέος δικαιούχος να βεβαιωθεί πρώτα για την (ουσιαστική) εγκυρότητα της υπογραφής του εκδότη αλλά και των τυχόν μεσολαβούντων οπισθογράφων. Λόγοι ακυρότητας των υπογραφών είναι αυτοί που προβλέπει ο Α.Κ. για τις ελαττωματικές δηλώσεις βουλήσεως. Ενδεικτικά αναφέρεται στο άρθρο 7 ότι άκυρη είναι η υπογραφή, την οποία φέρει συναλλαγματική που προέρχεται από ανίκανο ή ανύπαρκτο πρόσωπο ή που φέρει υπογραφές πλαστές ή υπογραφές που για οποιονδήποτε λόγο δεν μπορούν να δημιουργήσουν υποχρέωση.

III. Ανάλυση υποχρέωσης από αντιπρόσωπο.

1. Η έκδοση συναλλαγματικής, αλλά και κάθε πράξη στη συναλλαγματική, δεν είναι ανάγκη να προέρχεται από τον ίδιο τον εκδότη αλλά μπορεί να συντελεσθεί και με αντιπρόσωπο. Η τυπικότητα του δικαίου της συναλλαγματικής, επιβάλλει ότι η σχέση πληρεξουσιότητας πρέπει να συνάγεται με σαφήνεια από το ίδιο το κείμενο της συναλλαγματικής. Τούτο συμβαίνει, όταν ο αντιπρόσωπος θέσει το όνομα του αντιπροσωπευμένου και υπογράψει και ο ίδιος με το όνομά του. Γίνεται όμως δεκτό ότι ο αντιπρόσωπος μπορεί να υπογράψει και με το όνομα του αντιπροσωπευμένου. Αν η σχέση πληρεξουσιότητας δεν είναι εμφανής από το κείμενο της συναλλαγματικής, ευθύνεται ο ίδιος ο αντιπρόσωπος.

2. Αν ο αντιπρόσωπος ενήργησε χωρίς πληρεξουσιότητα (ψευδαντιπρόσωπος), ευθύνεται ο ίδιος ως οφειλέτης από συναλλαγματική. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση υπέρβασης από το νόμιμο ή εκούσιο αντιπρόσωπο της εξουσίας του. Εφόσον πληρώσει ο ίδιος τη συναλλαγματική, έχει τα ίδια δικαιώματα που θα είχε αυτός που φέρεται ως αντιπροσωπευόμενος. Η ευθύνη αυτή του αντιπροσώπου δεν υπόκειται στους περιορισμούς της Α.Κ. 231, έτσι ώστε να μην έχει σημασία το αν ο ψευδαντιπρόσωπος γνώριζε ή όχι το ελάττωμα της έλλειψης πληρεξουσιότητας. Ο ψευδώς εκπροσωπηθείς μπορεί να εγκρίνει άτυπα τη δήλωση του ψευδαντιπροσώπου. Αν δεν την εγκρίνει, δεν ευθύνεται και μπορεί να αντιτάξει το ελάττωμα της έλλειψης πληρεξουσιότητας κατά οπουδήποτε, δηλ. και κατά καλόπιστων τρίτων.

3. Σύμφωνα με ορθή γνώμη, λόγω της ίδιας κατάστασης συμφερόντων, το άρθρο 8 ισχύει και όταν ο ψευδαντιπρόσωπος αυτοβούλως υπέγραψε μόνο με το όνομα του αντιπροσωπευμένου, χωρίς δηλ. να εμφανίζεται και το δικό του το όνομα.

4. Είναι δυνατή η έκδοση συναλλαγματικής στο όνομα του ίδιου του εκδότη αλλά για λογαριασμό άλλου (έκδοση συναλλαγματικής κατά παραγγελία).

IV. Πλαστικότητα.

Η υπογραφή στη συναλλαγματική είναι πλαστή, όταν κάποιος υπογράψει με όνομα άλλου χωρίς να έχει τη συγκατάθεσή του. Ο πλαστογράφος, σε αντίθεση με τον ψευδαντιπρόσωπο, δεν θέλει να δημιουργήσει την εντύπωση ότι ενεργεί στο όνομα άλλου (σαν αντιπρόσωπός του) αλλά ότι υπέγραψε το ίδιο πρόσωπο, του οποίου πλαστογράφησε την υπογραφή. Ο φερόμενος ως υπογράφας δεν ευθύνεται, ευθύνεται όμως ο πλαστογράφος. Αν κάποιος υπογράψει συναλλαγματική στο όνομα ανύπαρκτου προσώπου, τότε ευθύνεται ο ίδιος.

5. Τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής.

I. Τα οκτώ τυπικά στοιχεία.

Για να δημιουργηθεί υποχρέωση από συναλλαγματική δεν αρκεί μόνη η σύνταξη εγγράφου. Το έγγραφο πρέπει να περιέχει τα τυπικά προαπαιτούμενα που ορίζει ο νόμος. Η έλλειψη ή ανεπάρκεια έστω ενός από τα ουσιώδη τυπικά στοιχεία έχει ως συνέπεια ότι το έγγραφο δεν θα ισχύει ως συναλλαγματική και ότι κανείς υπογραφέας δεν θα μπορεί να αντλήσει δικαιώματα ή υποχρεώσεις από αυτό. Τα στοιχεία αυτά εγγυώνται την ασφάλεια των συναλλαγών και συντελούν στην αύξηση της κυκλοφοριακής ικανότητας της συναλλαγματικής. Τα οκτώ αυτά τυπικά στοιχεία είναι τα εξής:

1. **Ονομασία «συναλλαγματική».** Η χρησιμοποίηση άλλης λέξης (π.χ. «τραβηκτική», «εντολή») εκτός από τη λέξη συναλλαγματική δεν αρκεί. Και τούτο διότι πρέπει ο οποιοσδήποτε να μπορεί να ξεχωρίζει αμέσως ότι πρόκειται για συναλλαγματική. Λειτουργεί δηλ. η λέξη «συναλλαγματική» σαν προειδοποιητικό σημείο για τις συνέπειες που μπορεί να έχει η υπογραφή σε τέτοιο έγγραφο. Η λέξη συναλλαγματική πρέπει να περιέχεται στο κείμενο του τίτλου (δεν αρκεί η αναγραφή της μόνο στην επικεφαλίδα), έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η εκ των υστέρων προσθήκη της.

2. **Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού.** α) Ο όρος εντολή έχει την έννοια της διαταγής. Η εντολή για να είναι έγκυρη, πρέπει να είναι **απλή** και **καθαρή** δηλ. χωρίς αιρέσεις, όρους ή επιφυλάξεις, διότι αυτό θα έβλαπτε την κυκλοφοριακή ικανότητα της συναλλαγματικής. Ιδίως δεν μπορεί να συνδεθεί η αφηρημένη εντολή με την ύπαρξη ή εκπλήρωση της υποκείμενης σχέσης ή την αντιπαροχή. Αντίθετα απλή αναφορά της υποκείμενης σχέσης δε βλάπτει.

β) Η εντολή πρέπει να αναφέρεται στην **πληρωμή χρηματικού ποσού**. Επομένως αποκλείεται η εντολή να αναφέρεται στην καταβολή αντικαταστατών πραγμάτων.

γ) Το χρηματικό ποσό δεν αρκεί να είναι απλώς οριστό αλλά πρέπει να είναι ορισμένο. Ρήτρες αξίας είδους, αξίας χρυσού, τιμαριθμικές ρήτρες αποκλείονται.

Μπροστινό μέρος συναλλαγματικής.

Αήξη την..... 20..... Συναλλαγματική ΕΥΡΩ (ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ)
 Την..... 20..... πληρώστε με την παρούσα μόνη συναλλαγματική σε
 διαταγή.....
 και στο Κατάστημα..... της **ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ** (ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)
(ΤΙΤΛΟΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ) το ποσό των ΕΥΡΩ

Προς..... (ΟΛΟΓΡΑΦΟΣ) Δεκτή..... 20.....
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΠΟΔΕΚΤΗ) Ο εκδότης
 Όνομα πατέρα ή συζύγου..... αριθ.....
 Ταχ. Κωδ..... Πόλη.....
 Α.Φ.Μ. Αρ. Ταυ..... (ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ Α.Φ.Μ.)
(ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ Α.Φ.Μ.) (ΥΠΟΓΡΑΦΗ-ΣΦΡΑΓΙΔΑ)
(Η ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΛΕΥΚΗ ΛΟΡΙΔΑ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ)

(ΥΠΟΓΡΑΦΗ)
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ-ΕΠΩΝΥΜΙΑ)
(ΥΠΟΓΡΑΦΗ-ΣΦΡΑΓΙΔΑ)
(ΥΠΟΓΡΑΦΗ)

Α.Ε. 3673-1

Το χρηματικό ποσό πρέπει να είναι ενιαίο. Γι' αυτό **ρήτρα τόκου**, ρήτρα δηλ. κατά την οποία επιπλέον του ποσού πρέπει να πληρωθεί και ο τόκος απαγορεύεται και θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένη. Αν τα μέρη θέλουν το ποσό να είναι έντοκο, θα πρέπει να συνυπολογίσουν εκ των προτέρων τους τόκους και να τους συμπεριλάβουν στο πληρωτέο ποσό.

δ) Το αν το ποσό θα γραφεί αριθμητικά ή ολογράφως ή και τα δύο, εναπόκειται στον εκδότη. Σε περίπτωση ασυμφωνίας υπερισχύει η ολόγραφη γραφή. Αν το ποσό αναφέρεται δύο φορές, είτε αριθμητικά είτε ολογράφως, διαφέρουν δε μεταξύ τους, ισχύει το μικρότερο από τα δύο ποσά.

3. **Το όνομα του πληρωτή**, δηλ. αυτού, ο οποίος πρέπει να πληρώσει. Ο πληρωτής μπορεί να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οπότε ανάλογα θα φέρεται με το αστικό του όνομα ή την επωνυμία του. Το κύρος της συναλλαγματικής δεν επηρεάζεται αν σημειώνεται το όνομα ή η επωνυμία ακόμα και ανύπαρκτου προσώπου. Ως πληρωτές μπορούν να σημειωθούν περισσότερα πρόσωπα αλλά για ολόκληρο το ποσό και όχι συμμετρως ή κατ' επιλογή. Πληρωτής μπορεί να ορισθεί και ο ίδιος ο εκδότης.

4. **Χρόνος λήξης**. α) Ο χρόνος λήξης σημειώνεται έξω από το κείμενο της συναλλαγματικής, επάνω αριστερά. Η σημασία του στοιχείου αυτού έγκειται στο ότι χρησιμεύει για τον προσδιορισμό της μέρας, κατά την οποία πρέπει να εμφανισθεί η συναλλαγματική για πληρωμή. Ο χρόνος λήξης δε συμπίπτει με την ημέρα πληρωμής. Όταν ο χρόνος λήξης συμπίπτει με νόμιμη εορτάσιμη μέρα, η πληρωμή μπορεί να ζητηθεί την επόμενη εργάσιμη μέρα. Πάντως συναλλαγματική στην οποία δε σημειώνεται ο χρόνος λήξης, δεν είναι άκυρη αλλά θεωρείται πληρωτέα εν όψει.

β) Ο νόμος προβλέπει κατά αποκλειστική ρύθμιση τέσσερις δυνατότητες προσδιορισμού του χρόνου λήξης της συναλλαγματικής:

ι) **Εν όψει**. Η εν όψει συναλλαγματική λήγει μόλις εμφανισθεί προς πληρωμή. Η εμφάνισή της για πληρωμή μπορεί να γίνει οποτεδήποτε, πάντως όμως μέσα σε ένα χρόνο από την έκδοσή της, εκτός αν ο εκδότης όρισε μεγαλύτερη ή μικρότερη προθεσμία ή ο οπισθογράφος όρισε μικρότερη. Η συναλλαγματική όψεως δεν συνηθίζεται στην πράξη, διότι παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι ο οφειλέτης θα πρέπει να είναι ανά πάσα στιγμή σε ετοιμότητα ως προς την πληρωμή.

ii) **Μετά προθεσμία από την όψη**, π.χ. «πληρώσατε σε 7 ημέρες από την εμφάνιση». Η λήξη της συναλλαγματικής αυτής καθορίζεται είτε από τη χρονολογία αποδοχής, είτε του διαμαρτυρικού, εφόσον δεν έγινε αποδοχή. Για αποδοχή πρέπει να εμφανισθεί μέσα σε ένα χρόνο από την έκδοσή της, εκτός αν ο εκδότης ή ο οπισθογράφος όρισε μεγαλύτερη ή μικρότερη προθεσμία.

iii) **Μετά προθεσμία από τη χρονολογία**, π.χ. «πληρώσατε μετά ένα μήνα από σήμερα». Στη συναλλαγματική αυτή ιδιαίτερα σημαντική είναι η σημείωση του χρόνου έκδοσης, διότι από αυτόν κρίνεται η ημέρα λήξης.

iv) Σε ρητή ημέρα, π.χ. «την 2^α Φεβρουαρίου 1999».

v) Οποιοσδήποτε άλλος τρόπος προσδιορισμού του χρόνου λήξης καθιστά τη συναλλαγματική άκυρη.

5. **Τόπος πληρωμής**. Ο τόπος πληρωμής δυνατόν να συμπίπτει με τον τόπο εκδόσεως (**τοπική συναλλαγματική**) ή να είναι διάφορος (**συναλλαγματική αποστάσεως**). Αν δεν σημειώνεται τόπος πληρωμής, η συναλλαγματική είναι ανίσχυρη. Εφόσον όμως μαζί με το όνομα του πληρωτή σημειώνεται, μολονότι δεν απαιτείται, τόπος, ο τόπος αυτός θεωρείται όχι μόνο ως τόπος κατοικίας του πληρωτή αλλά και ως τόπος πληρωμής. Αντίθετα ο τόπος εκδόσεως δεν ισχύει και ως τόπος πληρωμής. Ο εκδότης μπορεί να ορίσει ως τόπο πληρωμής την κατοικία τρίτου προσώπου. Συνήθως η κατοικία τρίτου προσώπου είναι τράπεζα ή υποκατάστημα

τράπεζας. Ο τόπος πληρωμής πρέπει να είναι υπαρκτός, αλλιώς η συναλλαγματική είναι άκυρη. Άκυρη είναι και όταν σημειώνονται περισσότεροι τόποι πληρωμής.

6. **Το όνομα του λήπτη**, δηλ. εκείνου στον οποίο ή εις διαταγή του θα γίνει η πληρωμή. Η σημείωση του ονόματος του λήπτη γίνεται κατά οποιονδήποτε σαφή τρόπο, όπως π.χ. «πληρώσατε στον Λ». πάντως η προσθήκη της ρήτρας «εις διαταγή» δεν απαιτείται, αφού η συναλλαγματική είναι γεννημένη εις διαταγή. Το κύρος της συναλλαγματικής δεν παραβλέπεται, ακόμα και αν το όνομα ή η επωνυμία του κατονομαζομένου ως λήπτη είναι ανύπαρκτο, οπότε δεν υπάρχει δικαιούχος. Η έκδοση όμως συναλλαγματικής στον κομιστή επιφέρει ακυρότητα.

Ως λήπτης μπορεί να σημειωθεί και ο ίδιος ο εκδότης. Η δυνατότητα αυτή χρησιμοποιείται στην πράξη σε περίπτωση που ο εκδότης δεν γνωρίζει κατά τον χρόνο της έκδοσης σε ποιον πρόκειται να μεταβιβάσει τη συναλλαγματική. Όταν το πρόσωπο αυτό καθορισθεί, μπορεί αργότερα να του οπισθογραφήσει τη συναλλαγματική ως λήπτης. Είναι δυνατόν εκδότης, πληρωτής και λήπτης να είναι το ίδιο πρόσωπο.

7. **Χρονολογία και τόπος εκδόσεως.** α) Αν λείπει η χρονολογία εκδόσεως, η συναλλαγματική είναι άκυρη. Δεν έχει σημασία σε ποιο σημείο της συναλλαγματικής θα τεθεί, αρκεί να φαίνεται καθαρά ότι πρόκειται για τη χρονολογία εκδόσεως και να συνοδεύεται από την υπογραφή του εκδότη. Η σημείωση ανακριβούς ημερομηνίας δεν παραβιάζει το κύρος της συναλλαγματικής, αρκεί να είναι υπαρκτή και ορισμένη. Η προχρονολόγηση δεν επηρεάζει το κύρος της συναλλαγματικής αλλά ούτε η μεταχρονολόγηση, αρκεί να είναι έστω και μία μέρα προγενέστερη από το χρόνο λήξης. Συναλλαγματική σε ρητή μέρα, στην οποία η χρονολογία εκδόσεως έχει καθορισθεί μετά το χρόνο λήξεως είναι άκυρη.

β) Η έλλειψη του τόπου εκδόσεως έχει ως συνέπεια την ακυρότητα της συναλλαγματικής. Αν όμως δίπλα στο όνομα του εκδότη σημειώνεται τοπική ένδειξη, τότε ισχύει ο τόπος αυτός ως τόπος εκδόσεως. Ο τόπος εκδόσεως σημειώνεται όπου και η χρονολογία εκδόσεως. Η ένδειξη δεν είναι ανάγκη να είναι αληθινή, αρκεί να είναι υπαρκτή. Ανεπίτρεπτη είναι η σημείωση περισσότερων τόπων.

8. **Υπογραφή του εκδότη**, δηλ. του ονόματος και του επώνυμου εκείνου, ο οποίος εκδίδει τη συναλλαγματική. Η υπογραφή πρέπει να είναι ιδιόχειρη, όχι δηλ. με μηχανικό μέσο (σφραγίδα), πρέπει δε να τίθεται στο μπρος μέρος και στο τέλος του κειμένου, ώστε να καλύπτει ολόκληρο το κείμενο της συναλλαγματικής. Αντίθετα δεν είναι ανάγκη να είναι ιδιόγραφη, αφού με το όνομα του εκδότη μπορεί να υπογράψει και ο αντιπρόσωπος. Εφόσον εκδότης είναι νομικό πρόσωπο, ο εκπρόσωπός του υπογράφει δίπλα ή κάτω από την επωνυμία του, η οποία μπορεί να τεθεί και με σφραγίδα. Σε περίπτωση συλλογικής εκπροσώπησης αρκεί η υπογραφή από έναν, εφόσον οι υπόλοιποι συναινούν ή εγκρίνουν άτυπα.

Για να γεννηθεί ενοχή από συναλλαγματική δεν είναι απαραίτητο να υπογράψει ο εκδότης με το πραγματικό του όνομα ή ο εκδότης να είναι καν υπαρκτό πρόσωπο. Συναλλαγματική, στην οποία η υπογραφή του εκδότη έχει πλαστογραφηθεί ή έχει τεθεί η υπογραφή ανύπαρκτου προσώπου ή ψευδαντιπροσώπου, είναι έγκυρη.

II. Συνέπειες από την έλλειψη τυπικών στοιχείων.

1. Ακυρότητα της συναλλαγματικής.

1. α) Αν λείπει ένα από τα προαπαιτούμενα στοιχεία η συναλλαγματική είναι άκυρη, με συνέπεια τη μη δημιουργία υποχρέωσης για κανένα οφειλέτη. Η αρχή της τυπικότητας και αυστηρότητας του δικαίου της συναλλαγματικής αποκλείει τη συμπλήρωση ελλειπόντων τυπικών στοιχείων με βάση την εικαζόμενη βούληση των μερών ή περιστατικά που βρίσκονται εκτός από το κείμενο της συναλλαγματικής.

β) Από την αρχή της ακυρότητας λόγω έλλειψης τυπικών στοιχείων προβλέπονται στο άρθρο 2 παρ. 2-4 οι εξής εξαιρέσεις:

αα. Συναλλαγματική χωρίς σημείωση του χρόνου λήξεως θεωρείται συναλλαγματική όψεως.

ββ. Αν λείπει ο τόπος πληρωμής, ισχύει ως τόπος πληρωμής ο τόπος που αναφέρεται δίπλα στο όνομα του πληρωτή.

γγ. Αν λείπει ο τόπος εκδόσεως, ισχύει ως τόπος εκδόσεως ο τόπος που αναφέρεται δίπλα στο όνομα του εκδότη.

2. Τα τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής πρέπει να υπάρχουν όλο το χρονικό διάστημα μέχρι την άσκηση της απαίτησης από τον κομιστή. **Μερική καταστροφή** της συναλλαγματικής (σκίσιμο, μουτζούρες, διαγραφές κ.λ.π.) που αφορούν ουσιώδες τμήμα της συναλλαγματικής την καθιστούν άκυρη.

3. Η εκ των υστέρων συμπλήρωση **ατελούς** συναλλαγματικής δεν θεραπεύει αναδρομικά το τυπικό ελάττωμα. Γι' αυτό οι μέχρι τότε υπογραφείς εξακολουθούν να μην ευθύνονται, ενώ αντίθετα ευθύνονται αυτοί που υπέγραψαν μεταγενέστερα. Επομένως στην ατελής συναλλαγματική δεν εφαρμόζεται ούτε το άρθρο 10 (για τη λευκή συναλλαγματική) ούτε και το άρθρο 69, διότι το άρθρο 69 ρυθμίζει την αλλοίωση πλήρους (και όχι ατελούς) συναλλαγματικής.

4. Η εκ των υστέρων αλλοίωση του κειμένου συναλλαγματικής δεν επιφέρει ακυρότητα. Εφόσον η αλλοίωση έγινε χωρίς τη συναίνεση των μέχρι τότε υπογραφέων, αυτοί ευθύνονται σύμφωνα με το αρχικό κείμενο, ενώ οι μεταγενέστεροι σύμφωνα με το νέο.

2. Μετατροπή.

Η συναλλαγματική μπορεί να μετατραπεί σε **εμπορική εντολή πληρωμής** ή, προκειμένου για την υποχρέωση του αποδέκτη, σε **εμπορικό χρεωστικό ομόλογο**. Αν κανένα από τα μέρη δεν έχει εμπορική ιδιότητα, μπορεί η άκυρη συναλλαγματική να μετατραπεί σε **έκταξη**, εφόσον μετέχουν τρία πρόσωπα. Η άκυρη συναλλαγματική μετατρέπεται σε αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους. Η θέση αυτή της νομολογίας ευσταθεί προκειμένου για την ευθύνη του αποδέκτη, όχι όμως και για την αναγωγική ευθύνη του εκδότη και των οπισθογράφων, τόσο διότι ως προς αυτούς δεν υπάρχει υπόσχεση πληρωμής όσο και διότι καταλήγει σε αυστηρότερη ευθύνη τους απ' ότι η ευθύνη από συναλλαγματική.

III. Χαρτοσήμανση της συναλλαγματικής.

Συναλλαγματική που δεν έχει από την αρχή χαρτοσημανθεί νόμιμα, είναι άκυρη. Ακυρότητα επέρχεται: α) όταν η συναλλαγματική δεν συντάχθηκε στα κυκλοφορούντα ειδικά έντυπα σφραγιστού χάρτου (ενσήμων). β) όταν παραλείφθηκε η χαρτοσήμανση με το κανονικό επιπλέον επίσημα και γ) όταν δεν διαγράφηκε το κινητό χαρτόσημο.

Σε χαρτοσήμανση υποβάλλεται μόνο η έκδοση της συναλλαγματικής, όχι η οπισθογράφιση, η τριτεγγύηση και η εξόφλησή της. Η χαρτοσήμανση πρέπει να γίνεται ήδη κατά την έκδοση της συναλλαγματικής, ώστε η εκ των υστέρων χαρτοσήμανση να μη θεραπεύει την ακυρότητα. Σε χαρτοσήμανση υποβάλλονται και οι συναλλαγματικές που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό και εισάγονται στην Ελλάδα. Η χαρτοσήμανση αφορά την πρώτη πράξη μετά την εισαγωγή τους στην Ελλάδα. Το ποσοστό του τέλους χαρτοσήμου καθορίζεται με ανερχόμενη κλίμακα, ανάλογα με το ποσό της συναλλαγματικής. Άκυρη συναλλαγματική λόγω μη κανονικής χαρτοσήμανσης μπορεί να ισχύσει **κατά μετατροπή** ως άλλη δικαιοπραξία, ως αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους. Η συναλλαγματική χαρτοσημαίνεται κατά το χρόνο ή το βραδύτερο εντός πέντε ημερών από το χρόνο της παράδοσής της στο λήπτη, ακόμη και αν αφέθηκε ασυμπλήρωτη η ημερομηνία έκδοσής της.

IV. Το επουσιώδες περιεχόμενο της συναλλαγματικής. (ρήτρες στη συναλλαγματική)

1. **Προβλεπόμενες ρήτρες.** Ο ν. 5325 προβλέπει τις εξής ρήτρες.

α) Τη ρήτρα με την οποία **απαλλάσσεται** ο εκδότης από την ευθύνη του για αποδοχή της συναλλαγματικής.

β) Τη ρήτρα **όχι εις διαταγή**, με την οποία ο εκδότης αποκλείει τη μεταβίβαση της συναλλαγματικής με οπισθογράφιση.

γ) Τη ρήτρα με την οποία ορίζεται ένα πρόσωπο, το οποίο **«εν ανάγκη»** θα αποδεχθεί ή θα πληρώσει τη συναλλαγματική, δηλ, σε περίπτωση που ο πληρωτής δεν αποδεχθεί ή δεν πληρώσει.

δ) Τη ρήτρα **«εις κατοικίαν»**, κατά την οποία η συναλλαγματική είναι πληρωτέα στην κατοικία τρίτου προσώπου που βρίσκεται είτε στον τόπο κατοικίας του πληρωτή είτε άλλου.

ε) Τη ρήτρα **«άνευ διαμαρτυρικού»** ή **«ανέξοδος επιστροφή»** με την οποία ο κομιστής απαλλάσσεται από την υποχρέωση να συντάξει διαμαρτυρικό σε περίπτωση μη αποδοχής ή μη πληρωμής.

στ) Ρήτρες σχετικά με την εμφάνιση ή την απαγόρευση για εμφάνιση προς αποδοχή.

2. **Επιτρεπόμενες ρήτρες.** Αυτονόητο είναι ότι η παραπάνω κατηγορία των προβλεπόμενων ρητρών είναι επιτρεπόμενες ρήτρες. Υπάρχει όμως και άλλη κατηγορία ρητρών που, αν και δεν προβλέπονται, δεν αντιβαίνουν στο νόμο. Οι σπουδαιότερες από αυτές είναι:

α) Η ρήτρα «**μετά ειδοποίηση**», κατά την οποία ο πληρωτής οφείλει να πληρώσει μόνο ύστερα από ειδοποίηση του εκδότη. Η ρήτρα αυτή ανάγεται στη σχέση καλύψεως μεταξύ εκδότη και πληρωτή και δεν ασκεί επιρροή στη σχέση από τη συναλλαγματική.

β) Η **ρήτρα αξίας**, με την οποία δηλώνεται αν ο εκδότης έλαβε την αντιπαροχή από τον λήπτη. Η ρήτρα αυτή αφορά τη σχέση αξίας μεταξύ εκδότη και λήπτη και δεν επηρεάζει την ενοχή από τη συναλλαγματική, η οποία είναι ανατιώδης.

γ) Η **ρήτρα καλύψεως**, με την οποία ο εκδότης δηλώνει στον πληρωτή τον τρόπο, με τον οποίο θα καλυφθεί για την πληρωμή που θα κάνει. Η ρήτρα αυτή αφορά τη σχέση καλύψεως μεταξύ εκδότη και πληρωτή και δεν επηρεάζει τη σχέση από τη συναλλαγματική.

δ) Η ρήτρα «**εις διαταγή**». Επειδή η συναλλαγματική είναι αξιόγραφο γεννημένο εις διαταγή, η προσθήκη της δεν χρειάζεται αλλά ούτε και βλάπτει.

3. Ρήτρες μη επιτρεπόμενες. Εφόσον στο κείμενο της συναλλαγματικής περιέχεται μη επιτρεπόμενη ρήτρα, είτε θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί, είτε συμπαρασύρει στην ακυρότητα την όλη συναλλαγματική.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν: α) η ρήτρα με την οποία απαλλάσσεται ο εκδότης της ευθύνης του για πληρωμή. β) η ρήτρα τόκου σε συναλλαγματική πληρωτέα σε ρητή ημέρα ή μετά από προθεσμία από τη χρονολογία.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκει π.χ. η ρήτρα με την οποία η εντολή προς πληρωμή εξαρτάται από αίρεση ή από την υποκείμενη σχέση, η τιμαριθμική ρήτρα, η σημείωση περισσότερων τόπων πληρωμής κ.α.

V. Λευκή συναλλαγματική.

1. Έννοια

Η λευκή συναλλαγματική είναι ατελής κατά την έκδοση της συναλλαγματικής, η οποία όμως πρόκειται να συμπληρωθεί αργότερα με βάση τις συμφωνίες των συμβαλλομένων. Επομένως διαφέρει η λευκή συναλλαγματική από την ατελή, διότι η ατέλεια της λευκής συναλλαγματικής είναι ηθελημένη και προσωρινή, αφού τα ελλείποντα κενά θα συμπληρωθούν αργότερα. Το στοιχείο, το οποίο συνήθως μένει κενό και το οποίο θα συμπληρωθεί αργότερα, είναι το ποσό της συναλλαγματικής. Και τούτο διότι πολλές φορές δεν είναι ακόμη προσδιορισμένο το ύψος της απαίτησης του λήπτη κατά του εκδότη κατά τον χρόνο έκδοσης της συναλλαγματικής.

Σε τέτοιες περιπτώσεις ο εκδότης υπογράφει τη συναλλαγματική και εξουσιοδοτεί τον λήπτη να την πληρώσει αυτός. Είναι επίσης δυνατόν ο πληρωτής να εξουσιοδοτήσει τον εκδότη να συμπληρώσει αυτός το ποσό, σε συναλλαγματική την οποία έχει ήδη αποδεχθεί. Εκτός όμως από το ποσό, μπορεί να λείπει και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο από λευκή συναλλαγματική, αρκεί να υπάρχει η υπογραφή έστω ενός οφειλέτη, δηλ. του εκδότη, του αποδέκτη ή οπισθογράφου.

2. Εξουσιοδότηση συμπληρώσεως.

Με την παράδοση και παραλαβή της λευκής συναλλαγματικής από τον δότη στον λήπτη παρέχεται η εξουσιοδότηση στον λήπτη να τη συμπληρώσει σύμφωνα με αυτά που συμφώνησαν. Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, η εξουσιοδότηση μπορεί να μεταβιβασθεί σε τρίτον, ο οποίος θα συμπληρώσει ο ίδιος πλέον τα κενά στοιχεία. Η συμφωνία, με την οποία παρέχεται η εξουσιοδότηση συμπλήρωσης, είναι ουσιώδες στοιχείο της λευκής συναλλαγματικής.

3. Συνέπειες.

Αν ο λήπτης δεν συμπληρώσει τελικά τα κενά στοιχεία, η συναλλαγματική παραμένει ανίσχυρη. Αντίθετα, με μεταγενέστερη συμπλήρωσή τους η συναλλαγματική αποκτά αναδρομικά ισχύ για όλους όσους είχαν υπογράψει μέχρι τότε.

Ζήτημα τίθεται σε περίπτωση που η συναλλαγματική συμπληρωθεί ενάντια στα συμφωνηθέντα, όπως όταν γραφεί π.χ. μεγαλύτερο ποσό από αυτό που είχε συμφωνηθεί. Το αίτημα της απρόσκοπτης λειτουργίας της συναλλαγματικής απαιτεί προτίμηση των συμφερόντων του τρίτου κομιστή. Συνεπώς, αν λευκή συναλλαγματική που συμπληρώθηκε με ποσό μεγαλύτερο από το συμφωνηθέν μεταβιβάσθηκε σε τρίτον, ο οφειλέτης από τη συναλλαγματική ευθύνεται όχι μόνο για το συμφωνηθέν αλλά για ολόκληρο το αναγραφόμενο ποσό. Συνεπώς, αυτός που υπέγραψε λευκή συναλλαγματική –σε αντίθεση με τον ανίκανο, αυτόν του οποίου πλαστογραφήθηκε η υπογραφή και εκείνος ο οποίος εκπροσωπήθηκε από ψευδαντιπρόσωπο- φέρει τον κίνδυνο ενδεχόμενης ευθύνης του για οσοδήποτε μεγαλύτερο ποσό. Βέβαια, η ευθύνη αυτή που υπογραφέα υπάρχει μόνο απέναντι σε καλόπιστους τρίτους. Γι' αυτό αν ο κομιστής της συναλλαγματικής γνώριζε ή από βαρεία αμέλεια αγνοούσε ότι η συναλλαγματική συμπληρώθηκε αντίθετα προς τα συμφωνηθέντα, μπορεί να ασκήσει την απαίτησή του μόνο για το συμφωνηθέν και όχι για το αναγραφόμενο ποσό. Αυτονόητο είναι επίσης ότι, αν η συναλλαγματική παρέμεινε στα χέρια του λήπτη, δεν μεταβιβάσθηκε δηλ. σε τρίτον, ο υπογραφέας ευθύνεται απέναντί του μόνο μέχρι το συμφωνηθέν ποσό, εκτός αν ενέκρινε την απόφαση αυτή.

VI. Η ευθύνη του εκδότη.

Όταν ο εκδότης υπογράφει τη συναλλαγματική και τη παραδίδει στον λήπτη, δεν υπόσχεται ο ίδιος την πληρωμή αλλά απλώς δίνει εντολή (διαταγή) στον πληρωτή να πληρώσει αυτός. Παρ' όλ' αυτά ο εκδότης **υπέχει εγγυητική ευθύνη** για την πληρωμή, υπό την έννοια ότι, αν δεν πληρώσει ο πληρωτής, θα πρέπει να πληρώσει ο ίδιος. Η ευθύνη αυτή, αν και δημιουργείται με την υπογραφή του και με τη σύμβαση δόσεως και λήψεως, είναι **ευθύνη εκ του νόμου**. Γι' αυτό και ρήτρα, με την οποία ο εκδότης απαλλάσσεται από την ευθύνη του για πληρωμή, θεωρείται ως μη γραμμένη. Ο λόγος της υποχρεωτικής ευθύνης του εκδότη είναι ότι, με μόνη την έκδοση της συναλλαγματικής, δεν εξασφαλίζεται η ανάληψη υποχρέωσης από τον πληρωτή να πληρώσει, αφού η υποχρέωση αυτή δημιουργείται για πρώτη φορά από τη στιγμή που ο πληρωτής αποδεχθεί τη συναλλαγματική, πράγμα όμως για το οποίο δεν έχει

υποχρέωση. Συνεπώς, αν δεν υπήρχε από το νόμο ευθύνη του εκδότη και δεδομένου ότι η αποδοχή δεν ανήκει στα αναγκαία τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής, δεν θα υπήρχε κανένας οφειλέτης.

Ο εκδότης ευθύνεται και για την αποδοχή της συναλλαγματικής από τον πληρωτή, για την ευθύνη του όμως αυτή μπορεί να απαλλαγεί με ρήτρα στη συναλλαγματική.

6. Η αποδοχή.

I. Έννοια και σημασία.

Με την αποδοχή αναλαμβάνει ο πληρωτής την υποχρέωση να πληρώσει τη συναλλαγματική κατά τη λήξη της. Βέβαια η συναλλαγματική είναι νομικά έγκυρη και μπορεί να κυκλοφορήσει χωρίς αποδοχή, οπότε οφειλέτης θα είναι ο εκδότης. Με την αποδοχή όμως αυξάνεται η οικονομική αξία της συναλλαγματικής, διότι ο πληρωτής – ο οποίος μετά την αποδοχή ονομάζεται **αποδέκτης** – είναι ο κύριος οφειλέτης της συναλλαγματικής. Άλλωστε η εντολή του εκδότη προς τον πληρωτή να πληρώσει τον λήπτη, αποτελεί όλη την ουσία της συναλλαγματικής. Αν επρόκειτο ο ίδιος ο εκδότης να είναι ο κύριος οφειλέτης και όχι ο πληρωτής, τότε θα εξέδιδε γραμμάτιο εις διαταγή (και όχι συναλλαγματική). Ο εκδότης δεν μπορεί, με μόνο την έκδοση της συναλλαγματικής, χωρίς δηλ. τη σύμπραξη του πληρωτή, να τον υποχρεώσει να αποδεχθεί, αφού η έννομη τάξη δεν αναγνωρίζει συμβάσεις εις βάρος τρίτου. Βέβαια από τις εσωτερικές σχέσεις εκδότη και πληρωτή μπορεί να απορρέει η υποχρέωση του πληρωτή να αναλάβει την πληρωμή της συναλλαγματικής, η υποχρέωση όμως αυτή, λόγω του αναιτιώδη χαρακτήρα της συναλλαγματικής, δεν αποτελεί και υποχρέωση που μπορεί να γίνει εξαναγκαστική κατά τη δικονομία του δικαίου της συναλλαγματικής. Για να γίνει δηλ. ο αποδέκτης οφειλέτης, απαιτείται δήλωση βουλήσεως στη συναλλαγματική. Η δήλωση αυτή είναι η **αποδοχή**.

II. Εμφάνιση προς αποδοχή.

1. Λόγω της, σύμφωνα με τα παραπάνω, σημασίας της αποδοχής, συνήθως ο ίδιος ο εκδότης εμφανίζει τη συναλλαγματική, ακόμα προτού κυκλοφορήσει, στον πληρωτή για να την αποδεχθεί. Δεν αποκλείεται μάλιστα η εμφάνιση για πληρωμή από τον εκδότη να γίνει ήδη πριν από τη συμπλήρωση των τυπικών στοιχείων της συναλλαγματικής. Αν όμως, κυκλοφορήσει η συναλλαγματική πριν την αποδοχή, τότε μπορεί ο κομιστής ή οποιοσδήποτε την έχει στα χέρια του μέχρι το χρόνο λήξεως να την εμφανίσει στο τόπο κατοικίας του πληρωτή για αποδοχή.

Ο πληρωτής έχει δικαίωμα να αρνηθεί αζημίως την πληρωμή. Στην περίπτωση αυτή ευθύνονται απέναντι στον κομιστή όλοι οι υπογραφείς, δηλ. ο εκδότης, οι οπισθογράφοι κλπ. Μπορεί όμως ο αποδέκτης να ζητήσει να γίνει την επόμενη ημέρα **δεύτερη εμφάνιση**. Στην περίπτωση αυτή ο κομιστής δεν είναι υποχρεωμένος να αφήσει στα χέρια του πληρωτή τη συναλλαγματική.

2. **Προθεσμία εμφανίσεως** υπάρχει μόνο στις μετά προθεσμία από της όψεως πληρωτέες συναλλαγματικές, διότι σ' αυτές η λήξη τους εξαρτάται από το χρόνο εμφανίσεως.

3. Η εμφάνιση της συναλλαγματικής στον πληρωτή για αποδοχή εναπόκειται κατά βάση στην κρίση του δικαιούχου. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που είτε **απαγορεύεται, είτε επιβάλλεται η εμφάνιση.**

α) Μόνο ο εκδότης μπορεί να απαγορεύσει την εμφάνιση της συναλλαγματικής για αποδοχή και μάλιστα είτε γενικά, είτε πριν από ορισμένη προθεσμία.

β) Η εμφάνιση της συναλλαγματικής επιβάλλεται στη μετά προθεσμία από την όψεως συναλλαγματική καθώς και όταν επιτάσσει την εμφάνιση ο εκδότης ή, εφόσον δεν πρόκειται για μη αποδείξιμη συναλλαγματική, οι οπισθογράφοι, τάσσοντας ή όχι προθεσμία.

III. Δήλωση αποδοχής.

1. Η αποδοχή δηλώνεται **εγγράφως** πάνω στο σώμα της συναλλαγματικής και **υπογράφεται ιδιοχείρως** από τον πληρωτή. Εκτός από την υπογραφή του πληρωτή, που συνήθως τίθεται στο κάτω αριστερό μέρος της μπροστινής πλευράς, απαιτείται μία δήλωση, με την οποία επισημαίνεται η αποδοχή, όπως η λέξη «δεκτή». Αλλά και μόνο η υπογραφή του πληρωτή στο μπροστινό μέρος της συναλλαγματικής ισχύει ως αποδοχή.

2. Κατά κανόνα δεν είναι απαραίτητη η **χρονολόγηση** της αποδοχής. Εάν όμως πρόκειται για συναλλαγματική πληρωτέα μετά προθεσμία από την όψη ή για συναλλαγματική που, δυνάμει ειδικής ρήτρας, πρέπει να εμφανισθεί για αποδοχή μέσα σε ορισμένη προθεσμία, απαιτείται χρονολόγηση. Αν παραληφθεί η χρονολόγηση, πρέπει ο κομιστής να συντάξει διαμαρτυρικό.

3. Πρέπει να υπάρχει **ταυτότητα** μεταξύ του δηλούμενου στη συναλλαγματική ως πληρωτή και του αποδέκτη. Μόνο ο αναφερόμενος ως πληρωτής μπορεί να αποδεχθεί έγκυρα. Τυπική ταυτότητα δεν είναι αναγκαία, αρκεί δηλ. ουσιαστική ταυτότητα. Αλλαγή του ονόματος του πληρωτή λόγω γάμου ή η μεταβολή της επωνυμίας του, δεν αίρουν την αρχική ταυτότητα.

IV. Αποδοχή με απόκλιση από το περιεχόμενο της συναλλαγματικής.

Αφού ο πληρωτής μπορεί να αρνηθεί να αποδεχθεί, μπορεί να αποδεχθεί με αποκλίσεις από το περιεχόμενο της συναλλαγματικής. Το αν στη περίπτωση αυτή είναι έγκυρη η αποδοχή, είναι ζήτημα στο οποίο δεν μπορεί να δοθεί γενική απάντηση. Ειδικότερα:

α) Επιτρέπεται **μερική αποδοχή**, με αποτέλεσμα να ευθύνεται ο πληρωτής μόνο μέχρι το ποσό που αποδέχθηκε. Αν, αντίθετα, αποδεχθεί ο πληρωτής για ποσό μεγαλύτερο από το αναγραφόμενο, ευθύνεται για το αναγραφόμενο.

β) Αποδοχή με άλλους περιορισμούς ή αποκλίσεις από το περιεχόμενο της συναλλαγματικής ισοδυναμεί με άρνηση της αποδοχής, εντούτοις όμως ο αποδέκτης ευθύνεται με βάση τους όρους της αποδοχής τους, ώστε να επαφίεται στην κρίση του κομιστή αν θα στραφεί εναντίον του υπό τους όρους αυτούς.

γ) Η αποδοχή πρέπει να είναι απλή και καθαρή, γι' αυτό αποδοχή υπό αίρεση είναι άκυρη.

δ) Ως προς τις ευχέρειες που αναγνωρίζει ο νόμος στον πληρωτή σχετικά με τον τόπο πληρωμής.

V. Αποτελέσματα αποδοχής.

Με την αποδοχή, η οποία είναι αφηρημένη υποσχετική δικαιοπραξία, ο πληρωτής γίνεται **κύριος** οφειλέτης της συναλλαγματικής. Η αποδοχή δημιουργεί για τον πληρωτή την υποχρέωση να πληρώσει τη συναλλαγματική κατά τη λήξη της, υποχρέωση η οποία υπάρχει όχι μόνο απέναντι στο κομιστή αλλά και τους άλλους οπισθογράφους και τον εκδότη. Αν ο αποδέκτης δεν πληρώσει, ο κομιστής έχει ευθεία απαίτηση εναντίον του για την καταβολή του ποσού, των τόκων και των εξόδων, ακόμη και αν ο κομιστής είναι ο ίδιος ο εκδότης. Αντίθετα ο αποδέκτης που πλήρωσε δεν έχει αναγωγικά δικαιώματα κατά του εκδότη ή των άλλων υπογραφέων.

VI. Σύμβαση δόσεως και λήψεως.

Όπως σε κάθε ανάληψη υποχρέωσης από συναλλαγματική έτσι και στην αποδοχή, εκτός από την υπογραφή του πληρωτή, απαιτείται σύμβαση δόσεως και λήψεως, η οποία συνάπτεται μεταξύ του αποδέκτη και του κατόχου της συναλλαγματικής. Σοβαρό επιχείρημα υπέρ της συμβατικής και κατά της δημιουργικής θεωρίας προσφέρει ειδικά για την περίπτωση της αποδοχής το άρθρο 29 παρ. 1, το οποίο επιτρέπει την ανάκληση της αποδοχής. Σύμφωνα με τη διάταξη εφόσον ο αποδέκτης διαγράψει πριν από την αποδοχή της συναλλαγματικής την υπογραφή του, τούτο ισοδυναμεί με άρνηση της αποδοχής. Μάλιστα αν δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, θεωρείται ότι η διαγραφή έγινε πριν την απόδοση της συναλλαγματικής. Εντούτοις η έγγραφη γνωστοποίηση της αποδοχής στον κομιστή ή σε οποιονδήποτε υπογραφέα ισχύει απέναντί τους ως αποδοχή, παρά τη διαγραφή στο σώμα της συναλλαγματικής.

VII. Αποτελέσματα της άρνησης αποδοχής.

Η άρνηση αποδοχής απαλλάσσει τον πληρωτή από οποιαδήποτε ευθύνη απέναντι στον κομιστή. Επειδή η συναλλαγματική που δεν έχει γίνει αποδεκτή έχει μειωμένη οικονομική αξία, παρέχεται ως αντιστάθμισμα στον κομιστή το δικαίωμα να ασκήσει τα αναγωγικά του δικαιώματα κατά των προηγούμενων υπογραφέων αμέσως, χωρίς να περιμένει τη λήξη της συναλλαγματικής.

7. Μεταβίβαση της συναλλαγματικής.

Ο λήπτης συναλλαγματικής έχει δύο δυνατότητες: Ή να περιμένει τη λήξη της για να πληρωθεί ή, εφόσον έχει άμεση ανάγκη χρημάτων, να την προεξοφλήσει σε τράπεζα ή να την μεταβιβάσει σ' έναν πιστωτή του χάριν ή αντικαταβολής. Υπάρχουν δύο τρόποι για τη μεταβίβαση της συναλλαγματικής: με εκχώρηση του κοινού δικαίου και με **οπισθογράφιση**. Φυσικά είναι δυνατή η απόκτηση της ενσωματωμένης απαίτησης και με **καθολική διαδοχή** (κληρονομική διαδοχή, συγχώνευση). Τις ίδιες δυνατότητες, όπως ο λήπτης, έχει και κάθε νέος κτήτορας της συναλλαγματικής, μπορεί δηλ. να τη μεταβιβάσει σε άλλους με τους ίδιους τρόπους.

I. Μεταβίβαση με εκχώρηση.

1. Αν και ο νόμος προβλέπει ότι η συναλλαγματική μεταβιβάζεται με ειδικό τρόπο του δικαίου της συναλλαγματικής, δηλ. με οπισθογράφιση, δεν αμφισβητείται ότι η ενσωματωμένη απαίτηση μπορεί να μεταβιβασθεί και με **εκχώρηση**. Βέβαια σπάνια μεταβιβάζεται με εκχώρηση λόγω των μειονεκτημάτων που παρουσιάζει σε σύγκριση με την οπισθογράφιση. Κατά τη κρατούσα γνώμη, εκτός από τη σύμβαση εκχωρήσεως, απαιτείται και παράδοση του τίτλου για να αποκτηθεί το δικαίωμα. Η γνώμη αυτή είναι ορθή ιδίως για το ελληνικό δίκαιο.

2. Ως προς τα αποτελέσματα της μεταβίβασης συναλλαγματικής με εκχώρηση και ειδικότερα τη νομική θέση του αποκτώντος, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο της εκχώρησης. Ιδίως εφαρμόζεται η ΑΚ. 463, με αποτέλεσμα να μπορούν να προβληθούν κατά του εκδοχέα όλες οι ενστάσεις που μπορούσαν να αντιταχθούν κατά του εκχωρητή. Για τον ίδιο λόγο εφαρμόζεται το άρθρο 16 παρ. 2, ώστε να αποκλείεται καλόπιστη κτήση της απαίτησης από τον εκδοχέα σε περίπτωση που ο εκχωρητής δεν ήταν δικαιούχος. Επίσης η κατοχή της συναλλαγματικής δεν νομιμοποιεί τον εκδοχέα, λόγω διακοπής σειράς οπισθογραφήσεων. Τέλος ο εκχωρητής δεν υπέχει εγγυητική ευθύνη απέναντι στους μεταγενέστερους δικαιούχους.

II. Μεταβίβαση με οπισθογράφιση.

1. Έννοια και νομική φύση της οπισθογράφισης.

1. Οπισθογράφιση είναι η έγγραφη μονομερής δήλωση βουλήσεως του οπισθογράφου, συνήθως στη πίσω πλευρά της συναλλαγματικής, ότι η συναλλαγματική δεν θα πληρωθεί σε αυτόν αλλά σε τρίτο πρόσωπο, τον **υπερού** η οπισθογράφιση. Η οπισθογράφιση είναι ο συνήθης τρόπος μεταβίβασης των αξιογράφων εις διαταγή. Δεν ταυτίζεται, ούτε ως προς τη νομική φύση, ούτε ως προς τα αποτελέσματα, με την εκχώρηση του κοινού δικαίου αλλά είναι ειδικός τρόπος μεταβίβασης του δικαίου των αξιογράφων. Στην οπισθογράφιση περιέχεται δήλωση του δικαιούχου της συναλλαγματικής (λήπτη ή οπισθογράφου) για τη μεταβίβαση στο νέο δικαιούχο των δικαιωμάτων που απορρέουν απ' αυτήν, δηλ. των απαιτήσεων κατά του αποδέκτη και των αναγωγικών δικαιωμάτων κατά των προηγούμενων οπισθογράφων και του εκδότη. Συγχρόνως όμως περικλείεται στην οπισθογράφιση εκταξιακή εξουσιοδότηση προς τον πληρωτή να πληρώσει, αντί στον οπισθογράφο, στον νέο δικαιούχο. Το ότι η οπισθογράφιση έχει μεταβιβαστικά αποτελέσματα δεν είναι απλώς η θέση της σήμερα κρατούσας γνώμης αλλά αδιαμφισβήτητο γεγονός εν όψει του σαφούς γράμματος του νόμου.

Η ιδιορρυθμία της απόκτησης της ενσωματωμένης απαίτησης με οπισθογράφιση έγκειται ιδίως στο ότι, μολονότι ο νέος δικαιούχος απόκτη την απαίτηση με **παράγωγο τρόπο**, το δικαίωμά του είναι ισχυρότερο από του δικαιοπαρόχου του, διότι είναι απαλλαγμένο από τις ενστάσεις που θα μπορούσαν να προβληθούν στον μεταβιβασαντα. Άλλη ιδιορρυθμία της οπισθογράφισης είναι ότι, συγχρόνως με τη μεταβίβαση της απαίτησης, μεταβιβάζεται και η εντολή πληρωμής προς τον πληρωτή.

2. Μόνη η οπισθογράφιση δεν μεταβιβάζει τη συναλλαγματική, δηλ. την κυριότητα στο έγγραφο μαζί με την ενσωματωμένη απαίτηση. Απαιτείται επιπλέον **σύναψη σύμβασης δόσεως και λήψεως** μεταξύ μεταβιβάζοντος και αποκτώντος. Στα πλαίσια σύμβασης δόσεως και λήψεως συντελείται η μεταβίβαση του εγγράφου, για την οποία πρέπει να συντρέχουν οι όροι της ΑΚ. 1034, δηλ. **συμφωνία και παράδοση**.

2. Τύπος οπισθογράφισης.

1. Η οπισθογράφιση πρέπει να γίνεται εγγράφως και να φέρει την ιδίχειρη υπογραφή του οπισθογράφου. Η οπισθογράφιση τίθεται είτε στο έγγραφο της συναλλαγματικής είτε σε προσαρτημένο σ' αυτή φύλλο, το λεγόμενο **πρόσθεμα**, σε περίπτωση που στο κύριο σώμα της συναλλαγματικής δεν υπάρχει χώρος για άλλες υπογραφές. Δεν αποκλείεται να τεθεί η οπισθογράφιση σε αντίγραφο της συναλλαγματικής. Συνήθως η οπισθογράφιση τίθεται στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής. Αν τεθεί στο μπροστινό μέρος, πρέπει να είναι εμφανές ότι πρόκειται για οπισθογράφιση.

2. Σε αντίθεση με την έκδοση, η οπισθογράφιση δεν είναι ανάγκη να είναι χρονολογημένη.

3. Δεν αποκλείεται η οπισθογράφιση να γη σημειώνει τον δικαιούχο (**λευκή οπισθογράφιση**).

3. Περιεχόμενο της οπισθογράφισης.

1. Από το περιεχόμενο της οπισθογράφισης πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια ότι με αυτή σκοπείται η μεταβίβαση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη συναλλαγματική σε άλλον. Ο νόμος δεν προβλέπει ειδικό τύπο. Συνήθως δημιουργούνται διατυπώσεις όπως: «Αντ' εμού εις τον Κ» ή «αντ' εμού εις διαταγή του Κ» ή απλούστερα «εις τον Κ».

2. Η οπισθογράφιση πρέπει να προέρχεται από τον **μέχρι τότε δικαιούχο**, δηλ. τον λήπτη ή τον τελευταίο υπερού η οπισθογράφιση. Οπισθογράφιση από μη δικαιούχο δεν επιφέρει μεταβιβαστικά αποτελέσματα. Πάντως η οπισθογράφιση μπορεί να γίνει και από αυτόν που έγινε δικαιούχος με καθολική διαδοχή ή εκχώρηση.

3. **Νέος δικαιούχος** (υπερού η οπισθογράφιση) μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο, ακόμη και ο πληρωτής ή ο αποδέκτης, ο εκδότης και οποιοσδήποτε άλλος υπόχρεος.

4. **Απαγορεύεται** οπισθογράφιση με αίρεση και μερική οπισθογράφιση.

α) Η οπισθογράφιση πρέπει να είναι **απλή και καθαρή**. Δεν επιτρέπεται οπισθογράφιση με αίρεση ή όρους. Σε αντίθεση όμως απ' ότι συμβαίνει στην έκδοση και την αποδοχή, η προσθήκη αιρέσεως ή όρου δεν καθιστά άκυρη την οπισθογράφιση αλλά η αίρεση ή ο όρος δεν λαμβάνεται υπόψη. Η συνέπεια αυτή είναι δυσμενής για τον οπισθογράφο, διότι θα ευθύνεται με προϋποθέσεις που ούτε ήθελε ούτε δήλωσε.

β) **Μερική οπισθογράφιση**, οπισθογράφιση δηλ. για ένα μέρος μόνο της απαίτησης, είναι άκυρη. Λόγω της απαγόρευσης είναι η αμφίβολης ορθότητας επιδίωξη να μη διασπασθεί η ενσωματωμένη απαίτηση, δεδομένου ότι η νομή στο έγγραφο δεν είναι διαιρετή.

Πίσω μέρος συναλλαγματικής.

	5
	4
	3
	2
	1

(Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΛΕΥΚΗ ΛΟΡΙΔΑ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΑΡΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ)

III. Αποτελέσματα οπισθογράφησης.

Σύμφωνα με διάκριση που έχει επικρατήσει, η οπισθογράφηση έχει τρεις λειτουργίες ή τρία αποτελέσματα: νομιμοποιητικά, μεταβιβαστικά και εγγυητικά.

1. Νομιμοποιητικά αποτελέσματα.

α) Έννοια και σημασία.

Η κατοχή αξιογράφου στον κομιστή δημιουργεί τεκμήριο ότι ο κάτοχός τους είναι κύριος του εγγράφου και επομένως και δικαιούχος του ενσωματωμένου δικαιώματος, με αποτέλεσμα να μπορεί να αξιώσει εκπλήρωση, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδείξει ότι είναι και πραγματικός δικαιούχος. Αντίστοιχο τεκμήριο υπάρχει στο δίκαιο της συναλλαγματικής. Όμως εδώ δεν αρκεί μόνο η νομή της συναλλαγματικής για να θεωρείται ο κομιστής της δικαιούχος αλλά επιπλέον απαιτείται να στηρίζει ο κομιστής το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων. Συνεπώς, για να είναι κανείς νόμιμος κομιστής συναλλαγματικής, απαιτείται κατοχή του τίτλου και **αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων**. Η οπισθογράφηση έχει αυτή ακριβώς τη λειτουργία, ότι σε περίπτωση μεταβίβασης της συναλλαγματικής «νομιμοποιεί» τον κομιστή, δημιουργεί δηλ. **μαχητό τεκμήριο**, ότι ο αποκτών είναι ο νόμιμος δικαιούχος. Έτσι όταν ο αποκτών θέλει να ασκήσει τα δικαιώματά του από τη συναλλαγματική και συντρέχουν οι παραπάνω δύο τυπικές προϋποθέσεις, έχει απαίτηση κατά των οφειλετών από τη συναλλαγματική για πληρωμή, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδείξει ότι είναι πραγματικός δικαιούχος. Ο οφειλέτης από τη συναλλαγματική τότε μόνο μπορεί να αρνηθεί χωρίς συνέπειες την πληρωμή, όταν αποδείξει ότι ο τυπικά νομιμοποιούμενος δεν είναι ο ουσιαστικός δικαιούχος. Τούτο μπορεί να συμβεί, όταν ο οφειλέτης αποδείξει π.χ. ότι η τελευταία οπισθογράφηση είναι πλαστή ή προέρχεται από ανίκανο.

Η νομιμοποιητική αυτή λειτουργία της συναλλαγματικής δεν είναι όμως μόνο υπέρ του κομιστή αλλά και υπέρ του οφειλέτη, διότι και αυτός από τη πλευρά του, μπορεί να αρκестεί στην τυπική νομιμοποίηση του κομιστή. Αρκεί ο έλεγχος από τον οφειλέτη της υπάρξεως αδιάκοπης σειράς οπισθογραφήσεων, χωρίς να απαιτείται ο έλεγχος της γνησιότητας των υπογραφών. Πληρώνοντας ο οφειλέτης από τη συναλλαγματική τον κομιστή ελευθερώνεται από την υποχρέωση για πληρωμή, ακόμα και αν ο κομιστής δεν είναι πραγματικός δικαιούχος.

Τέλος η νομιμοποιητική λειτουργία της συναλλαγματικής ωφελεί και κάθε νέο δικαιούχο, αφού η τυπική νομιμοποίηση του μέχρι τότε κομιστή αποτελεί τη βάση για την καλόπιστη κτήση της συναλλαγματικής.

β) Η σειρά οπισθογραφήσεων.

Όπως προαναφέρθηκε, προϋπόθεση για τη νομιμοποίηση του κομιστή είναι η θεμελίωση του δικαιώματός του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων. Πρέπει δηλ. το όνομα του οπισθογράφου να αντιστοιχεί στο όνομα του εκάστοτε προηγούμενου δικαιούχου, η δε σειρά οπισθογραφήσεων να φθάνει μέχρι τον εκδότη. Αρκεί η εξωτερική συνέχεια των οπισθογραφήσεων. Η τυπική νομιμοποίηση του κομιστή δεν βλάπτεται σε περίπτωση που μια υπογραφή στη σειρά οπισθογραφήσεων είναι πλαστή ή προέρχεται από ανίκανο για δικαιοπραξία. Επίσης δεν διακόπτεται η σειρά οπισθογραφήσεων, αν μεσολαβεί λευκή οπισθογράφηση, μετά την οποία ακολουθεί πλήρης οπισθογράφηση. Οι διαγραμμένες οπισθογραφήσεις θεωρούνται ως μη

γραμμένες., γι' αυτό διακόπτεται η σειρά οπισθογραφήσεων αν η οπισθογράφιση που ακολουθεί συνδέεται με τη διαγραμμένη. Αντίθετα δεν διακόπτεται αν η ακολουθούσα οπισθογράφιση συνδέεται με την προγενέστερη της διαγραμμένης.

2. Μεταβιβαστικά αποτελέσματα.

α) Γενικά.

1. Με την οπισθογράφιση μεταβιβάζονται όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη συναλλαγματική. Βέβαια για να επέλθει η μεταβίβαση, απαιτείται, συμφωνία και παράδοση του εγγράφου. Τα μεγάλα πλεονεκτήματα της οπισθογράφισης, σε σύγκριση με την εκχώρηση, συνίστανται στη δυνατότητα καλόπιστης κτήσης και στον αποκλεισμό των ενστάσεων.

2. Με την οπισθογράφιση μεταβιβάζονται τα δικαιώματα από τη συναλλαγματική και όχι η απαίτηση από την υποκείμενη σχέση ούτε τα παρεπόμενα της απαίτησης αυτής δικαιώματα, όπως εγγυήσεις, ενέχυρα κλπ. Σύμφωνα όμως με την ορθότερη και μάλλον κρατούσα γνώμη, τα εξασφαλιστικά της ενσωματωμένης απαίτησης παρεπόμενα δικαιώματα μεταβιβάζονται και αυτά με οπισθογράφιση, εφόσον αποβλέπουν στην εξασφάλιση του εκάστοτε κομιστή.

β) Καλόπιστη κτήση.

1. Η δυνατότητα καλόπιστης κτήσης συναλλαγματικής από μη δικαιούχο δημιουργείται από τον κανόνα που θέτε το άρθρο 16 παρ. 2. Έτσι είναι χαρακτηριστική η διαφορά από την εκχώρηση, στην οποία δεν ισχύει ο κανόνας της καλόπιστης κτήσης απαιτήσεων από μη δικαιούχο. Αν ο εκχωρητής εκχωρήσει απαίτηση που δεν έχει, ο εκδοχέας δεν την αποκτά, έστω κι αν καλόπιστα πίστευε ότι ο εκχωρητής ήταν δικαιούχος. Η μεταβίβαση της συναλλαγματικής με οπισθογράφιση πρέπει να εξασφαλίζει αυξημένη προστασία των δικαιούχων, ενόψει της αποστολής της συναλλαγματικής ως αξιόγραφου ευρείας κυκλοφορίας.

Σύμφωνα με την παρ. 2 άρθρο 16, ο καλόπιστος κομιστής, ο οποίος θεμελιώνει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων, δεν είναι υποχρεωμένος να αποδώσει τη συναλλαγματική σε προηγούμενο κάτοχο, ο οποίος στερήθηκε την κατοχή της από οποιοδήποτε γεγονός. Συνεπώς ο καλόπιστος κομιστής δεν είναι υποχρεωμένος να αποδώσει τη συναλλαγματική ακριβώς επειδή απέκτησε την κυριότητά της.

2. Επίσης είναι δυνατή η καλόπιστη κτήση και όταν η συναλλαγματική κλάπηκε ή χάθηκε από τα χέρια του νόμιμου δικαιούχου. Η προτεραιότητα στην προστασία του καλόπιστου κτήτορα, τόσο στα αξιόγραφα στον κομιστή όσο και στη συναλλαγματική, δικαιολογείται διότι και οι δύο αυτές κατηγορίες εγγράφων είναι αξιόγραφα δημόσιας πίστεως.

3. Ο κομιστής είναι κακόπιστος, αν απέκτησε τη συναλλαγματική κακόπιστα, δηλ. εν γνώσει των γεγονότων που οδήγησαν στη στέρηση της κατοχής της από το δικαιούχο, ή αν κατά την κτήση της διέπραξε βαρύ πταίσμα.

γ) Αποκλεισμός ενστάσεων.

Αν επιτρεπόταν η προβολή ενστάσεων, όπως συμβαίνει στην εκχώρηση, οι οποίες μπορούν να αφορούν και αυτή την ύπαρξη της απαίτησης από τη συναλλαγματική, θα θιγόταν καίρια η κυκλοφοριακή ικανότητα της συναλλαγματικής. Με τη διάταξη του άρθρου 17, η οποία συμπληρώνει την προστασία του καλόπιστου αποκτώντος κατά το άρθρο 16 παρ. 2 και είναι συνέπεια της μεταβιβαστικής λειτουργίας της οπισθογράφησης, καθιερώνεται ο κανόνας του **αποκλεισμού προβολής ενστάσεων**.

3. Εγγυητικά αποτελέσματα.

1. Με την οπισθογράφηση δεν μεταβιβάζεται μόνο η συναλλαγματική αλλά δημιουργείται και ευθύνη του οπισθογράφου: Κάθε οπισθογράφος ευθύνεται απέναντι σε κάθε μελλοντικό δικαιούχο για την αποδοχή και πληρωμή συναλλαγματικής. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που ο πληρωτής αρνηθεί την αποδοχή ή την πληρωμή και βεβαιωθεί τούτο με διαμαρτυρικό, ο οπισθογράφος μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει οποιονδήποτε απέκτησε τη συναλλαγματική μετά από αυτόν. Έτσι ο οπισθογράφος είναι οφειλέτης όλων των μετά από αυτόν δικαιούχου, δανειστής δε όλων των πριν από αυτών.

Βέβαια η ρύθμιση αυτή δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο. Με ρήτρα στη συναλλαγματική («άνευ ευθύνης μου») μπορεί να αποκλειστεί η ευθύνη του οπισθογράφου απέναντι σε όλους τους μεταγενέστερους δικαιούχους, όχι μόνο για τη μη αποδοχή αλλά και για τη μη πληρωμή. Παρεμφερές αποτέλεσμα επιτυγχάνεται με ρήτρα που απαγορεύει νέα οπισθογράφηση. Σε περίπτωση που τεθεί τέτοια ρήτρα («όχι εις διαταγή») ο οπισθογράφος ευθύνεται απέναντι στον υπερού η οπισθογράφηση, όχι όμως και απέναντι στους μετέπειτα δικαιούχους.

2. Η εγγυητική ευθύνη του οπισθογράφου δεν είναι συμβατική αλλά εκ του νόμου.

3. Λόγω του εγγυητικού αποτελέσματος της οπισθογράφησης, κάθε νέα οπισθογράφηση που προστίθεται αυξάνει την οικονομική σημασία της συναλλαγματικής.

4. Συνέπειες διακοπής της σειράς οπισθογραφήσεων.

Οι προαναφερθείσες λειτουργίες της συναλλαγματικής δεν επιτελούνται σε περίπτωση διακοπής της σειράς οπισθογραφήσεων, όταν δηλ. εμφανίζονται εξωτερικά κενά. Τυχόν οπισθογραφήσεις που ακολουθούν μετά τη διακοπή δεν παράγουν νομιμοποιητικά, μεταβιβαστικά και εγγυητικά αποτελέσματα. Όμως η έλλειψη τυπικής νομιμοποίησης (λόγω διακοπής της σειράς οπισθογραφήσεων) δεν παρεμποδίζει τον κομιστή από την άσκηση του δικαιώματός του, εφόσον αποδείξει ότι μεσολάβησε ενδιάμεση κτήση του δικαιώματός του κατά το κοινό δίκαιο (εκχώρηση, κληρονομική διαδοχή, συγχώνευση), με την οποία καλύπτεται το κενό. Επίσης υποστηρίζεται ότι ο ουσιαστικά αλλά όχι τυπικά νομιμοποιούμενος μπορεί να οπισθογραφήσει υπέρ άλλου τη συναλλαγματική, με συνέπεια να επέρχονται τα μεταβιβαστικά αποτελέσματα. Αντίστοιχα ισχύουν ως προς την εγγυητική ευθύνη, ο οπισθογράφος δηλ. που δεν νομιμοποιείται τυπικά αλλά απέκτησε τη

συναλλαγματική κατά το κοινό δίκαιο, ευθύνεται απέναντι στους μετέπειτα δικαιούχους.

IV. Ιδιαίτερα είδη οπισθογράφησης.

1. Λευκή οπισθογράφηση.

1. Η **λευκή οπισθογράφηση** είναι ένα ιδιαίτερο είδος οπισθογράφησης, στην οποία, σε αντίθεση με την πλήρη οπισθογράφηση, δεν αναφέρεται το όνομα του δικαιούχου (υπερού η οπισθογράφηση). Η λευκή συναλλαγματική είναι ατελής συναλλαγματική, η οποία, αν δεν συμπληρωθεί, δεν ισχύει. Αντίθετα η λευκή οπισθογράφηση τίθεται κατά κανόνα σε πλήρη συναλλαγματική και είναι έγκυρη σαν οπισθογράφηση.

2. Ο τύπος της λευκής οπισθογράφησης είναι ο ίδιος με της πλήρους, απλώς λείπει, μένει δηλ. κενό, το όνομα του υπερού η οπισθογράφηση. Σε αντίθεση όμως με την πλήρη, η λευκή οπισθογράφηση μπορεί να συνίσταται απλώς στην υπογραφή του οπισθογράφου. Σ' αυτήν την περίπτωση, για να είναι έγκυρη, πρέπει να τίθεται στην πίσω πλευρά της συναλλαγματικής ή στο πρόσθεμα, διότι διαφορετικά θα μπορούσε να γίνει σύγχυση με τη δήλωση αποδοχής ή τριτεγγύησης.

3. Η λευκή οπισθογράφηση επιτελεί όλες τις λειτουργίες της πλήρους οπισθογράφησης, δηλ. τη νομιμοποιητική, μεταβιβαστική και εγγυητική. Η διαφορά από την πλήρη έγκειται στο ότι η συναλλαγματική με λευκή οπισθογράφηση μπορεί να μεταβιβασθεί χωρίς άλλη υπογραφή, δηλ. απλώς με συμφωνία και παράδοση, όπως τα αξιόγραφα στον κομιστή. Γι' αυτό η οπισθογράφηση με την δήλωση «στον κομιστή» έχει κατά νόμο την έννοια λευκής οπισθογράφησης.

4. Η παρεμβολή λευκής οπισθογράφησης δεν διακόπτει τη σειρά οπισθογραφήσεων. Ο κομιστής συναλλαγματικής νομιμοποιείται, ακόμα και όταν η τελευταία ή η ενδιάμεση οπισθογράφηση είναι λευκή.

5. Τα **πλεονεκτήματα της λευκής οπισθογράφησης** σε σύγκριση με την πλήρη είναι σημαντικά: Η μεταβίβαση της συναλλαγματικής είναι πολύ πιο εύκολη, ενώ οι ενδιάμεσοι κτήτορες δεν υπέχουν εγγυητική ευθύνη, αφού δεν έχουν θέσει την υπογραφή τους. **Μειονεκτήματα** της λευκής οπισθογράφησης είναι η μειωμένη ασφάλεια που προσφέρει. Πράγματι σε περίπτωση που κάποιος αφαιρέσει συναλλαγματική με λευκή οπισθογράφηση νομιμοποιείται τυπικά να ασκήσει τα δικαιώματα από τη συναλλαγματική, μπορεί δε, χωρίς να είναι ανάγκη να πλαστογραφήσει υπογραφή, να τη μεταβιβάσει σε άλλον, ο οποίος, αν είναι καλόπιστος, αποκτά τη συναλλαγματική.

2. Πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση.

1. Με την **πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση** δεν σκοπείται η μεταβίβαση της συναλλαγματικής στον υπερού η οπισθογράφηση αλλά η παροχή πληρεξουσιότητας (π.χ. σε τράπεζα) για είσπραξη της απαίτησης για λογαριασμό του οπισθογράφου. Στο είδος αυτό της οπισθογράφησης προστίθεται σημείωση που υποδηλώνει την πληρεξουσιότητα. Η πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση δεν επιφέρει μεταβιβαστικά και εγγυητικά αποτελέσματα, αφού με αυτήν παρέχεται απλώς η εξουσία στον δικαιούχο να ασκήσει στο όνομα του οπισθογράφου τα δικαιώματα που απορρέουν από τη συναλλαγματική. Ο μόνος περιορισμός που υπάρχει ως προς την άσκηση των

δικαιωμάτων είναι ότι ο κομιστής μπορεί να οπισθογραφήσει τη συναλλαγματική μόνο λόγω πληρεξουσιότητας και ότι δεν μπορεί να στραφεί κατά του οπισθογράφου (που του έδωσε την πληρεξουσιότητα), ο οποίος δεν ευθύνεται απέναντί του.

Εντούτοις, αν οπισθογραφήσει ο κομιστής τη συναλλαγματική χωρίς την πληρεξουσιοδοτική ρήτρα, η οπισθογράφιση δεν είναι άκυρη αλλά ισχύει σαν οπισθογράφιση με τη ρήτρα αυτή.

2. Ο οπισθογράφος που έδωσε την πληρεξουσιότητα εξακολουθεί να παραμένει δανειστής από τη συναλλαγματική, για να μπορέσει όμως να ασκήσει τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή πρέπει να έχει στα χέρια του τη συναλλαγματική.

3. Επειδή ο κομιστής ασκεί δικαίωμα που ανήκει σε άλλον και το ασκεί για λογαριασμό άλλου, οι οφειλέτες από τη συναλλαγματική μπορούν να προβάλλουν εναντίον του μόνο ενστάσεις που έχουν κατά του οπισθογράφου που έδωσε την πληρεξουσιότητα και όχι κατά του κομιστή.

3. Καλυμμένη πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφιση.

1. Σε αντίθεση με την εμφανή, η **καλυμμένη πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφιση** δεν εμφανίζεται στη συναλλαγματική. Προς τα έξω, δηλ. εμφανίζεται σαν πλήρης οπισθογράφιση που μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα. Στις προς τα έσω όμως σχέσεις, στις σχέσεις δηλ. μεταξύ οπισθογράφου και κομιστή, έχει συμφωνηθεί να παραμείνει ο οπισθογράφος κύριος της συναλλαγματικής, ο δε κομιστής να είναι απλώς εντολοδόχος, ο οποίος πρέπει να ενεργεί σύμφωνα με τις υποδείξεις του οπισθογράφου. Η διαμόρφωση αυτή αν και δεν εφαρμόζεται από τον νόμο είναι συνηθισμένη στην πρακτική.

Σκοπός της παραπάνω συμφωνίας είναι μόνο η είσπραξη της απαίτησης από τον κομιστή στο δικό του όνομα για λογαριασμό όμως του οπισθογράφου (έμμεση αντιπροσώπηση). Γι' αυτό αντιβαίνει στη συμφωνία η περαιτέρω οπισθογράφιση από τον κομιστή. Βέβαια αν ο υπερούς η οπισθογράφιση είναι καλόπιστος, αποκτά τη συναλλαγματική, διότι από το κείμενο της συναλλαγματικής δεν εμφανίζεται ότι ο οπισθογράφος ήταν εξουσιοδοτημένος μόνο για είσπραξη.

2. Από τη καλυμμένη πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφιση πρέπει να διακρίνεται η **καταπιστευτική οπισθογράφιση**. Στην περίπτωση αυτή κύριος της συναλλαγματικής γίνεται, και κατά τη βούληση των συμβαλλομένων, ο κομιστής. Γι' αυτό και μπορεί, χωρίς κυρώσεις να μεταβιβάσει σε άλλον τη συναλλαγματική. Βέβαια στις εσωτερικές σχέσεις ο κομιστής είναι υποχρεωμένος να κάνει τη συμφωνηθείσα χρήση. Η καταπιστευτική οπισθογράφιση επιτελεί κατά κανόνα εγγυητική λειτουργία, διότι εσκοπήθη πλήρης μεταβίβαση.

4. Ενεχυρική οπισθογράφιση.

1. Ενεχύραση συναλλαγματικής μπορεί καταρχήν να γίνει κατά τις διατάξεις του αστικού δικαίου δηλ. με συμφωνία για τη σύσταση ενεχυρικού δικαιώματος στην απαίτηση από τη συναλλαγματική και παράδοση της συναλλαγματικής, χωρίς οπισθογράφιση. Ο αξιογραφικός τρόπος ενεχυρίασης της συναλλαγματικής γίνεται με ενεχυρική οπισθογράφιση και παράδοση. **Ενεχυρική οπισθογράφιση** είναι η οπισθογράφιση με τη προσθήκη ρήτρας που υποδηλώνει τη σύσταση ενεχύρου. Ο ενεχυρούχος δανειστής δεν γίνεται κύριος της συναλλαγματικής και πλήρης δανειστής αλλά αποκτά δικαίωμα ενεχύρου στη συναλλαγματική και την

ενσωματωμένη απαίτηση. Μπορεί χωρίς τη σύμπραξη του ενεχυραστή οπισθογράφου, να ασκήσει στο όνομά του όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη συναλλαγματική.

Μπορεί ακόμη να εισπράξει μόνος του την απαίτηση πριν από τη λήξη του ασφαλισμένου με το ενέχυρο χρέους. Επειδή όμως ο κομιστής δεν είναι κύριος της συναλλαγματικής, δεν μπορεί να μεταβιβάσει την κυριότητά της αλλά μόνο να την οπισθογραφήσει λόγω πληρεξουσιότητας, έστω κι αν δεν υπάρχει πληρεξουσιοδοτική ρήτρα. Ο οπισθογράφος (ενεχυραστής) δεν ευθύνεται απέναντι στους μετέπειτα δικαιούχους, διότι ο κομιστής μπορεί να οπισθογραφήσει περαιτέρω μόνο με τα αποτελέσματα πληρεξουσιοδοτικής οπισθογράφησης. Δεν ευθύνεται όμως ούτε απέναντι στον κομιστή, διότι αυτός δεν έγινε πλήρης δανειστής από τη συναλλαγματική αλλά έχει απλώς ενεχυρικό δικαίωμα.

2. Εκτός από την εμφανή, υπάρχει και η **καλυμμένη ενεχυρική οπισθογράφηση**. Αυτή εμφανίζεται προς τα έξω σαν πλήρης οπισθογράφηση, διότι δεν έχει προστεθεί σ' αυτήν ρήτρα που να υποδηλώνει τη σύσταση ενεχύρου. Ο κομιστής έχει όμως κατά τη συμφωνία των μερών τα ίδια δικαιώματα όπως στην εμφανή ενεχυρική οπισθογράφηση. Η, παρά τα συμφωνηθέντα, όμως περαιτέρω οπισθογράφηση από τον κομιστή έχει απέναντι στον καλόπιστο αποκτώντα πλήρη μεταβιβαστικά αποτελέσματα.

5. Μετοπισθογράφηση.

1. Η οπισθογράφηση συναλλαγματικής έχει νόημα, εφόσον ενεργείται μέχρι τη λήξη της. Διότι με τη λήξη της συναλλαγματικής ολοκληρώνεται η κυκλοφοριακή της αποστολή. Παρ' όλ' αυτά και μετά τη λήξη της συναλλαγματικής αλλά πριν από τη διαμαρτυρήσή της ή την πάροδο της προθεσμίας για τη σύνταξη του διαμαρτυρικού, παράγει αποτελέσματα πλήρους οπισθογράφησης. Όταν όμως η συναλλαγματική έχει γίνει προβληματική – και τούτο συμβαίνει όταν έχει παρέλθει η προθεσμία για τη σύνταξη διαμαρτυρικού για μη πληρωμή ή έχει ήδη συνταχθεί διαμαρτυρικό για μη πληρωμή – αυτός που την αποκτά μετά τα γεγονότα αυτά δεν υπάρχει λόγος να έχει την αυξημένη αξιογραφική προστασία που εξασφαλίζει η πλήρης οπισθογράφηση. Η μετά τα γεγονότα αυτά, οπισθογράφηση δεν είναι μεν άκυρη, παράγει όμως τα αποτελέσματα κοινής εκχώρησης.

2. Όπως έχει αναφερθεί, ο νόμος δεν απαιτεί χρονολόγηση της οπισθογράφησης. Εντούτοις η χρονολόγηση δημιουργεί μαχητό τεκμήριο για την αλήθεια της χρονολογίας. Στην αχρονολόγητη οπισθογράφηση ισχύει μαχητό τεκμήριο ότι έγινε πριν από τη λήξη της προθεσμίας για τη σύνταξη του διαμαρτυρικού.

8. Εκπλήρωση της υποχρέωσης από τη συναλλαγματική.

I. Λήξη της συναλλαγματικής.

Η συναλλαγματική λήγει την ημέρα που αναγράφεται σ' αυτήν («σε ρητή ημέρα») ή μετά από ορισμένο χρόνο από την έκδοσή της («μετά προθεσμία από τη χρονολογία»). Σπανιότερα η συναλλαγματική είναι πληρωτέα κατά την εμφάνισή της («εν όψει») ή μετά από ορισμένη προθεσμία από την εμφάνισή της («μετά προθεσμία από τη χρονολογία»). Άλλες δυνατότητες προσδιορισμού του χρόνου λήξεως δεν

υπάρχουν. **Ημέρα χάριτος**, νόμιμη ή δικαστική, δεν επιτρέπεται. Μεταβολή του χρόνου λήξεως της συναλλαγματικής επιτρέπεται μόνο με συναίνεση όλων των μετεχόντων προσώπων. Στην περίπτωση αυτή, ο κομιστής σημειώνει το νέο χρόνο λήξεως στο σώμα της συναλλαγματικής. Βέβαια ο κομιστής μπορεί με προσωπική συμφωνία με τον οφειλέτη να παραχωρήσει παράταση προθεσμίας πληρωμής. Η συμφωνία όμως αυτή δεν μεταβάλλει το χρόνο λήξεως της συναλλαγματικής, ούτε απαλλάσσει από την υποχρέωση για εμφάνιση και σύνταξη διαμαρτυρικού για μη πληρωμή κατά τον αρχικό χρόνο λήξεως. Απλώς παρέχεται στον οφειλέτη προσωπική ένσταση κατά του δανειστή που παραχώρησε την παράταση. Παράταση προθεσμίας πληρωμής επιτυγχάνεται στην ουσία και όταν ο αποδέκτης αποδέχεται νέα συναλλαγματική με μεταγενέστερο χρόνο λήξεως. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον η συναλλαγματική βρίσκεται στα χέρια του εκδότη, η πρώτη συναλλαγματική επιστρέφεται στον αποδέκτη έναντι της νέας, και αυτό για να μην ευθύνεται ο αποδέκτης και από τις δύο συναλλαγματικές. Η παράδοση της νέας συναλλαγματικής στον εκδότη επιφέρει κατά την εικαζόμενη βούληση των μερών απόσβεση της απαίτησης από την πρώτη.

II. Εμφάνιση προς πληρωμή.

1. Σε αντίθεση με τα άλλα χρηματικά χρέη, το χρέος από τη συναλλαγματική είναι **άρσιμο**. Ο κομιστής πρέπει δηλ. να **εμφανίσει** τη συναλλαγματική στον πληρωτή για πληρωμή. Και τούτο διότι ο πληρωτής δεν γνωρίζει κατά κανόνα ποιος είναι ο κομιστής. Μόνο με την εμφάνιση γίνεται ο πληρωτής υπερήμερος. Προηγουμένως δεν είναι υποχρεωμένος να πληρώσει, μπορεί παρ' όλ' αυτά να πληρώσει εκτελώντας την εντολή που του απηύθυνε ο εκδότης, οπότε ελευθερώνονται οι υπόχρεοι από αναγωγή.

2. Η εμφάνιση πρέπει να γίνει υποχρεωτικά στον τόπο πληρωμής που σημειώνεται στη συναλλαγματική. Αν στο τόπο πληρωμής δεν σημειώνεται διεύθυνση, η συναλλαγματική πρέπει κατά πρώτο λόγο να εμφανισθεί στον τόπο επαγγελματικής εγκατάστασης του πληρωτή και μόνο αν αυτή δεν βρίσκεται στην κατοικία του.

3. Η εμφάνιση για πληρωμή συναλλαγματικής πληρωτέας σε ρητή μέρα ή σε προθεσμία από της χρονολογίας ή από της όψεως πρέπει να γίνει την ημέρα λήξεως ή σε μία από τις δύο επόμενες εργάσιμες μέρες. Η μη εμπρόθεσμη εμφάνιση της συναλλαγματικής έχει ως συνέπεια την απώλεια των αναγωγικών δικαιωμάτων του κομιστή κατά των άλλων υποχρέων. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στην προστασία των οφειλετών από αναγωγή, οι οποίοι δεν πρέπει να μένουν σε αβεβαιότητα αν θα εναχθούν ή όχι. Αντίθετα ο αποδέκτης, ως κύριος οφειλέτης, εξακολουθεί να ευθύνεται, έχει όμως δικαίωμα να καταθέσει το ποσό της συναλλαγματικής στην αρμόδια αρχή (ταμείο παρακαταθηκών και δανείων) με δαπάνες και κίνδυνο του κομιστή, οπότε απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του. Το ίδιο δικαίωμα έχουν όλοι οι οφειλέτες από τη συναλλαγματική.

Ο κομιστής δεν είναι υποχρεωμένος να δεχθεί πληρωμή **πριν από τη λήξη** της συναλλαγματικής. Τυχόν πληρωμή πριν από τη λήξη γίνεται με κίνδυνο του πληρωτή. Τούτο σημαίνει ότι ο αποδέκτης δεν ελευθερώνεται αν πληρώσει σε μη δικαιούχο, έστω δηλ. και αν ο κομιστής νομιμοποιείται τυπικά. Γι' αυτό θα πρέπει ο αποδέκτης στην περίπτωση αυτή να ελέγξει και την ουσιαστική νομιμοποίησή του κομιστή.

III. Πληρωμή.

1. Εφόσον ο πληρωτής (αποδέκτης ή μη) πληρώσει στον κομιστή το ποσό της συναλλαγματικής, επέρχεται απόσβεση της απαίτησης από τη συναλλαγματική. Συγχρόνως επέρχεται απόσβεση όλων των απαιτήσεων του κομιστή κατά των οπισθογράφων και του εκδότη, διότι η ευθύνη των προσώπων αυτών είναι επικουρική. Αντίθετα, η πληρωμή της συναλλαγματικής από άλλον υπόχρεο επιφέρει απόσβεση μόνο της δικής του υποχρέωσης και των μετέπειτα οπισθογράφων, όχι όμως και των προηγούμενων. Γι' αυτό ο υπόχρεος που πλήρωσε μπορεί να στραφεί κατά των προηγούμενων υπογραφών.

2. Η απαίτηση από τη συναλλαγματική αποσβήνεται και όταν λάβει χώρα υποκατάστατο πληρωμής.

3. Ο πληρωτής μπορεί να αρνηθεί την πληρωμή (χωρίς να είναι υπερήμερος), αν ο κομιστής, συγχρόνως με την πληρωμή, δεν του παραδίδει **εξοφλημένη τη συναλλαγματική**. Και τούτο για να μην υπάρξει κίνδυνος να πληρώσει ο πληρωτής δεύτερη φορά σε καλόπιστο αποκτώντα, ο οποίος απέκτησε τη συναλλαγματική μετά την πρώτη πληρωμή και πριν από τη λήξη προθεσμίας για τη σύνταξη του διαμαρτυρικού. Αν πληρώσει πρώτα ο πληρωτής, έχει αξίωση για επιστροφή της συναλλαγματικής.

4. Ο κομιστής δεν δικαιούται να αρνηθεί **μερική πληρωμή**, η ρύθμιση αυτή λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των υποχρέων από αναγωγή, οι οποίοι μετά την μερική πληρωμή δεν ευθύνονται για ολόκληρο το ποσό αλλά μόνο γι' αυτό που δεν εξοφλήθηκε. Σ' αυτήν την περίπτωση δεν μπορεί ο πληρωτής να ζητήσει παράδοση της συναλλαγματικής, έχει όμως απαίτηση να του δοθεί απόδειξη και να σημειωθεί στη συναλλαγματική ότι έγινε μερική πληρωμή, έτσι ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος να αποκτήσει ολόκληρη την απαίτηση καλόπιστος τρίτος.

5. Με την εξόφληση της συναλλαγματικής επέρχεται κατά κανόνα απόσβεση και της υποκείμενης σχέσης.

IV. Πληρωμή σε μη δικαιούχο.

1. Εφόσον προϋπόθεση για την εκπλήρωση της αποστολής της συναλλαγματικής είναι η ασφαλής και ταχεία της κυκλοφορία, πρέπει όχι μόνο η μεταβίβαση αλλά και η εξόφλησή της να μπορεί να γίνεται με ασφάλεια και ευκολία. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει ο πληρωτής να είναι εξασφαλισμένος από τον κίνδυνο να πληρώσει δύο φορές. Τα αιτήματα αυτά δεν θα ικανοποιούνταν, αν ο πληρωτής έπρεπε να ελέγχει κάθε φορά ότι ο κομιστής είναι και ουσιαστικός δικαιούχος. Και τούτο διότι ένας τέτοιος έλεγχος θα απαιτούσε χρόνο, ώστε να υπάρχει ο κίνδυνος να μην προλάβει ο πληρωτής να πληρώσει εμπρόθεσμα, με αποτέλεσμα τη σύνταξη εις βάρος του διαμαρτυρικού για μη πληρωμή, πράγμα που θα έβλαπτε την αξιοπιστία και την επαγγελματική του φήμη.

Τα συμφέροντα αυτά των συναλλαγών και του πληρωτή λαμβάνει υπόψη το άρθρο 40 παρ. 3: Ο πληρωτής που πληρώνει τον **τυπικά νομιμοποιούμενο** κομιστή ελευθερώνεται. Τυπικά νομιμοποιούμενοι είναι ο κομιστής που έχει στην κατοχή του τη συναλλαγματική και στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά τυπικά έγκυρων οπισθογραφήσεων, πράγμα το οποίο εύκολα μπορεί να διαπιστώσει ο πληρωτής. Εφόσον λοιπόν ο πληρωτής πληρώσει τον τυπικά νομιμοποιούμενο κομιστή, αυτός και οι υπόχρεοι από αναγωγή ελευθερώνονται, ακόμα και αν ο κομιστής δεν είναι

ουσιαστικός δικαιούχος. Σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 40 παρ. 3 ο πληρωτής δεν είναι υποχρεωμένος να ελέγξει τη γνησιότητα των υπογραφών.

Ο πληρωτής δεν προστατεύεται, όταν υπάρχει διακοπή σειράς οπισθογραφίσεων. Εφόσον ο κομιστής δεν αποδεικνύει το δικαίωμά του, ο πληρωτής μπορεί να αρνηθεί την πληρωμή ή να προβεί σε δημόσια κατάθεση του ποσού. Δεν προστατεύεται επίσης ο πληρωτής που πληρώνει πριν από τη λήξη της.

Το άρθρο 40 παρ. 3 εφαρμόζεται αναλογικά και στους υπόχρεους από αναγωγή. Οφειλέτης δηλ. από αναγωγή (εκδότης, οπισθογράφος, τριτεγγυητής) που πληρώνει τυπικά αλλά όχι και ουσιαστικά νομιμοποιούμενο κομιστή προστατεύεται.

2. Η πληρωμή στον τυπικά νομιμοποιούμενο κομιστή τότε μόνο δεν έχει απαλλακτική ενέργεια, όταν τον πληρωτή βαρύνει δόλος ή βαρεία αμέλεια ως προς τη συνδρομή της ουσιαστικής νομιμοποίησης του κομιστή. Το άρθρο 40 παρ. 3, δέχεται ότι ο πληρωτής απαλλάσσεται και όταν γνώριζε μεν ότι ο κομιστής δεν ήταν δικαιούχος, δεν μπορούσε όμως να το αποδείξει εύκολα. Συνεπώς ο πληρωτής ενεργεί δόλια, όταν γνωρίζει την έλλειψη ουσιαστικής νομιμοποίησης του κομιστή, το γεγονός αυτό μπορεί εύκολα να αποδειχθεί και παρ' όλ' αυτά πληρώνει. Τον πληρωτή βαρύνει βαρεία αμέλεια, όταν εύκολα μπορούσε να διαπιστώσει την έλλειψη ουσιαστικής νομιμοποίησης του κομιστή και τούτο μπορούσε να αποδειχθεί εύκολα.

3. Αντίστοιχα με ότι έγινε δεκτό κατά την ερμηνεία του άρθρου 16 και στην προκειμένη περίπτωση ορθή είναι η θέση ότι δεν προστατεύεται η καλή πίστη του πληρωτή μόνο ως προς την έλλειψη κυριότητας του τυπικά νομιμοποιούμενου κομιστή αλλά και ως προς τη έλλειψη **ικανότητας για δικαιοπραξία, εξουσία διαθέσεως και αντιπροσωπευτικής εξουσίας**. Αν συνεπώς ο πληρωτής πληρώσει έναν ανίκανο για δικαιοπραξία κομιστή, απαλλάσσεται. Αμφισβητείται όμως αν ο πληρωτής προστατεύεται, αν πληρώσει πτωχεύσαντα κομιστή.

4. Αμφισβήτηση υπάρχει αν ο πληρωτής, εκτός από την αδιάκοπη σειρά οπισθογραφίσεων, πρέπει να εξετάζει αν υπάρχει **ταυτότητα** του κομιστή με τον κατονομαζόμενο στη συναλλαγματική. Σε περίπτωση που ο πληρωτής πληρώσει χωρίς να ελέγξει τα στοιχεία ταυτότητας του κομιστή, βαρύνεται με βαρεία αμέλεια.

9. Αναγωγή.

Κύριος οφειλέτης από συναλλαγματική είναι ο αποδέκτης. Ο εκδότης, οι οπισθογράφοι και οι τριτεγγυητές (υπόχρεοι από αναγωγή) ευθύνονται μόνο όταν υπάρξει ανώμαλη εξέλιξη της συναλλαγματικής, ιδίως όταν ο πληρωτής αρνηθεί την πληρωμή ή την αποδοχή. Συνεπώς η ευθύνη των οφειλετών από αναγωγή είναι **επικουρική**.

I. Αναγωγή για πληρωμή.

1. Ουσιαστικές προϋποθέσεις.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43 ο κομιστής μπορεί να στραφεί κατά των υποχρέων από αναγωγή σε περίπτωση:

α) Ολικής ή μερικής **μη πληρωμής** από τον πληρωτή κατά τη λήξη. Προϋποτίθεται βέβαια ότι έγινε έγκυρη εμφάνιση της συναλλαγματικής στον κατονομαζόμενο τόπο.

β) Ολικής ή μερικής **άρνησης αποδοχής** της συναλλαγματικής. Ο λόγος αυτός δεν ισχύει, όταν πρόκειται για μη αποδείξιμη συναλλαγματική ή όταν έχει αποκλεισθεί η ευθύνη για την αποδοχή.

γ) Δημιουργία **κατάστασης επισφαλούς πληρωμής**. Τούτο συμβαίνει, όταν πληρωτής, αποδέκτης ή όχι, κηρυχθεί σε πτώχευση ή παύσει τις πληρωμές του ή αποβεί άκαρπη αναγκαστική εκτέλεση κατά της περιουσίας του.

δ) **Κήρυξης σε πτώχευση** του εκδότη μη αποδείξιμης συναλλαγματικής.

Στις περιπτώσεις β-δ μπορεί να ασκηθεί αναγωγή και **πριν** από τη λήξη της συναλλαγματικής.

2. Τυπικές προϋποθέσεις.

1. Η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων που προαναφέρθηκαν πρέπει να διαπιστωθεί κατά τρόπο που να μην επιδέχεται αμφιβολία. Τυπική προϋπόθεση για να είναι δυνατή η άσκηση αναγωγής είναι η σύνταξη **διαμαρτυρικού**. Το διαμαρτυρικό είναι δημόσιο έγγραφο, το οποίο συντάσσεται από συμβολαιογράφο χωρίς πρόσληψη μαρτύρων και στο οποίο βεβαιώνονται τα γεγονότα που θεμελιώνουν το δικαίωμα αναγωγής. Τα σημαντικότερα είδη διαμαρτυρικών είναι το **διαμαρτυρικό για μη πληρωμή και για μη αποδοχή**.

2. Η **εμπρόθεσμη σύνταξη** διαμαρτυρικού είναι προϋπόθεση για τη δυνατότητα άσκησης αναγωγής. Ειδικότερα:

α) Το διαμαρτυρικό για μη αποδοχή συντάσσεται στον τόπο κατοικίας του πληρωτή μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται για την εμφάνιση για αποδοχή.

Αν η συναλλαγματική εμφανισθεί την τελευταία μέρα της προθεσμίας και ο πληρωτής απαιτήσει να γίνει δεύτερη εμφάνιση την επομένη μπορεί το διαμαρτυρικό να συνταχθεί κατ' εξαίρεση την επομένη.

β) Το διαμαρτυρικό για μη πληρωμή συντάσσεται στον τόπο πληρωμής την ημέρα λήξεως ή σε μία από τις δύο επόμενες εργάσιμες μέρες. Η διαμαρτύρηση όμως της συναλλαγματικής όψεως γίνεται μέσα στην ίδια προθεσμία που προβλέπεται για την εμφάνιση για αποδοχή, δηλ. μέσα σε ένα χρόνο από την έκδοσή της.

3. Στις περιπτώσεις που ακολουθούν μπορεί κατ' εξαίρεση να ασκηθεί αναγωγή **χωρίς σύνταξη διαμαρτυρικού**:

α) Επί πτωχεύσεως του πληρωτή ή του εκδότη μη αποδείξιμης συναλλαγματικής.

β) Σε περίπτωση ανωτέρας βίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 54.

γ) Δεν συντάσσεται διαμαρτυρικό, όταν ο κομιστής έχει **απαλλαγεί** από την υποχρέωση για σύνταξη διαμαρτυρικού για μη αποδοχή ή για μη πληρωμή. Τούτο δηλώνεται με ρήτρα στη συναλλαγματική. Με την ρήτρα αυτή αποφεύγονται τα έξοδα για διαμαρτύρηση, ο κομιστής όμως δεν **απαλλάσσεται** από την υποχρέωση για εμπρόθεσμη εμφάνιση. Η απόδειξη της μη τήρησης των προθεσμιών βαρύνει αυτόν που την επικαλείται κατά του κομιστή.

3. Έκπτωση του κομιστή από το δικαίωμα αναγωγής.

Αν ο κομιστής δεν εκπληρώσει εμπρόθεσμα τις λεγόμενες υποχρεώσεις επιμελείας που του επιβάλλει ο νόμος, εκπίπτει από το δικαίωμα αναγωγής, από το

δικαίωμα δηλ. να στραφεί κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών. Αντίθετα διατηρεί το δικαίωμα να στραφεί κατά του αποδέκτη, ο οποίος είναι κύριος και όχι από αναγωγή οφειλέτης. Οι περιπτώσεις έκπτωσης είναι:

α) Μη εμπρόθεσμη εμφάνιση για πληρωμή συναλλαγματικής όψεως ή για αποδοχή συναλλαγματικής μετά προθεσμία από την όψη.

β) Μη εμπρόθεσμη σύνταξη διαμαρτυρικού για μη αποδοχή ή για μη πληρωμή.

γ) Μη εμπρόθεσμη εμφάνιση για πληρωμή σε περίπτωση ρήτρας «ανέξοδος επιστροφή».

δ) Μη εμπρόθεσμη εμφάνιση για αποδοχή μέσα στην προθεσμία που έθεσε ο εκδότης. Αν την προθεσμία έθεσε οπισθογράφος, η έκπτωση επέρχεται μόνο ως προς αυτόν.

4. Ειδοποίηση.

1. Η μη αποδοχή ή μη πληρωμή της συναλλαγματικής από τον πληρωτή έχει σοβαρές επιπτώσεις σε άλλους υπόχρεους από συναλλαγματική. Γι' αυτό είναι σημαντικό να πληροφορηθούν τα πρόσωπα αυτά ταχέως το γεγονός της μη πληρωμής ή μη αποδοχής, ώστε να είναι προετοιμασμένοι ανάλογα ή και να προλάβουν την αναγωγή. Για τον σκοπό αυτό ο νόμος επιβάλλει στον κομιστή να ειδοποιήσει μέσα σε τέσσερις εργάσιμες ημέρες τόσο αυτόν που του οπισθογράφησε τη συναλλαγματική όσο και τον εκδότη σχετικά με τα γεγονότα αυτά. Οι ειδοποιήσεις ακολουθούν αλυσιδωτά προς τα πίσω: κάθε οπισθογράφος που έχει ειδοποιηθεί πρέπει να ειδοποιήσει μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες τον προηγούμενο οπισθογράφο.

2. Η ειδοποίηση δεν είναι προϋπόθεση για την αναγωγή. Η παράλειψη ειδοποιήσεως δεν επιφέρει απώλεια των αναγωγικών δικαιωμάτων, δημιουργεί όμως υποχρέωση αποζημιώσεως, η οποία δεν μπορεί μα υπερβεί το ποσό της συναλλαγματικής.

5. Αποτελέσματα της αναγωγής.

1. Εφόσον συντρέχουν οι ουσιαστικές και τυπικές προϋποθέσεις, μπορεί ο κομιστής να ασκήσει τα αναγωγικά του δικαιώματα. Απέναντί του ευθύνεται ο εκδότης, οι οπισθογράφοι, οι τριτεγγυητές αλλά και ο αποδέκτης.

Εξαίρεση ισχύει για όσους οφειλέτες είχαν έγκυρα αποκλείσει την ευθύνη τους, όπως ο εκδότης, όταν με ρήτρα είχε αποκλεισθεί η ευθύνη του για τη μη αποδοχή και οι οπισθογράφοι, όταν είχε αποκλεισθεί η ευθύνη τους για τη μη αποδοχή ή μη πληρωμή.

Όλα τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται απέναντι στον κομιστή εις ολόκληρων. Επομένως ο κομιστής δεν είναι υποχρεωμένος να στραφεί κατά του δικαιοπαρόχου του. Ο κομιστής έχει το δικαίωμα να στραφεί κατά όλων ή ορισμένων από τα πρόσωπα αυτά, ατομικά ή ομαδικά, ζητώντας ολόκληρο το ποσό, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να τηρήσει τη σειρά, κατά την οποία είναι υπόχρεα. Μπορεί ακόμα και εκ των υστέρων, εφόσον δεν ικανοποιήθηκε από τον οφειλέτη που ενήγαγε, να εναγάγει άλλους, ακόμη και αν αυτοί έπονται στη σειρά από αυτόν που ενήχθη αρχικά.

2. Ο οφειλέτης από αναγωγή, ο οποίος καλείται να πληρώσει τον κομιστή, δεν πληρώνει μόνο το ποσό της συναλλαγματικής αλλά και άλλα ποσά ως συνέπεια της μη εμπρόθεσμης πληρωμής. Ο κομιστής δικαιούται να απαιτήσει τα εξής ποσά:

- α) Το ποσό της συναλλαγματικής μαζί με τους συμφωνηθέντες τόκους.
 - β) Τόκους από τη λήξη της συναλλαγματικής οι οποίοι υπολογίζονται με το νόμιμο επιτόκιο.
 - γ) Τα έξοδα του διαμαρτυρικού, των ειδοποιήσεων και άλλα έξοδα.
3. Όποιος έχει δικαίωμα αναγωγής μπορεί, αντί να ζητήσει πληρωμή σε μετρητά, να εκδώσει συναλλαγματική όψεως με αποδέκτη έναν από τους ευθυνόμενους απέναντί του από την αναγωγή.

II. Αναγωγή για απόδοση. Ανάστροφη κυκλοφορία της συναλλαγματικής.

1. Κάθε οφειλέτης από αναγωγή, είτε ασκήθηκε εναντίον του αναγωγή από τον κομιστή, είτε επίκειται η άσκησή της, μπορεί να πληρώσει το πόσο της συναλλαγματικής. Δεν είναι δηλ. υποχρεωμένος να περιμένει τη σειρά του από την αναγωγή για να πληρώσει το ποσό της συναλλαγματικής, το οποίο θα είναι προσαυξημένο με τα έξοδα των μετά από αυτών οφειλετών. Βέβαια προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος αυτού του οφειλέτη που σπεύδει να πληρώσει είναι ότι γνωρίζει τον κομιστή της συναλλαγματικής.

2. Όποιος οφειλέτης από αναγωγή πλήρωσε τη συναλλαγματική, μπορεί να στραφεί μόνο κατά των προηγούμενων απ' αυτόν υπογραφέων, οι οποίοι ευθύνονται απέναντί του εις ολόκληρων. Αντίστοιχο δικαίωμα αποκτούν υπογραφείς, οι οποίοι πλήρωσαν οφειλέτη από αναγωγή: μπορούν δηλ. με τη σειρά τους να στραφούν κατά των προηγούμενων υπογραφέων, μέχρι τον εκδότη (**ανάστροφη κυκλοφορία της συναλλαγματικής**).

3. Ο οφειλέτης από αναγωγή έχει τα εξής δικαιώματα:

α) Μπορεί, συγχρόνως με την πληρωμή, να απαιτήσει να του παραδοθεί η συναλλαγματική, το διαμαρτυρικό και εξοφλημένος λογαριασμός. Τα έγγραφα αυτά είναι απαραίτητα για να νομιμοποιηθεί απέναντι στον προηγούμενό του οπισθογράφο προκειμένου να ασκήσει την αναγωγή για απόδοση. Εξαίρεση ισχύει επί μερικής αποδοχής, διότι χρειάζεται την συναλλαγματική ο ίδιος ο ασκών την αναγωγή. Στην περίπτωση αυτή σημειώνεται απλώς στη συναλλαγματική το ποσό που πλήρωσε ο οφειλέτης, για το οποίο δεν έγινε δεκτή η συναλλαγματική και του δίνεται απόδειξη γι' αυτό μαζί με το αντίγραφο της συναλλαγματικής και του διαμαρτυρικού.

β) Για να διευκολυνθεί η νομιμοποίηση του οφειλέτη που πλήρωσε, ο νόμος προβλέπει έναν απλούστερο τρόπο: του δίνει το δικαίωμα να διαγράψει την οπισθογράφησή του καθώς και αυτή των επόμενων οπισθογράφων. Έτσι νομιμοποιείται τυπικά σαν τελευταίος κομιστής.

4. Η πληρωμή της συναλλαγματικής από οφειλέτη από αναγωγή δεν έχει ως αποτέλεσμα την απόσβεση της οφειλής από συναλλαγματική αλλά την απαλλαγή του ίδιου και των επόμενων από αυτόν οφειλετών. Υποστηρίζεται ότι ο οφειλέτης που πλήρωσε γίνεται **αυτόματα** από το νόμο **κύριος της συναλλαγματικής**, χωρίς δηλ. να μεσολαβεί οπισθογράφηση ή άλλος δικαιοπρακτικός τρόπος μεταβίβασης. Συγχρόνως αποκτά την απαίτηση από τη συναλλαγματική κατά του εκδότη και των προηγούμενων από αυτόν υπογραφέων.

5. Η μεταβίβαση των αναγωγικών δικαιωμάτων στον οφειλέτη που πλήρωσε δεν έχει τα ίδια αποτελέσματα που έχει η μεταβίβαση της συναλλαγματικής κατά την κανονική της κυκλοφορία. Και τούτο διότι η ανάγκη προστασίας των συναλλασσόμενων που υπάρχει κατά την κανονική κυκλοφορία δεν υπάρχει κατά την ανάστροφη κυκλοφορία της συναλλαγματικής. Έτσι, σύμφωνα με πάγια γνώμη,

μπορούν να προβληθούν από τους προηγούμενους από τον οφειλέτη που πλήρωσε υπογραφείς όλες οι ενστάσεις που είχαν εναντίον του πριν από την περαιτέρω μεταβίβαση της συναλλαγματικής. Δεν μπορεί δηλ. ο οφειλέτης που πλήρωσε να επικαλεσθεί την αρχή του αποκλεισμού των ενστάσεων, η οποία ίσχυε ως προς το πρόσωπο ενός από τους επόμενους από αυτόν δικαιούχους.

Επίσης η **καλόπιστη κτήση** συναλλαγματικής από επόμενο από τον οφειλέτη που πλήρωσε δικαιούχο δεν καταλήγει εις όφελός του σε περίπτωση που αυτός, πριν από τη μεταβίβαση της συναλλαγματικής, δεν ήταν πραγματικός δικαιούχος.

10. Τριτεγγύηση και παρέμβαση.

Ο βασικός κύκλος προσώπων που μετέχουν στη συναλλαγματική (εκδότης, πληρωτής, λήπτης, οπισθογράφοι) μπορεί να διευρυνθεί, όταν γίνει ανάληψη ευθύνης με τριτεγγύηση και παρέμβαση.

I. Τριτεγγύηση.

1. Γενικά.

1. Με την **τριτεγγύηση** παρέχεται στον κομιστή πρόσθετη εξασφάλιση για την πληρωμή (ολόκληρου ή μέρους) του ποσού της συναλλαγματικής. Ο τριτεγγυητής, με πράξη του στη συναλλαγματική, αναλαμβάνει εις ολόκληρον ευθύνη με το πρόσωπο υπέρ του οποίου τριτεγγυάται.

2. Τριτεγγυητής μπορεί να είναι τρίτος ή και πρόσωπο που είναι ήδη οφειλέτης από συναλλαγματική. Μπορούν επίσης να τριτεγγυηθούν περισσότερα πρόσωπα είτε για τον ίδιο οφειλέτη είτε για διαφορετικούς. Αμφισβητείται όμως αν τριτεγγυητής μπορεί να είναι και ο αποδέκτης. Εκείνος υπέρ του οποίου δίνεται τριτεγγύηση, μπορεί να είναι οποιοσδήποτε οφειλέτης από συναλλαγματική, δηλ. ο εκδότης, ο αποδέκτης ή ο οπισθογράφος.

3. Η τριτεγγύηση δεν δημιουργεί όπως η εγγύηση, παρεπόμενη ευθύνη, δημιουργεί αυτοτελής υποχρέωση, η οποία υπεισέρχεται σωρευτικά προς τη βασική υποχρέωση. Γι' αυτό δεν μπορεί ο τριτεγγυητής να προβάλλει κατά του κομιστή ενστάσεις που θα είχε ο υπερού η τριτεγγύηση. Συνεπώς ισχύει και στην τριτεγγύηση η αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών.

2. Τύπος.

Η δήλωση, με την οποία παρέχεται η τριτεγγύηση, πρέπει να τίθεται στη συναλλαγματική ή στο πρόσθεμα. Εκφράζεται με τη λέξη «δια τριτεγγύησιν» ή με άλλες συναφείς φράσεις. Για να ισχύει πρέπει να υπογραφεί από τον τριτεγγυητή. Μόνη η υπογραφή στο εμπρός μέρος της συναλλαγματικής θεωρείται ότι είναι του τριτεγγυητή, εκτός αν πρόκειται για υπογραφή του πληρωτή ή του εκδότη. Αντίθετα, μόνη η υπογραφή στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής ή στο πρόσθεμα θεωρείται ότι είναι λευκή οπισθογράφηση.

Στη δήλωση τριτεγγυήσεως πρέπει να δηλώνεται υπέρ ποίου δίνεται. Αν δεν δηλώνεται, θεωρείται ότι εδόθη υπέρ του εκδότη. Αυτό είναι δυσμενές για τον

τριτεγγυητή, διότι θα ευθύνεται απέναντι σε όλους τους υπογραφείς εκτός από τον εκδότη και τον πληρωτή.

3. Αποτελέσματα.

Ο τριτεγγυητής ευθύνεται κατά τον ίδιο τρόπο όπως και εκείνος υπέρ του οποίου τριτεγγυήθηκε. Ο τριτεγγυητής του αποδέκτη ευθύνεται όπως και εκείνος, χωρίς να υπάρχει ανάγκη σύνταξης διαμαρτυρικού, ενώ ο τριτεγγυητής οφειλέτη από αναγωγή μόνο με τις προϋποθέσεις της αναγωγής, δηλ. κατά κανόνα εφόσον συντάχθηκε διαμαρτυρικό. Ο τριτεγγυητής ευθύνεται εις ολόκληρον με τους πριν από αυτόν υπογραφείς απέναντι στους μεταγενέστερους.

Προϋπόθεση για την ευθύνη του τριτεγγυητή είναι ότι η υπογραφή του υπερού η τριτεγγύηση είναι τυπικά έγκυρη. Αν λείπει η υπογραφή του υπερού η τριτεγγύηση ή η υπογραφή του δεν είναι τυπικά έγκυρη ή η όλη συναλλαγματική δεν έχει όλα τα απαιτούμενα τυπικά στοιχεία, δεν δημιουργείται ευθύνη του τριτεγγυητή. Αν αντίθετα η υποχρέωση του υπερού η τριτεγγύηση είναι άκυρη για ουσιαστικούς λόγους, η τριτεγγύηση είναι έγκυρη. Η αρχή της αυτοτέλεια στον υπογραφών ισχύει και ως προς την τριτεγγύηση.

4. Αναγωγή του τριτεγγυητή.

Αν ο τριτεγγυητής πληρώσει τη συναλλαγματική, αποκτά τα από αυτήν απορρέοντα δικαιώματα τόσο κατά του υπερού η τριτεγγύηση όσο και κατά όλων εκείνων, οι οποίοι ευθύνονται απέναντι στον κύριο οφειλέτη από τη συναλλαγματική. Μπορεί δηλ. ο τριτεγγυητής να στραφεί κατά των πριν από τον κύριο οφειλέτη υπογραφών, όχι όμως και κατά των μετά από αυτών. Ο κομιστής δεν μπορεί να προβάλει κατά του τριτεγγυητή ενστάσεις που θα είχε κατά του κύριου οφειλέτη παρά μόνο στα πλαίσια του άρθρου 17.

II. Παρέμβαση.

Σκοπός της **παρέμβασης** είναι η αποτροπή της αναγωγής λόγω μη αποδοχής η μη πληρωμής. Με την παρέμβαση υπέρ του οφειλέτη από τη συναλλαγματική αποφεύγονται τα έξοδα, στα οποία θα υποβάλλονταν ο οφειλέτης, συγχρόνως δε διασώζεται η αξιοπιστία του.

Διακρίνεται η κατά παρέμβαση αποδοχή και η κατά παρέμβαση πληρωμή. και στα δύο είδη η παρέμβαση μπορεί να είναι αυτόκλητη ή ενταλή (διατεταγμένη). Στην πρώτη ο παρεμβαίνων ενεργεί με δική του πρωτοβουλία, χωρίς να τον υποδείξει υπόχρεος από αναγωγή, ενώ στη δεύτερη υποδεικνύεται από τον υπόχρεο (εκδότη, οπισθογράφο, τριτεγγυητή) με αναγραφή του ονόματός του στη συναλλαγματική.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

**ΠΙΝΑΚΙΟ ΠΡΟΞΕΟΦΛΗΣΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ**

Ο υποφαινόμενος, αφού προεξόφλησε τα παρακάτω γραμμάτια, έδωθε το αντίτιμό κατά τον παρακάτω λογαριασμό, δηλώνοντας ότι σε περίπτωση μη εκπαισης, αποσπώμενης ή μηρούς της Τράπεζας για αποσπώμενη λόγω φόρου, πάντως εκίραση την ενοχή των αποσπώμενων.

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΠΕΛΑΤΗ _____

ΧΡΕΥΜΕΝΟΣ Λ/ΜΟΣ ΠΡΟΞΕΟΦΛΗΣΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΜΕΡΗ ΠΟΣΑ	ΟΛΙΚΑ ΠΟΣΑ
ΠΙΣΤΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕΡΗΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ «ΠΡΟΣΙΡΡΙΝΟΙ ΑΠΟ ΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ» Κ.Α. 2910	Τόκος _____ προς _____ % Προμήθεια _____ προς _____ % Εμπρακτικά Ταχυδρομικά	☒	
Σημ. Στο παραπάνω ποσό των Τόκων, Προμηθειών και Λογίων ΚΑΘΑΡΟ ΚΑΤΑΒΛΗΤΟ ΠΟΣΟ εφόσον περιλαμβάνονται ο Φ.Κ.Ε. και το χαρτί/ο.			

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____

ΑΡΙΘΜ. Λ/ΣΜΟΥ ΕΚΧΩΡΗΣΤΗ _____

ΑΡΙΘΜ. ΠΙΝΑΚΙΟΥ _____

ΚΩΔ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ _____

ΚΩΔ. ΟΔΗΓΙΩΝ _____

ΤΕΜΑΧΙΑ ΓΡΑΜΜ/ΠΟΛΥφ. _____

ΑΠΟ _____

ΜΕΧΡΙ _____

€

198

ΒΕΡΟΠΟΛΗ

(Ημερομηνία)

ΓΡΑΦΗ

Ο ΛΑΒΩΝ

Α/Α	ΑΡΙΘ. ΠΕΛΑΤΗ	ΠΟΣΟ ΣΥΝΙΚΟΝ	ΗΜΕΡ. ΠΙΣΤ.	ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ	ΠΡΟΣΘ. ΤΙΜΗ	ΤΟΚΑΡΘΙΜΟΙ	ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	ΗΜΕΡΟΜ. ΕΚΔΟΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ *
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
ΣΥΝΟΛΟ										

* Να σημειώνεται από το Καί/οα το όνομα αποδοχέα/ων ή εγγυητών.

11. Αντίτυπα και αντίγραφα. Παραγραφή.

I. Αντίτυπα.

1. **Αντίτυπα** είναι έγγραφα του ίδιου περιεχομένου, αριθμημένα με αύξοντα αριθμό, της ίδιας συναλλαγματικής. Σκοπός της εκδόσεως αντιτύπων είναι η εξοικονόμηση χρόνου, ιδίως στις διεθνείς συναλλαγές. Ο κομιστής μπορεί να στείλει ένα αντίτυπο στον πληρωτή για αποδοχή και συγχρόνως, πριν δηλ. την επιστροφή του πρώτου αντιτύπου, να οπισθογραφήσει ένα δεύτερο. Με την έκδοση περισσότερων αντιτύπων περιορίζονται επίσης οι συνέπειες από την απώλεια του μοναδικού αντιτύπου.

2. Μόνο ο εκδότης μπορεί να προβεί στην έκδοση αντιτύπων. Τα αντίτυπα αριθμούνται στο κείμενο του τίτλο, αλλιώς κάθε αντίτυπο θεωρείται ως αυτοτελής συναλλαγματική.

3. Τα περισσότερα αντίτυπα δεν δημιουργούν περισσότερες απαιτήσεις. Εξακολουθεί να υπάρχει μια μόνο απαίτηση από συναλλαγματική, η οποία ανήκει στο ίδιο πρόσωπο, το οποίο είναι και κύριος όλων των αντιτύπων. Ο κομιστής έχει αξίωση για παράδοση του αντιτύπου, το οποίο εστάλη για αποδοχή, διότι είναι το μοναδικό αντίτυπο που έχει φέρει την αποδοχή. Εφόσον λοιπόν το αντίτυπο αυτό βρίσκεται στα χέρια του αποδέκτη ή άλλου παρακαταθέτη, το όνομα του οποίου σημειώνεται στα άλλα αντίτυπα, ο κομιστής μπορεί να απαιτήσει απ' αυτούς την παράδοσή του. Αν ο παρακαταθέτης αρνείται την παράδοση του αντιτύπου, ο κομιστής, για να μπορεί να ασκήσει τα αναγωγικά του δικαιώματα, πρέπει να συντάξει διαμαρτυρικό τόσο κατά του παρακαταθέτη για μη παράδοση όσο και κατά του πληρωτή για μη πληρωμή.

4. Επειδή υπάρχει μια μόνο απαίτηση από τη συναλλαγματική, η πληρωμή που έγινε με βάση ένα αντίτυπο έχει ως συνέπεια την απόσβεση των δικαιωμάτων από όλα τα αντίτυπα.

II. Αντίγραφα.

Στα **αντίγραφα** αναπαράγεται το ακριβές κείμενο του πρωτοτύπου μαζί με τις οπισθογραφήσεις και όλες τις άλλες σημειώσεις του αρχικού κειμένου της συναλλαγματικής. Σκοπός των αντιγράφων είναι ο ίδιος όπως στα αντίτυπα. Το πρωτότυπο μπορεί να σταλεί για αποδοχή και το αντίγραφο να τεθεί αμέσως σε κυκλοφορία ή μπορεί να δοθεί το πρωτότυπο για φύλαξη, ώστε να αποφευχθεί η απώλειά του.

Σε αντίθεση με τα αντίτυπα, αντίγραφα μπορεί να εκδώσει κάθε κομιστής. Το αντίγραφο είναι δεκτικό οπισθογράφησης και τριτεγγύησης κατά τον ίδιο τρόπο και με τα ίδια αποτελέσματα όπως το πρωτότυπο. Τα αντίγραφα μπορούν να χρησιμεύουν μόνο για οπισθογραφήσεις και τριτεγγυήσεις, όχι όμως και για αποδοχή.

III. Παραγραφή.

1. Η παραγραφή των απαιτήσεων από συναλλαγματική ρυθμίζεται στο άρθρο 70 ως εξής:

α) Η απαίτηση κατά του αποδέκτη και του τριτεγγυητή του παραγράφεται μετά τρία χρόνια από τη λήξη της συναλλαγματικής.

β) Ο εκδότης γραμματίου εις διαταγή είναι ο κύριος οφειλέτης, ευθύνεται δηλ. όπως ο αποδέκτης συναλλαγματικής και όχι σαν οφειλέτης από αναγωγή.

γ) Επειδή στο γραμμάτιο εις διαταγή δεν υπάρχει αποδοχή, δεν μπορεί να γίνει λόγος για αναγωγή ελλείπει αποδοχής ούτε για κατά παρέμβαση αποδοχή.

δ) Επίσης, επειδή δεν υπάρχει πληρωτής, δεν είναι ανάγκη να σημειώνεται τόπος πληρωμής, οπότε ως τόπος πληρωμής θεωρείται ο τόπος εκδόσεως.

ε) Δεν μπορούν να εκδοθούν περισσότερα αντίτυπα, διότι τότε θα ευθύνονταν ο εκδότης για κάθε αντίτυπο. Μπορούν όμως να εκδοθούν περισσότερα αντίγραφα για την περίπτωση απώλειας του πρωτοτύπου.

Υπόδειγμα «Γραμματίου εις διαταγή» και «Συναλλαγματικής»

ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟ
ΣΕ ΔΙΑΤΑΓΗ
ΑΡΧ. 1-10.000

Λήξη την 30-6 1998. Γραμμάτιο σε διαταγή δρχ. # 10.000 #

Την ΤΡΙΑΚΟΣΤΗ ΙΟΥΝΙΟΥ 1998 ο υπογεγραμμένος υπόσχομαι να πληρώσω με το παρόν μόνον γραμμάτιο σε διαταγή σι ΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ή σε διαταγή τ ου και στο Κατάστημα της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ στην πόλη ΡΑΦΗΝΑ το ποσό των δραχμών ΔΕΚΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΑΦΗΝΑ 1-4-1998 Τριτεγγύμαι υπέρ τ
Ο εκδότης
Όνομα πατέρα ή συζύγου ΗΛΙΑΣ
Οδός ΠΡΟΣΕΙΔΩΝΟΣ αριθ. 100
Ταχ. Κωδ. 114 50 Πόλη ΡΑΦΗΝΑ
Α.Φ.Μ. 09854430 Αρ. Τηλετ. P.175185 Δ. Δημητρίου

ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ
ΑΡΧ. 240.000 - 280.000

Λήξη την 1-4 1998. Συναλλαγματική δρχ. # 250.000 #

Την ΠΡΩΤΗ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1998 πληρώστε με την παρούσα μόνη συναλλαγματική σε διαταγή ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΔΡΕΟΥ και στο Κατάστημα 099 Χαλαργού της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ το ποσό των δραχμών ΔΙΑΚΟΣΙΩΝ ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ

Προς: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Δεκτή Χαλαργός 2-1-1998 Χαλαργός 2-1-1998
ΔΗΜΗΤΡΙΟ Ο εκδότης
Όνομα πατέρα ή συζύγου ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. Ανδρέου
Οδός ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ αριθ. 50
Ταχ. Κωδ. 155 61 Πόλη ΧΑΛΑΡΓΟΣ
Α.Φ.Μ. 4 223360 Αρ. Τηλετ. Π. 334 555

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

1. Έννοια και σημασία.

I. Έννοια.

Η **επιταγή** είναι έγγραφη, κατά ορισμένο τύπο, εντολή (διαταγή) πληρωμή προς τράπεζα. Είναι γεννημένο εις διαταγή αξιόγραφο, στο οποίο ενσωματώνεται αυτοτελής και αφηρημένη απαίτηση κατά του εκδότη και των οπισθογράφων. Στην επιταγή **ισχύουν** οι αρχές της αυτοτέλειας των υπογραφών, της γραμματοπαγείας και της τυπικότητας. Και η επιταγή όπως η συναλλαγματική, είναι τριπρόσωπη σχέση με εκταξιακό χαρακτήρα, στην οποία περιέχεται διπλή εξουσιοδότηση του εκδότη: α) προς αυτόν που απευθύνεται η εντολή (τον πληρωτή, δηλ. την τράπεζα) να πληρώσει αυτόν υπέρ του οποίου εκδίδεται η επιταγή (λήπτη) και β) προς τον λήπτη να ζητήσει πληρωμή από την κατονομαζόμενη στην επιταγή τράπεζα.

II. Οικονομική σημασία.

Η επιταγή, όπως και η συναλλαγματική, είναι εξοπλισμένη με όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που συντελούν στην αύξηση της κυκλοφοριακής της ικανότητας. Σε αντίθεση όμως με τη συναλλαγματική, η επιταγή είναι, τουλάχιστον κατά τη ρύθμιση του νόμου, αποκλειστικά **μέσο πληρωμής** και όχι **μέσο παροχής πιστώσεων** («όποιος δίνει συναλλαγματική χρειάζεται χρήματα, όποιος δίνει επιταγή έχει χρήματα»). Γι' αυτό και η επιταγή δεν υπόκειται σε χαρτοσήμανση, όπως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγή. Η επιταγή παίζει πρωτεύοντα ρόλο στις σύγχρονες συναλλαγές χωρίς μετρητά. Η χωρίς μετρητά πληρωμή ωφελεί τόσο τον δανειστή, ο οποίος αποφεύγει έτσι τον κίνδυνο από τη διακίνηση μεγάλων χρηματικών ποσών, αποκομίζει τόκους αν καταθέσει την επιταγή στον λογαριασμό του ή μπορεί να εξοφλήσει με αυτήν πιστωτή του, όσο και την εθνική οικονομία, διότι τα χρήματα παραμένουν στην τράπεζα, η οποία μπορεί να τα χρησιμοποιήσει επωφελώς. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η επιταγή στις διεθνείς συναλλαγές.

Βέβαια, παρά την πρόνοια που έχει λάβει ο νομοθέτης, συχνά γίνεται κατάχρηση του θεσμού της επιταγής, διότι χρησιμοποιείται ως μέσο παροχής πιστώσεων με την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών. Η προτίμηση της μεταχρονολογημένης επιταγής, αντί της συναλλαγματικής, ως μέσου παροχής πιστώσεως οφείλεται ιδίως στην αυστηρή ποινική ευθύνη του εκδότη ακάλυπτης επιταγής και στη μη επιβολή χαρτοσήμανσης.

2. Διαφορές από τη συναλλαγματική.

Τόσο στη συναλλαγματική όσο και την επιταγή περιέχεται εντολή για την πληρωμή ορισμένου χρηματικού ποσού. παρά τις ομοιότητες όμως αυτές υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ συναλλαγματικής και επιταγής, στις οποίες περιορίζεται και η ανάπτυξη που ακολουθεί στις επόμενες παραγράφους. Οι διαφορές αυτές οφείλονται κυρίως στη διαφορετική οικονομική αποστολή που επιτελούν, η μία ως μέσο παροχής πίστωσης και η άλλη ως βραχυπρόθεσμο μέσο πληρωμής. Οι σπουδαιότερες διαφορές είναι οι ακόλουθες:

1. Σε αντίθεση με τη συναλλαγματική, ο νόμος αποκλείει την αποδοχή. Τυχόν αποδοχή θεωρείται ως μη γραμμένη, χωρίς όμως να επηρεάζεται κατά τα λοιπά το κύρος της επιταγής. Επομένως για την πληρωμή της επιταγής ευθύνονται όλοι οι υπογραφείς, όχι όμως ο πληρωτής, δηλ. η τράπεζα. Ένας από τους κύριους λόγους, για τον οποίο οι συντάκτες του ενιαίου νόμου απαγόρευσαν την αποδοχή συναλλαγματικής, ήταν ο φόβος μήπως η επιταγή χρησιμοποιηθεί ως μέσο παροχής πιστώσεως, υποκαθιστώντας τη συναλλαγματική όψεως.

Για να αποφευχθούν καταστρατηγήσεις της απαγόρευσης αποδοχής προβλέπεται η **ακυρότητα της οπισθογράφησης και τριτεγγύησης του πληρωτή**. Αποκλείεται δηλ. η ευθύνη του πληρωτή ακόμα και ως οπισθογράφου ή τριτεγγυητή.

2. Η δεύτερη βασική ρύθμιση, με την οποία επιδιώκει ο νομοθέτης τη μη χρησιμοποίηση της επιταγής ως μέσου παροχής πιστώσεως, αποβλέπει στο να εξασφαλισθεί να γίνει η εμφάνιση της επιταγής σε σύντομο χρονικό διάστημα από τον χρόνο έκδοσής της. Αυτό επιτυγχάνεται με τους εξής ειδικότερους κανόνες:

α) Η επιταγή είναι πάντοτε **πληρωτέα εν όψει**. Αντίθετη ρήτρα δεν επιφέρει ακυρότητα της συναλλαγματικής θεωρείται όμως ως μη γραμμένη.

Βέβαια και η συναλλαγματική μπορεί να εκδοθεί εν όψει, η προθεσμία όμως για την εμφάνισή της για πληρωμή είναι μεγάλη, ένας χρόνος από την έκδοσή της, ενώ της επιταγής μόνο οκτώ ημέρες.

Για να αποφευχθούν καταστρατηγήσεις προβλέπεται ότι και οι μεταχρονολογημένες επιταγές, οι επιταγές δηλ. που φέρουν ψευδώς μεταγενέστερη της πραγματικής ημερομηνία εκδόσεως, μπορούν να εμφανισθούν αμέσως για πληρωμή, δηλ. ακόμη και πριν από την αναγραφόμενη ημερομηνία εκδόσεως.

β) Προβλέπονται **σύντομες προθεσμίες εμφανίσεως**. Έτσι, για επιταγές που έχουν εκδοθεί και είναι πληρωτέες στο εσωτερικό η προθεσμία είναι οκτώ ημέρες, για επιταγές που είναι πληρωτέες σε άλλη χώρα από τη χώρα εκδόσεως είκοσι μέρες, ενώ αν διαφέρουν και οι ήπειροι εβδομήντα ημέρες. Αν ο κομιστής δεν τηρήσει την προθεσμία, χάνει τα αναγωγικά του δικαιώματα, επιπλέον δεν μπορεί ο εκδότης να ανακαλέσει την επιταγή.

3. Η αποστολή της επιταγής ως μέσου πληρωμής υπογραμμίζεται και από το ότι ο πληρωτής μπορεί να είναι μόνο **τράπεζα** ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που ασκούν τραπεζικές εργασίες (ταχυδρομικά ταμειυτήρια, ταμείο παρακαταθηκών και δανείων), στα οποία ο εκδότης έχει λογαριασμό

4. Ναι μεν και η επιταγή, όπως η συναλλαγματική, είναι γεννημένη εις διαταγή, με δυνατότητα μετατροπής της σε **ονομαστικό αξιόγραφο**, με την προσθήκη της ρήτρα «όχι εις διαταγή», σε αντίθεση όμως με αυτή, η επιταγή μπορεί να εκδοθεί και **στον κομιστή**. Στην επιταγή που εκδίδεται στον κομιστή δεν αναφέρεται το όνομα του λήπτη. Πάντως, αν η επιταγή έχει εκδοθεί κατά ορισμένο τύπο, π.χ. στον κομιστή, δεν μπορεί να μετατραπεί μετά εις διαταγή.

5. Άλλες, επί μέρους διαφορές, μεταξύ συναλλαγματικής και επιταγής είναι ιδίως οι εξής:

α) Στην επιταγή δεν υπάρχουν αντίγραφα, ενώ αντίτυπα προβλέπονται μόνο για εις διαταγή επιταγές εξωτερικού. Και τούτο διότι στην επιταγή δεν τίθεται θέμα αποστολής της για αποδοχή, όπως στη συναλλαγματική.

β) Στην επιταγή δεν υπάρχει παρέμβαση, διότι πληρωτής μπορεί να είναι μόνο τράπεζα στην οποία ο εκδότης έχει λογαριασμό.

γ) Για τη μη απώλεια των αναγωγικών δικαιωμάτων του κομιστή δεν είναι οπωσδήποτε αναγκαία η σύνταξη **διαμαρτυρικού**. Αρκεί η έγγραφη, χρονολογημένη δήλωση του πληρωτή στην επιταγή μαζί με σημείωση της ημέρας εμφανίσεως, στην οποία ο πληρωτής δηλώνει ότι η επιταγή εμφανίσθηκε αλλά δεν πληρώθηκε.

δ) Η επιταγή δεν υποβάλλεται σε χαρτοσήμανση. Έτσι διευκολύνεται η χρήση της ως μέσου πληρωμής.

ε) Η μη πληρωμή από την πωλήτρια τράπεζα λόγω ελλείψεως διαθεσίμων συνιστά ποινικό αδίκημα.

Δίνουμε παρακάτω ένα έντυπο επιταγής.

3. Έκδοση, τύπος και σχέσεις αιτίας.

Ι. Έκδοση και τύπος.

1. Για τη δημιουργία υποχρέωσης από επιταγή απαιτούνται οι ίδιες ουσιαστικές προϋποθέσεις όπως στη συναλλαγματική. Εκτός από την ικανότητα του εκδότη για δικαιοπραξία απαιτείται, και για την ανάληψη υποχρέωσης από επιταγή, **σύμβαση δόσεως και λήψεως**.

2. Για να είναι έγκυρη η έκδοση επιταγής απαιτείται η συνδρομή **έξι τυπικών στοιχείων**:

α) Η **ονομασία «επιταγή»** στο κείμενο του εγγράφου.

β) **Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής** ορισμένου χρηματικού ποσού. η επιταγή μπορεί να εκδοθεί πληρωτέα σε ξένο νόμισμα με τους όρους του άρθρου 36. Σε αντίθεση όμως με τη συναλλαγματική όψεως, δεν επιτρέπεται στην επιταγή ρήτρα τόκου, αν δε περιληφθεί, θεωρείται ως μη γραμμένη. Και από τη διαφορά αυτή φαίνεται η συνεπής αντιμετώπιση της επιταγής από το νόμο αποκλειστικά ως μέσου πληρωμής.

γ) Το **όνομα του πληρωτή**, ο οποίος πρέπει να είναι τραπεζίτης. Όπως έχει προαναφερθεί, πληρωτής μπορεί να ορισθεί και ο ίδιος ο εκδότης αλλά μόνο όταν εκδότης και πληρωτής είναι διαφορετικά καταστήματα της ίδιας τράπεζας.

δ) Ο **τόπος πληρωμής**. Η έλλειψη όμως του στοιχείου αυτού αναπληρώνεται σύμφωνα με τους ερμηνευτικούς κανόνες του άρθρου 2.

ε) Η **χρονολογία και ο τόπος εκδόσεως**. Έλλειψη χρονολογίας επιφέρει ακυρότητα της επιταγής, ενώ ψευδής χρονολόγηση δεν παραβιάζουν το κύρος της. Αν λείπει ο τόπος εκδόσεως, ως τόπος εκδόσεως θεωρείται ο τόπος που σημειώνεται δίπλα στο όνομα του εκδότη. Αν λείπει και η ένδειξη αυτή, η επιταγή είναι άκυρη.

στ) **Υπογραφή του εκδότη.**

Στην επιταγή δεν υπάρχουν δύο τυπικά στοιχεία, τα οποία είναι απαραίτητα στη συναλλαγματική. Αυτά είναι η χρονολογία λήξεως, και τούτο διότι η επιταγή είναι πάντοτε πληρωτέα εν όψει, και το όνομα του λήπτη, διότι η επιταγή μπορεί να εκδοθεί και στον κομιστή.

3. Αν λείπει ένα από τα βασικά στοιχεία του άρθρου 1, ο τίτλος δεν ισχύει ως επιταγή. Μπορεί όμως κατά **μετατροπή** να ισχύσει ως εμπορική εντολή πληρωμής. Αν η έλλειψη κάποιου στοιχείου είναι ηθελημένη, πρόκειται για **λευκή επιταγή**.

4. Ο νόμος δεν προϋποθέτει ορισμένο τύπο εντύπου για να είναι έγκυρη η επιταγή. Από απόψεως δικαίου επιταγής είναι έγκυρη η επιταγή, η οποία γράφεται σε οποιοδήποτε κομμάτι χαρτιού. Κατά κανόνα όμως συμφωνούν οι τράπεζες με τους πελάτες τους ότι θα πληρώνουν μόνο έντυπες επιταγές που προέρχονται από το βιβλιάριο επιταγών που τους έχουν παραχωρήσει.

II. Σχέσεις αιτίας.

1. Η υποκείμενη σχέση μεταξύ εκδότη και λήπτη (**σχέση αξίας**) μπορεί να είναι οποιαδήποτε έννομη σχέση (πώληση, εργολαβία, δάνειο, δωρεά), προς εκπλήρωση της οποίας εκδίδεται η επιταγή. Η παράδοση επιταγής για εξόφληση χρέους ενέχει κατά κανόνα υπόσχεση χάριν και όχι αντί καταβολής.

2. α) Μεταξύ εκδότη και πληρώτριας τράπεζας (**σχέση καλύψεως**) έχει συναφθεί κατά κανόνα **σύμβαση επιταγής**. Η σύμβαση επιταγής είναι συνήθως μέρος ευρύτερης τραπεζικής σύμβασης, την οποία έχει συνάψει ο εκδότης με την τράπεζα στην οποία έχει λογαριασμό. Η Τράπεζα, και όταν δεν υπάρχει σύμβαση επιταγής με τον εκδότη ή το ποσό της επιταγής υπερβαίνει το ποσό του λογαριασμού του, χωρίς να είναι υποχρεωμένη, μπορεί να πληρώσει την επιταγή, είτε διότι τρίτος παρέχει τα διαθέσιμα κεφάλαια είτε διότι η τράπεζα παρέχει πίστωση στον πελάτη της. Η ακάλυπτη επιταγή έχει πλήρη ισχύ. Αν η τράπεζα αρνηθεί να πληρώσει την επιταγή, ο κομιστής (στον οποίο επιστρέφεται η σφραγισμένη επιταγή), μπορεί να ασκήσει τα αναγωγικά του δικαιώματα.

β) Ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί ιδιαίτερα την πρακτική, είναι ποιος θα φέρει τον κίνδυνο σε περίπτωση πληρωμής από την τράπεζα **πλαστής** (ως προς την υπογραφή του εκδότη) ή **παραποιημένης** (ως προς το ποσό) επιταγής. Πρέπει να ξεκινήσει κανείς από το ότι στην πλαστή επιταγή δεν υπάρχει έγκυρη εξουσιοδότηση του πελάτη προς την τράπεζα, γι' αυτό η τράπεζα δεν μπορεί να χρεώσει τον λογαριασμό του με το ποσό που κατέβαλε. Βάσει όμως της αρχής της καλής πίστεως πρέπει να γίνει δίκαια κατανομή κινδύνων, αν, παρά τον επιμελή έλεγχο, δεν ήταν δυνατή από την τράπεζα η διαπίστωση της πλαστογραφίας, και με την προϋπόθεση ότι αυτή οφείλονταν σε περιστατικό που βρίσκεται στη σφαίρα του πελάτη της (π.χ. απώλεια του βιβλιαρίου επιταγών), τότε τον κίνδυνο φέρει ο εκδότης. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλ. η επιταγή πλαστογραφήθηκε παρά την τήρηση από τον εκδότη της επιβαλλόμενης επιμέλειας, τον κίνδυνο φέρει η τράπεζα.

Οι αρχές όμως αυτές ισχύουν εφόσον δεν προβλέπεται άλλη ρύθμιση στην τραπεζική σύμβαση. Είναι δηλ. δυνατόν να προβλέπονται στην τραπεζική σύμβαση συναλλακτικοί όροι, με τους οποίους να επιρρίπτεται ο κίνδυνος στον πελάτη.

Πάντως, ο αποκλεισμός της ευθύνης της τράπεζας δεν μπορεί να επεκταθεί έγκυρα και ως προς την απαλλαγή από την υποχρέωση για επιμελή έλεγχο της επιταγής. Η τράπεζα υπέχει ευθύνη για κάθε πταίσμα, δηλ. και για ελαφριά αμέλεια.

Οι **συνέπειες** σε περίπτωση ευθύνης της τράπεζας για την πληρωμή πλαστής επιταγής είναι η υποχρέωσή της να αποκαταστήσει τη ζημία του πελάτη της. Κατά εκείνου που εισέπραξε την επιταγή η τράπεζα έχει αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού. Αν, αντίθετα, η τράπεζα πλήρωσε χωρίς να προσβάλλει την υποχρέωσή της για έλεγχο της επιταγής, την αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού έχει ο πελάτης της.

4. Μεταβίβαση της επιταγής.

I. Όπως έχει προαναφερθεί, η επιταγή είναι γεννημένο εις διαταγή αξιόγραφο, το οποίο όμως μπορεί να εκδοθεί και στον κομιστή ή ως ονομαστικό. Η επιταγή είναι εις διαταγή, όταν είναι υπέρ κατονομαζόμενου δικαιούχου, έστω και αν δεν περιέχεται η ρήτρα «εις διαταγή». Αντίθετα, η επιταγή στον κομιστή έχει εκδοθεί με τη ρήτρα «εις τον κομιστή» ή χωρίς να κατονομάζεται σ' αυτόν ο λήπτης. Μπορεί όμως και να κατονομάζεται ορισμένο πρόσωπο ως λήπτης αλλά με την προσθήκη της ρήτρας ή «εις τον κομιστή» ή άλλης ισοδύναμης φράσης. Ο τρόπος μεταβίβασης της επιταγής εξαρτάται από τον τύπο έκδοσής της. Ειδικότερα:

1. Η **επιταγή εις διαταγή** μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση και σύμβαση δόσεως και λήψεως. Η οπισθογράφιση επιταγής έχει τα ίδια αποτελέσματα όπως και η οπισθογράφιση συναλλαγματικής, δηλ. νομιμοποιητικά, μεταβιβαστικά και εγγυητικά, με τις εξής όμως ιδιαιτερότητες:

α) Κατά απόκλιση από τη συναλλαγματική, ο πληρωτής δεν μπορεί να οπισθογραφήσει την επιταγή. Η οπισθογράφιση από τον πληρωτή είναι άκυρη.

β) Κατά απόκλιση επίσης από τη συναλλαγματική, η οπισθογράφιση προς τον πληρωτή ισχύει μόνο ως εξόφληση. Αυτό σημαίνει ότι αποκλείεται μεταβίβαση της επιταγής στον πληρωτή. Η οπισθογράφιση προς αυτόν δεν έχει μεταβιβαστικά και εγγυητικά αποτελέσματα.

γ) Σε αντίθεση με το δίκαιο της συναλλαγματικής, στο οποίο ρυθμίζεται η ενεχυρική οπισθογράφιση, δεν επιτρέπεται η ενεχυρική οπισθογράφιση επιταγής.

2. Η **επιταγή στον κομιστή** δεν μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση αλλά με συμφωνία και παράδοση, με συνέπεια να μην ευθύνεται ο μεταβιβάζων και οι ενδιάμεσοι κτήτορες αλλά μόνο ο εκδότης.

3. Η **ονομαστική επιταγή** δεν μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση αλλά με εκχώρηση.

II. Για τη μεταβίβαση επιταγής ισχύουν οι ίδιοι κανόνες προστασία στων συναλλαγών όπως στη συναλλαγματική. Στην επιταγή στον κομιστή βάση της καλόπιστης κτήσης δεν είναι η αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων αλλά η κατοχή του τίτλου.

00480581-0
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ:

ΠΛΗΡΩΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ
ΜΟΥ ΑΥΤΗ ΣΕ ΔΙΑΤΑΓΗ

ΕΥΡΩ

ΤΟΠΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

€

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΓΡΑΦΕΤΕ Η ΣΦΡΑΓΙΖΕΤΕ ΣΤΗ ΛΕΥΚΗ ΖΩΝΗ

ΘΕΣΗ ΣΦΡΑΓΙΔΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΘΕΣΗ ΠΡΩΤΗΣ ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΓΡΑΦΕΤΕ Η ΣΦΡΑΓΙΖΕΤΕ ΣΤΗ ΛΕΥΚΗ ΖΩΝΗ

5. Εμφάνιση και πληρωμή της επιταγής.

I. Εμφάνιση.

1. Ο κομιστής της επιταγής, αν δεν θέλει να χάσει τα αναγωγικά του δικαιώματα, πρέπει να εμφανίσει την επιταγή στον πληρωτή μέσα στις νόμιμες προθεσμίες εμφανίσεως. Αφετηρία της προθεσμίας είναι η μέρα εκδόσεως, η οποία όμως δεν συνυπολογίζεται. Στην πράξη όμως συχνά καταστρατηγείται η σύντομη νόμιμη προθεσμία με την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών. Η εμφάνιση της επιταγής πρέπει να γίνει στον τόπο πληρωμής ή σε συμψηφιστικό γραφείο.

2. Παρά τη μη εμπρόθεσμη εμφάνιση, η πληρώτρια τράπεζα μπορεί να πληρώσει την επιταγή, εφόσον δεν την ανακάλεσε ο εκδότης. Συνήθως οι τράπεζες πληρώνουν τις εκπρόθεσμες επιταγές, εφόσον υπάρχει κάλυψη. Αν όμως η τράπεζα δεν πληρώσει, ο κομιστής δεν μπορεί να στραφεί κατά των άλλων υπογραφέων, διότι η μη εμπρόθεσμη εμφάνιση έχει ως συνέπεια την απώλεια των δικαιωμάτων αναγωγής. Στην περίπτωση αυτή ο κομιστής έχει μόνο αξίωση από την υποκείμενη σχέση και την αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού. Γι' αυτό ο κομιστής που δεν εμφανίζει εμπρόθεσμα την επιταγή είναι σε πολύ μειονεκτική θέση, διότι, εκτός από την απώλεια των αναγωγικών δικαιωμάτων, διατρέχει τον κίνδυνο να ανακληθεί η επιταγή.

II. Πληρωμή.

1. Μολονότι ο πληρωτής (η τράπεζα) δεν είναι οφειλέτης από την επιταγή, η απ' αυτόν πληρωμή έχει ως συνέπεια την απόσβεση των υποχρεώσεων όλων των υπογραφέων. Η τράπεζα μπορεί να απαιτήσει με τη πληρωμή τη σύγχρονη παράδοση της εξοφλημένης επιταγής, η οποία χρησιμεύει ως απόδειξη απέναντι στον εκδότη ότι η επιταγή πληρώθηκε. Αλλά και η συνηθιζόμενη στην πρακτική «οπισθογράφιση» προς την τράπεζα ισχύει σαν απόδειξη για την εξόφληση της επιταγής. Η τράπεζα, πληρώνοντας την επιταγή, χρεώνει με το ποσό που κατέβαλε τον λογαριασμό του εκδότη. Ο κομιστής της επιταγής δεν μπορεί να αποκρούσει μερική πληρωμή. Στην περίπτωση αυτή σημειώνεται ότι έγινε μερική πληρωμή στην επιταγή, η οποία δεν παραδίδεται στον πληρωτή αλλά του χορηγείται εξοφλητική απόδειξη για το ποσό που κατέβαλε.

2. Για να επιφέρει η επιταγή απόσβεση της υποχρέωσης των οφειλετών από αναγωγή και να έχει η τράπεζα δικαίωμα να χρεώσει τον λογαριασμό του εκδότη με το ποσό που πλήρωσε, πρέπει να γίνει η πληρωμή στον νομιμοποιούμενο κομιστή. Προκειμένου για επιταγή εις διαταγή, η τράπεζα πρέπει να ελέγξει αν ο κομιστής νομιμοποιείται βάσει αδιάκοπης σειράς οπισθογραφήσεων.

3. Αν η τράπεζα, παρά την ύπαρξη καλύμματος, δεν εξοφλήσει την επιταγή, ο μεν κομιστής δεν έχει εναντίον της καμία απαίτηση, ενώ ο εκδότης έχει απαίτηση αποζημιώσεως που απορρέει από τη σύμβαση επιταγής.

Η τράπεζα έχει το δικαίωμα να αρνηθεί αζημίως την πληρωμή της επιταγής στις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν ο εκδότης **ανακαλέσει** την επιταγή. Η επιταγή δεν μπορεί όμως να ανακληθεί οποτεδήποτε αλλά μόνο μετά την πάροδο της προθεσμίας εμφανίσεως. Σκοπός της διάταξης είναι η προστασία του κομιστή και η ενίσχυση της σημασίας της επιταγής ως μέσου πληρωμής. Πάντως η τράπεζα έχει το δικαίωμα να πληρώσει

αζημίως επιταγή που ανακλήθηκε πριν λήξει η προθεσμία εμφανίσεως, αφού η ανάκληση αυτή είναι ανίσχυρη.

β) Η τράπεζα μπορεί επίσης αζημίως να αρνηθεί να πληρώσει, εφόσον τα διαθέσιμα στον λογαριασμό του εκδότη δεν αρκούν για την πληρωμή της (**ακάλυπτη επιταγή**). Η ακάλυπτη επιταγή έχει πλήρη ισχύ, εφόσον όμως η πληρώτρια τράπεζα δεν την εξοφλήσει, επέρχονται ως προς τον εκδότη αστικές και ποινικές κυρώσεις.

αα) Ο εκδότης, εκτός από την αναγωγική ευθύνη, έχει **υποχρέωση για αποζημίωση** του κομιστή. Η απαίτηση για αποζημίωση μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της αναγωγής και δεν υπόκειται στην παραγραφή του άρθρου 52.

ββ) Η έκδοση ακάλυπτης επιταγής αποτελεί **ποινικό αδίκημα**. Στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος είναι: α) η μη πληρωμή της επιταγής και β) η μη πληρωμή να οφείλεται σε έλλειψη διαθέσιμων κεφαλαίων του εκδότη στην πωλήτρια τράπεζα. Για να υπάρχει ποινικό αδίκημα προϋποτίθεται ότι η επιταγή είναι έγκυρη, ότι εμφανίστηκε εμπρόθεσμα για πληρωμή και ότι βεβαιώθηκε η άρνηση πληρωμής. Παρά το σαφές όμως γράμμα του νόμου, το οποίο ορίζει ότι η μη πληρωμή της επιταγής πρέπει να οφείλεται σε έλλειψη κεφαλαίων, η νομολογία θεωρεί ότι πληρούται η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος και όταν υπήρχαν κεφάλαια αλλά ο εκδότης ανακάλεσε μέσα στην προθεσμία εμφανίσεως την επιταγή, η δε τράπεζα, υπακούοντας στην ανίσχυρη αυτή ανάκληση, αρνήθηκε να πληρώσει. Η θέση αυτή της νομολογίας είναι εσφαλμένη, παρ' ότι μ' αυτήν υποτίθεται ότι ενισχύεται ο θεσμός της επιταγής.

6. Αναγωγή, παραγραφή, αδικαιολόγητος πλουτισμός.

I. Αναγωγή.

Οφειλέτες από αναγωγή είναι ο εκδότης, ο οποίος δεν μπορεί να αποκλείσει την ευθύνη του, οι οπισθόγραφο και οι τριτεγγυητές. Οι οφειλέτες από αναγωγή ευθύνονται εις ολόκληρον, ο δε κομιστής μπορεί να εναγάγει είτε όλα τα πρόσωπα αυτά ομαδικά είτε οποιοδήποτε από αυτά ατομικά.

Ουσιαστική προϋπόθεση για την αναγωγή είναι ότι η επιταγή εμφανίστηκε εμπρόθεσμα και δεν πληρώθηκε, αδιάφορα για ποιον λόγο. **Τυπική προϋπόθεση** είναι η κατά τον τύπο του νόμου βεβαίωση της άρνησης πληρωμής. Η βεβαίωση αυτή μπορεί να γίνει είτε, όπως στη συναλλαγματική, με σύνταξη διαμαρτυρικού, είτε με έγγραφη, χρονολογημένη δήλωση του πληρωτή πάνω στην επιταγή, με σημείωση της ημέρας εμφανίσεως ή με αντίστοιχη δήλωση συμψηφιστικού γραφείου. Η βεβαίωση άρνησης πληρωμής δεν είναι απαραίτητη μόνο όταν υπάρχει ρήτρα «ανέξοδος επιστροφή» ή άλλη ισοδύναμη.

Όταν η άρνηση πληρωμής οφείλετε σε έλλειψη διαθέσιμων κεφαλαίων, η τράπεζα είναι υποχρεωμένη, χωρίς να δεσμεύεται από το τραπεζικό απόρρητο, να βεβαιώσει τούτο είτε στο σώμα της επιταγής είτε σε χωριστό έγγραφο.

Όπως και στη συναλλαγματική, ο οφειλέτης από αναγωγή που πλήρωσε μπορεί να απαιτήσει από τους προηγούμενους από αυτόν οπισθογράφους ολόκληρο το ποσό που κατέβαλε, τόκους και έξοδα.

II. Παραγραφή και αδικαιολόγητος πλουτισμός.

1. Η απαίτηση του κομιστή κατά του εκδότη και των άλλων υποχρέων παραγράφεται σε έξι μήνες από τη λήξη της προθεσμίας προς εμφάνιση της επιταγής. Η απαίτηση του κομιστή συνίσταται στην καταβολή του ποσού της επιταγής, των τόκων και των εξόδων. Ο οφειλέτης μπορεί να αντιτάξει τις ίδιες ενστάσεις όπως ο οφειλέτης από συναλλαγματική.

Η απαίτηση των οφειλετών από αναγωγή παραγράφεται επίσης σε έξι μήνες από την ημέρα, κατά την οποία ο υπόχρεος πλήρωσε την επιταγή ή ενήχθη.

2. Αν ο κομιστής εκπέσει από τα αναγωγικά του δικαιώματα λόγω μη εμπρόθεσμης εμφάνισης της επιταγής ή μη νομότυπης βεβαίωσης της άρνησης πληρωμής καθώς και σε περίπτωση που παραγραφεί η αναγωγική του απαίτηση, έχει κατά του εκδότη και των οπισθογράφων αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού, η οποία παραγράφεται μετά πενταετία από τη χρονολογία της έκδοσης της επιταγής. Η αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού δεν προϋποθέτει απώλεια της απαίτησης από την υποκείμενη σχέση.

7. Είδη επιταγών.

1. Ανάλογα με τον τρόπο κυκλοφορία στην επιταγής.

Τη βάση για την παραπάνω διάκριση δίνει ο τρόπος με τον οποίο καθορίζεται επί του τίτλου το πρόσωπο του δικαιούχου της επιταγής. Βάσει του κριτηρίου αυτού διακρίνουμε:

α. Επιταγή ονομαστική.

Τέτοια είναι η επιταγή, στην οποία κατονομάζεται το πρόσωπο του λήπτη. Η κατονομασία του λήπτη περιλαμβάνει κατ' αρχήν τη σημείωση του ονόματός του. Όμως νόμιμος πρέπει να θεωρηθεί και ο κατ' άλλο τρόπο προσδιορισμός του, ο οποίος όμως πρέπει να γίνεται επί του τίτλου και με τέτοιο τρόπο ώστε να προσδιορίζεται σαφώς η ταυτότητα του προσώπου του από το σώμα. Εν τούτοις, μόνη η κατονομασία του προσώπου του λήπτη εν προκειμένω δεν αρκεί. Η επιταγή αυτή δεν αποτελεί ονομαστικό αξιόγραφο, διότι η επιταγή αποτελεί τίτλο εις διαταγή από τον ίδιο το νόμο.

Για να γίνει λοιπόν η επιταγή ονομαστικό αξιόγραφο πρέπει πρώτο να «κατονομάζεται» ο λήπτης κατά τα ανωτέρω και επιπλέον να προστίθεται η ρήτρα «ουχί εις διαταγή» ή μια άλλη παρόμοια με αυτή ρήτρα. Δεν αρκεί επίσης για να γίνει η επιταγή ονομαστικό αξιόγραφο η διαγραφή της τυχόν υπάρχουσας στο έντυπο ρήτρας «εις διαταγή».

Η ονομαστική επιταγή ως ονομαστικό αξιόγραφο αποτελεί αξιόγραφο, το οποίο δύναται να μεταβιβάζεται με εκχώρηση.

β. Επιταγή εις διαταγήν.

Η επιταγή είναι κατά την ορθότερη γνώμη γεννημένο εις διαταγή αξιόγραφο, πράγμα που σημαίνει ότι είναι εις διαταγή από τον ίδιο νόμο. Επομένως, η επιταγή είναι εις διαταγή τόσο όταν πάνω σ' αυτήν σημειώνεται το όνομα του λήπτη και

προστίθεται η φράση «εις διαταγή» όσο και όταν σημειώνεται σ' αυτήν μόνο το όνομα του λήπτη, χωρίς την προσθήκη μιας άλλης ρήτρας, η οποία την καθιστά ονομαστικό αξιόγραφο.

γ. Επιταγή «ουχί εις διαταγήν».

Πρόκειται για την επιταγή, στην οποία κατονομάζεται μεν ο λήπτης, όμως προστίθεται σ' αυτήν η ρήτρα «ουχί εις διαταγήν» ή μια άλλη ισοδύναμη φράση π.χ. «μη μεταβιβάσιμη». Η ρήτρα αυτή γράφεται από τον εκδότη στην εμπρόσθια όψη της επιταγής και πρέπει να καλύπτεται από την υπογραφή του. Η ρήτρα αυτή καθιστά την επιταγή ονομαστικό αξιόγραφο, δεν αποκλείει την μεταβίβαση αλλά η επιταγή αυτή μεταβιβάζεται μόνο με εκχώρηση.

δ. Επιταγή ανώνυμη ή εις τον κομιστήν.

Τέτοια είναι η επιταγή, στην οποία αναγράφεται το όνομα του κομιστή (λήπτη) της και η οποία κατά ρητή διάταξη του νόμου ισχύει ως επιταγή εις τον κομιστήν. Η διάταξη αυτή ισχύει και επί επιταγής στην οποία το όνομα του λήπτη αναγράφεται στο σώμα της επιταγής με ελλιπή ή ανακριβή στοιχεία, όμως από τα στοιχεία αυτά του τίτλου, σε συνδυασμό και με τα υπόλοιπα στοιχεία του, δεν καθίσταται δυνατό να προσδιοριστεί το πρόσωπο του λήπτη κατά τρόπο ασφαλή και αναμφίβολο.

2. Ανάλογα με τον τόπο έκδοσης ή πληρωμής.

Διεθνής επιταγή. Είναι η επιταγή που εκδίδεται στην Ελλάδα και είναι πληρωτέα στην αλλοδαπή ή αντιστρόφως. Η επιταγή αυτή έχει σημασία για την εφαρμογή του άρθρου 36.

Εσωτερική επιταγή. Είναι εκείνη που εκδίδεται και είναι πληρωτέα στην Ελλάδα.

3. Δίγραμμη και λογιστική.

Η δίγραμμη επιταγή διαφέρει από την κοινή επιταγή ως προς ότι στην εμπρόσθια όψη της φέρει δύο παράλληλες γραμμές, κάθετες ή διαγώνιες. Η δε λογιστική επιταγή διαφέρει από την κοινή ως προς το ότι στην εμπρόσθια όψη φέρει την φράση «πληρωτέα εις λογαριασμόν» ή μια άλλη ισοδύναμη φράση. Με τη δίγραμμη επιταγή επιτυγχάνεται να γίνεται η πληρωμή της μόνο όταν ο τελευταίος κομιστής είναι τράπεζα ή πελάτης της, ενώ με την λογιστική επιταγή επιβάλλεται η πληρωμή της να γίνεται χωρίς μετρητό χρήμα.

Με αυτά τα είδη επιταγών επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν τα κύρια πρακτικά προβλήματα από την χρήση των επιταγών, τα οποία συνδέονται στενά με την μεγάλη εξάπλωση της χρήσης τους κατά τις πραγματοποιούμενες πληρωμές. Διότι η ευρεία χρήση επιταγών έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εκδιδόμενων ακάλυπτων επιταγών και τη συχνότερη πλαστογράφησή τους, η οποία κατά κανόνα οφείλεται σε κλοπή ή απώλεια των εγχειριζόμενων «μπλοκ επιταγών».

Παρουσιάζουμε παρακάτω μία δίγραμμη επιταγή.

20118964-0
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΚΑΛΟΥΤΣΙΑΝΗΣ (362)

ΠΛΗΡΩΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ
ΜΟΥ ΑΥΤΗ ΣΕ ΔΙΑΤΑΓΗ

ΕΥΡΩ

31/3/02
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

15.000,00
€

Δέκα Πέντε χιλιάδες (15.000)

3496798
ΥΠΟΓΡΑΦΗ

42838997

011 362

ΠΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΓΡΑΦΕΤΕ Η ΣΦΡΑΓΙΖΕΤΕ ΣΤΗ ΛΕΥΚΗ ΖΩΝΗ

Πληρωτέα

ΤΟΠΟΣ

Εσοδών Τραπεζών

3496798

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΜΗ ΓΡΑΦΕΤΕ Η ΣΦΡΑΓΙΖΕΤΕ ΣΤΗ ΛΕΥΚΗ ΖΩΝΗ

ΜΕ ΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΜΟΥ:

011 362

4. Ταχυδρομική επιταγή.

Η επιταγή αυτή αποτελεί μόνο κατ' όνομα επιταγή διότι κατ' ακρίβεια συνιστά εντολή του αιτούντος προς το ταχυδρομείο για την πληρωμή ενός ποσού χρημάτων σε κάποιον άλλο και αποτελεί μέσο αποστολής χρημάτων από τόπο σε τόπο. Το έγγραφο της ταχυδρομικής επιταγής δεν αποτελεί αξιόγραφο. Για το λόγο αυτό το έγγραφο παραμένει στο ταχυδρομείο προς εκπλήρωση αποδεικτικών σκοπών. Αντίθετα η επιταγή που εκδίδεται από το ταχυδρομικό ταμειντήριο αποτελεί αξιόγραφο.

Παρουσιάζουμε παρακάτω μια ταχυδρομική επιταγή.

 ΤΑΧΥΠΛΗΡΩΜΗ		ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Μέγιστο επιτρεπόμενο ποσό σε δραχμές 2.000.000		Χρονολογικό Σήμαντρο
Απόκομμα για τον παραλήπτη Συμπληρώστε όλα τα στοιχεία των έγχρωμων περιοχών Μηνύματα για τον παραλήπτη μπορούν να γραφούν στο πίσω μέρος		Υπηρεσιακές ενδείξεις ☐ ☐		
Αποστολέας (όνομα και διεύθυνση)		Παραλήπτης		Η - Αριθμός
		Οδός και αριθμός		Αριθμ. Λογ. Απόδοσης
		Ταχ. Κώδικας - Πόλη		
		Το ποσό ολογράφως		
Ποσό	Ποσό			Ισχύει: Μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα από το μήνα έκδοσής της
Μ Η		Σ Η Μ Ε Ι Ω Ν Ε Τ Ε		Κ Α Τ Ω
Α Γ				
375241858				375241858< 59>
Χρονολογικό Σήμαντρο		ΑΠΟΚΟΜΜΑ (για τον έλεγχο) ΤΑΧ. ΕΠΙΤΑΓΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ <div style="text-align: center; font-size: 2em; font-weight: bold; color: yellow;">Ε Κ Δ Ο Σ Η</div>		
		Εάν επιθυμείτε να στείλετε αυθημερόν χρήματα σε κάποιον, χρησιμοποιείστε την Τηλεφωνική Επιταγή		
Η - Αριθμός	Αποστολέας			
	Διεύθυνση			
Αριθμ. Λογ. Απόδοσης	Παραλήπτης			
	Διεύθυνση			
Έλεγχος, Υπογραφή	Ποσό			
Ο		Α Υ Τ Η		Τ Η
				Γ Ρ Α Μ Μ Η
				375241858< 54>

5. Ταξιδιωτική επιταγή.

α. Το είδος αυτό της επιταγής δεν έτυχε μέχρι σήμερα στην Ελλάδα. Στο ισχύον δίκαιο, ο νομικός χαρακτήρας της ταξιδιωτικής επιταγής ως επιταγής αμφισβητείται. Επίσης αμφισβητείται ο αξιογραφικός της χαρακτήρας. Εναντίον ενός τέτοιου χαρακτηρισμού συνηγορεί το ότι οι επιταγές αυτές δεν περιέχουν συνήθως εντολή προς πληρωμή, ούτε έκταξη, ούτε μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εξόφλησή τους πρέπει πάντοτε να γίνεται από τράπεζα που έχει την ιδιότητα του πληρωτή. Γι' αυτό η ταξιδιωτική επιταγή δεν απευθύνεται σε πληρωτή τραπεζίτη ούτε σε ορισμένο πληρωτή.

Όταν η ταξιδιωτική επιταγή περιέχει τα τυπικά στοιχεία του άρθρου 1 του νόμου περί επιταγής αποτελεί επιταγή με την έννοια του νόμου αυτού και εφαρμόζεται ο νόμος αυτός.

β. Στη συνήθη της μορφή πρόκειται για ένα ιδιαίτερο είδος τραπεζικής επιταγής, επί της οποίας είναι δυνατό να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του Ν 5960/1933. Για την εφαρμογή αυτή αρκεί η ομοιότητά της με την επιταγή ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά.

Η ταξιδιωτική επιταγή εκδίδεται από τράπεζα για ορισμένο ποσό χρημάτων στο όνομα του πελάτη προς το σκοπό της ευχερούς και ασφαλέστερης μεταφοράς χρημάτων από τόπο σε τόπο, αφού προηγουμένως ο πελάτης έχει καταβάλει ολόκληρη την αξία της, πλέον προμήθειας, στην εκδότρια ή την πωλήτρια των ταξιδιωτικών επιταγών τράπεζα. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι στην ταξιδιωτική επιταγή εκδότης είναι τράπεζα, συνιστούν σε σύγκριση με την κανονική επιταγή ασφαλέστερη την πληρωμή της.

Η ταξιδιωτική επιταγή περιέχει κατά κανόνα υπόσχεση του εκδότη προς τον κομιστή της περί καταβολής του εκ της επιταγής προκύπτοντος ονομαστικού ποσού έναντι εγχείρισεως του εγγράφου της με την αναγκαία συμπλήρωση. Για τον λόγο αυτό η ταξιδιωτική επιταγή συνήθως φέρει αξιογραφικό χαρακτήρα.

Διευκολύνει τον πελάτη να ταξιδεύει στο εξωτερικό χωρίς μετρητά χρήματα, τα οποία μπορεί αυτός να αποκτήσει στον τόπο του προορισμού του με την πληρωμή της «επιταγής» από ένα συνήθως ευρύτατο κύκλο ανταποκριτών του εκδότη.

γ. Η είσπραξη της επιταγής γίνεται από τον αιτήσαντα την έκδοσή της- πελάτη της τράπεζας (αγοραστή) είτε σε υποκατάστημα της ίδιας είτε σε ανταπόκρισή της. Η μεταβίβασή της είναι δυνατή και με οπισθογράφιση. Η οπισθογράφιση έχει τα ίδια όπως και επί κανονικής επιταγής αποτελέσματα, εφόσον δεν περιέχει την ρήτρα «ουχί εις διαταγήν» ή άλλη ισοδύναμη φράση.

Έτσι αν η τράπεζα, που εξέδωσε την ταξιδιωτική επιταγή, αρνηθεί την πληρωμή της για το λόγο ότι προδήλως είναι πλαστή η υπογραφή στην πρώτη οπισθογράφιση του προσώπου που τις αγόρασε, ο νόμιμος εξ' οπισθογραφήσεως κομιστής της επιταγής δεν εμποδίζεται να στραφεί κατά των λοιπών οπισθογράφων και ειδικότερα κατά του προσώπου, που τις μεταβίβασε με κανονική οπισθογράφιση και να αξιώσει από αυτόν την πληρωμή της.

Η είσπραξη της ταξιδιωτικής επιταγής από άλλη συνεργαζόμενη με την εκδότρια τράπεζα δεν έχει τον χαρακτήρα εξόφλησης αλλά αγοράς (προεξόφλησης) της επιταγής.

Η ταξιδιωτική επιταγή δεν έχει συνήθως χρονολογία και τόπο εκδόσεως καθώς και τόπο πληρωμής. Πληρωτής ορίζεται συνήθως μία τράπεζα του εξωτερικού και εκδίδεται εις διαταγή του ίδιου του εκδότη, που είναι πελάτης της τράπεζας. Συνήθως τα παραπάνω στοιχεία και η υπογραφή του εκδότη τίθενται κατά την πληρωμή της

επιταγής αυτής. Επομένως δεν υφίστανται και προθεσμία εμφανίσεως προς πληρωμή. Το δε ποσό της επιταγής καθορίζεται κατά κανόνα από πριν πάνω στο έγγραφο (έντυπο) της ταξιδιωτικής επιταγής.

δ. Κρίθηκε ότι, από απόψεως δικαίου συναλλάγματος, οι ταξιδιωτικές επιταγές αποτελούν νόμισμα λόγω της εκδόσεώς τους από τράπεζα, γεγονός που αποκλείει την κατάταξή τους στα ιδιωτικά μέσα πληρωμής. Η πλήρης εξομοίωση των τίτλων αυτών προς το νόμισμα ανταποκρίνεται στη μεγάλη σημασία των τραπεζών ως οργάνων, τα οποία εξασφαλίζουν τη δημόσια πίστη.

Η μεταβίβαση ταξιδιωτικής επιταγής στην Ελλάδα εξομοιούται με απαγορευμένη πώληση συναλλάγματος εκ μέρους του οπισθογράφου και η κατοχή της ταξιδιωτικής επιταγής με παράνομη αγορά ξένου συναλλάγματος εκ μέρους του κομιστή της οπισθογραφημένης στην Ελλάδα επιταγής.

6. Εγγυημένη επιταγή με κάρτα εγγυήσεως.

α. Πρόκειται για επιταγές, τις οποίες εγχειρίζουν οι τράπεζες σε κατόχους λογαριασμών και οι οποίες είναι εφοδιασμένες με κάρτα εγγυήσεως. Με την κάρτα αυτή οι τράπεζες, στις οποίες τηρείται ο έντοκος τρεχούμενος λογαριασμός όψεως, εγγυώνται στον λήπτη την πληρωμή της επιταγής μέχρι ενός ορισμένου ποσού (5.000 δρχ.). το εγγυημένο ύψος ανά επιταγή καθορίζεται ελεύθερα.

Ο θεσμός αυτός είναι επίσης συνέπεια της κατά διάταξη του άρθρου 4 απαγόρευσης της επιταγής εκ μέρους του πληρωτή. Αποτελεί δημιούργημα της τραπεζικής επιταγής προς το σκοπό ενίσχυσης της εμπιστοσύνης του κοινού στο θεσμό της επιταγής, πράγμα που όπως αναφέρθηκε είναι τελικά και προς το συμφέρον των ίδιων των τραπεζών. Η τράπεζα εγχειρίζει στον πελάτη της και κάτοχο στον τηρούμενο σ' αυτήν λογαριασμού επιταγών κάρτα εγγυήσεως, με την οποία η πληρώτρια τράπεζα εγγυάται την πληρωμή του ποσού της επιταγής μέχρι ενός ανώτατου ποσού. Στην πίσω όψη της κάρτας εγγυήσεως αναγράφονται συνήθως οι όροι πληρωμής της επιταγής από την πληρώτρια τράπεζα, οι οποίοι πρέπει να πληρούνται για τη δημιουργία της αξίωσης εναντίον της με βάση την εν λόγω κάρτα. Τον σκοπό αυτό εξυπηρετεί και η καθιέρωση ομοιόμορφου εντύπου επιταγών και καρτών, ήδη τώρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι οποίες αναγνωρίζονται γενικά ως μέσο πληρωμών. Μάλιστα η κάρτα ευρωεπιταγών εξυπηρετεί σήμερα, όχι μόνο την ως άνω εγγυητική λειτουργία, αλλά και την εκ μέρους του κατόχου δυνατότητα ανάληψης χρημάτων από το ομώνυμο αυτοματοποιημένο σύστημα.

β. Στις περιπτώσεις αυτές, κατά κανόνα καταρτίζεται εγγυοδοτική σύμβαση, η οποία συνάπτεται μεταξύ της τράπεζας και του λήπτη της εγγυημένης επιταγής διαμέσου του πελάτη της – έκδοση της επιταγής, ο οποίος και ορίζει τον λήπτη. Δυνάμει της σύμβασης αυτής η τράπεζα αναλαμβάνει έναντι του λήπτη την υποχρέωση προς εξόφληση του ποσού της επιταγής. Η αποδοχή του λήπτη δεν απαιτείται να περιέλθει στην τράπεζα. Πρόκειται για εκτός του τίτλου της επιταγής αναλαμβανόμενη υποχρέωση του πληρωτή, η οποία δεν έρχεται σε αντίθεση προς τη διάταξη του άρθρου 4 και διέπεται από τις διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου.

γ. Η παραπάνω εγγυοδοτική σύμβαση είναι αφηρημένη και αυτοτελής έναντι της αιτίας της, της επιταγής και της βασικής της σχέσης, η δε νομική θέση του κομιστή της επιταγής είναι αυτόνομη έναντι της θέσης του εκδότη. Η τράπεζα εγγυάται την πληρωμή του αναγραφόμενου στην επιταγή ποσού αποκλειστικά κάτω από τους αναγραφόμενους στο πίσω μέρος της κάρτας όρους, συγχρόνως η τράπεζα παραιτείται από την προβολή όλων εκείνων των ενστάσεων, οι οποίες είναι δυνατόν

να προκύψουν κατά του λήπτη από άλλους λόγους, όπως π.χ. από την αιτία της εγγυοδοτικής σύμβασης ή τη βασική σχέση, και οι οποίες στην κανονική εγγυοδοτική σύμβαση θα ήταν δυνατό να οδηγήσουν στην εκ μέρους της μη πληρωμής του ποσού της επιταγής. Συνεπώς, τα ελαττώματα της αιτίας της εγγυοδοτικής σύμβασης, των βασικών σχέσεων αξίας και καλύψεως, όπως και τα ελαττώματα της σύμβασης δόσης και λήψης ή της σύμβασης παράδοσης της επιταγής της βασικής σχέσης, δεν επιδρούν στο κύρος της εγγυοδοτικής σχέσης.

δ. Σε περίπτωση πλαστογραφήσεως της υπογραφής του εκδότη της επιταγής και μεταβιβάσεώς της στον καλόπιστο λήπτη, ακόμη και με επίδειξη της κάρτας εγγυήσεως, δεν καταρτίζεται η ως άνω εγγυοδοτική σύμβαση και επομένως η τράπεζα δεν υποχρεούται να εξοφλήσει την επιταγή. Αν όμως, παρ' όλ' αυτά, η τράπεζα πληρώσει την επιταγή, τότε η ίδια φέρει κατ' αρχήν και τον κίνδυνο της πληρωμής της.

7. Διαστολή από τις πιστωτικές κάρτες.

Οι πιστωτικές κάρτες δεν αποτελούν αξιόγραφα και εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς από τους σκοπούς της επιταγής. Κατά κανόνα εκδίδονται από ανεξάρτητες και προς τούτο ιδρυόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες συμβάλλονται με άλλες επιχειρήσεις, με τις οποίες συνάπτουν ένα είδος εγγυοδοτικής σύμβασης. Με βάση τη σύμβαση αυτή ο εκδότης της πιστωτικής κάρτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξοφλεί τους προσκομιζόμενους σ' αυτήν λογαριασμούς της συμβαλλόμενης επιχείρησης, συνήθως με κάποια έκπτωση, εφόσον οι λογαριασμοί αυτοί είναι υπογεγραμμένοι από τον κάτοχο της κάρτας.

Μεταξύ του εκδότη και του κατόχου της πιστωτικής κάρτας συνήθως καταρτίζεται σύμβαση για τη μέριμνα αλλοτρίων υποθέσεων. Ο δε κάτοχος της κάρτας υποχρεούται απέναντι στον εκδότη να του αποδίδει τα ποσά που αυτός καταβάλει για την εξόφληση των εκ μέρους του υπογραφόμενων λογαριασμών, ενώ απέναντι στον συμβαλλόμενό του δικαιούται να εξοφλεί, όχι της μετρητοίς, αλλά με την πιστωτική κάρτα.

8. Χαρτοσήμανση της επιταγής.

1. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 9 υπό α) του διατ. Της 28.7.1931 «περί κώδικος του νόμου περί τελών χαρτοσήμου» εξαιρούνται του τέλους χαρτοσήμου οι επιταγές επί τη εμφανίσει, εφόσον εκδίδονται εν Ελλάδι, ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του εδ. δ) εξαιρούνται οι «οπισθογραφήσεις και οι εξοφλήσεις των εν τω εδαφίω α' της παρούσης παραγράφου εγγράφων, γραφόμεναι επ' αυτών, εις ουδέν τέλος υπόκεινται, γιγνόμεναι δε δια χωριστών εγγράφων, δημοσίων ή ιδιωτικών υπόκεινται εις πάγιον τέλος δραχμής 1».

2. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι μόνο η έκδοση επιταγής επί τη εμφανίσει, η οπισθογράφηση και η πληρωμή της, δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου. Η απαλλαγή αυτή δικαιολογείται από την αποστολή της επιταγής ως οργάνου πληρωμής, πράγμα που την διαφοροποιεί ριζικά από τη συναλλαγματική και φέρει πολλαπλά οφέλη στην εθνική οικονομία. Η επιταγή πρέπει να υπόκεινται στις απαιτήσεις του νόμου περί επιταγής. Επομένως οι παραπάνω διατάξεις δεν φαίνεται να απαλλάσσουν του χαρτοσήμου τις προαναφερθείσες πράξεις εκείνης της επιταγής,

η οποία στις συναλλαγές χρησιμοποιείται πράγματι ως μέσο πίστωσης. Ο σύγχρονος νομοθέτης λαμβάνει σειρά προσθέτων μέτρων για να εξασφαλίσει την σίγουρη και σε βραχύτατο χρονικό διάστημα εξόφληση των εκδιδόμενων επιταγών.

Όταν η επιταγή πρόκειται να προσαχθεί στο δικαστήριο υπόκειται στο πάγιο τέλος προσαγωγής σε δίκη δραχμών 50, ως μη υποκείμενη εξ άλλης διατάξεως σε πάγιο ή αναλογικό τέλος, αλλιώς στερείται αποδεικτικής δύναμης.

Επίσης σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 11 του Ν. 1957/1991 «Επιταγές που προσκομίζονται στις τράπεζες για είσπραξη, ενεχυρίαση ή φύλαξη, καταγράφονται υποχρεωτικά σε πινάκια, στα οποία επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου δύο και μισό επί τοις χιλίοις, που υπολογίζεται στη συνολική αξία των καταχωριζομένων εις αυτά επιταγών». Είναι προφανές ότι εδώ πρόκειται για επιβολή χαρτοσήμου επί των επιταγών που καταχωρίζονται στις τράπεζες προς το σκοπό είσπραξης, ενεχυρίασης ή φύλαξης.

9. Υποχρέωση αναγραφής του Α.Φ.Μ.

Σύμφωνα με το Ν. 2214/1994 άρθρο 43 παρ. 11, «στις εκδιδόμενες επιταγές που καλύπτουν εξόφληση επαγγελματικών συναλλαγών, ανεξαρτήτως ποσού, αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός φορολογικού μητρώου του εκδότη, του εκάστοτε οπισθογράφου, καθώς και του τελευταίου κομιστή που εισπράττει αυτήν. Επίσης αναγράφεται υποχρεωτικά ο Α.Φ.Μ. του εκδότη της επιταγής που προσκομίζεται για εξόφληση οφειλής προς το Δημόσιο ανεξαρτήτως ποσού».

Με τη διάταξη αυτή αφ' ενός εισάγεται ως πρόσθετο στοιχείο επί του σώματος του τίτλου της επιταγής η σημείωση του Α.Φ.Μ. του εκδότη, του οπισθογράφου και του τελευταίου κομιστή ως πρόσθετο στοιχείο του προσώπου τους επί του τίτλου και αφ' ετέρου η σημείωση αυτή εξαρτάται από την αιτία της εξ επιταγής ενοχής.

Πρόκειται για ρυθμίσεις, οι οποίες αφορούν τα συμβαλλόμενα πρόσωπα της επιταγής και οι οποίες προφανώς επιδιώκουν φορολογικούς σκοπούς. Γι' αυτό η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής μπορεί να συνεπάγεται μόνο τις προβλεπόμενες στο νόμο αυτό κυρώσεις. Από το σκοπό της παραπάνω διάταξης δεν μπορεί να συναχθεί ότι με αυτήν επήλθε τροποποίηση των σχετικών με την έκδοση και την κυκλοφορία των επιταγών διατάξεων του Ν. 5960/1933 περί επιταγής. Μια τέτοια εκδοχή θα ήταν αντίθετη τόσο προς βασικές διατάξεις του νόμου περί επιταγής, όσο και προς τις αναληφθείσες υποχρεώσεις της Ελλάδας στη Διάσκεψη της Γενεύης, της οποία σοι συμβάσεις με τις προαναφερθείσες επιφυλάξεις κυρώθηκαν με το Ν. 5868/1933.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

A. Εμπορικά αξιόγραφα εις διαταγή

Στα άρθρα 76-80 ν.δ. 17/7/1923 υπάρχουν ρυθμίσεις που αναφέρονται σε αξιόγραφα εις διαταγή των εμπορικών συναλλαγών. Εκτός από τα αξιόγραφα εις διαταγή που εξετάστηκαν ως τώρα, άλλα αξιόγραφα που μπορούν να εκδοθούν εις διαταγή είναι η εμπορική εντολή πληρωμής, το εμπορικό χρεωστικό ομόλογο, η φορτωτική και το ασφαλιστήριο, ενώ γεννημένα εις διαταγή είναι το αποθετήριο και το ενεχυρόγραφο.

Ιδιαίτερη κατηγορία εμπορικών αξιογράφων του άρθρου 76 αποτελούν τα αξιόγραφα εκείνα που ενσωματώνουν και εμπράγματο δικαίωμα, όπως το αποθετήριο, το ενεχυρόγραφο και η φορτωτική. Ο νόμος διευκολύνει τη μεταβίβαση πραγμάτων που έχουν αποθεθεί στις γενικές αποθήκες ή τελούν υπό μεταφορά, διότι για τη μεταβίβασή τους δεν χρειάζεται μεταβίβαση της νομής, αφού αυτή μπορεί να υποκατασταθεί με τη μεταβίβαση των αξιογράφων. Αντίστοιχα ισχύουν και προκειμένου για τη σύσταση και μεταβίβαση ενεχύρου σε αποτεθέντα πράγματα.

Τα αξιόγραφα του άρθρου 76 ν.δ. 1923, εφόσον έχουν τη ρήτρα «εις διαταγή», μεταβιβάζονται με οπισθογράφιση, διαφορετικά είναι ονομαστικά αξιόγραφα και μεταβιβάζονται με εκχώρηση. Στα άρθρα 77-80 ν.δ. 1923 περιέχονται γενικοί κανόνες, οι οποίοι, εφόσον δεν υπάρχουν ειδικότερες ρυθμίσεις, εφαρμόζονται σε όλα τα αξιόγραφα του άρθρου 76 ν.δ. 1923. Οι κανόνες αυτοί είναι πολύ γενικοί, δεν δημιουργούν τυπικό και αυστηρό δίκαιο, πράγμα που καθιστά τα αξιόγραφα του άρθρου 76 ν.δ. 1923 περισσότερο ευέλικτα από τα ρυθμισμένα αξιόγραφα εις διαταγή.

Ακολουθεί σύντομη σκιαγράφηση των εμπορικών αξιογράφων του άρθρου 76 ν.δ. 1923 καθώς και των κανόνων που τα διέπουν.

I. Τα κατ' ιδίαν αξιόγραφα.

1. Εμπορική εντολή πληρωμής.

Στην εμπορική εντολή πληρωμής περιέχεται εντολή του εκδότη προς τον πληρωτή να πληρώσει ορισμένο ποσό σε κατονομαζόμενο πρόσωπο (λήπτη). Συνεπώς η εμπορική εντολή πληρωμής είναι τριμερής σχέση με εκταξιακό χαρακτήρα και γι αυτό εφαρμόζονται σε αυτήν ανάλογα οι διατάξεις για την έκταξη. Η διαφορά από τη έκταξη είναι ότι η εμπορική εντολή πληρωμής μπορεί να εκδοθεί εις διαταγή, οπότε δικαιούχος μπορεί να είναι το πρόσωπο που θα υποδείξει ο λήπτης. Αν η εμπορική εντολή πληρωμής δεν έχει τη ρήτρα εις διαταγή, είναι ονομαστικό αξιόγραφο, υπαγόμενο στην ευρύτερη έννοια της έκταξης. Άλλες διαφορές της

εμπορικής εντολής πληρωμής από την έκταξη είναι ότι τόσο ο εκδότης όσο και ο πληρωτής πρέπει να είναι έμποροι καθώς και ότι η εντολή μπορεί να αναφέρεται μόνο σε πληρωμή χρηματικού ποσού, όχι δηλ. σε καταβολή αντικαταστατών πραγμάτων. Το τελευταίο αυτό συνάγεται τόσο από τη χρησιμοποιούμενη ορολογία του νόμου όσο και από αντιδιαστολή με το αντικείμενο παροχής των χρεωστικών ομολόγων.

Η πρακτική σημασία της εμπορικής εντολής πληρωμής είναι μικρή. Συνίσταται κυρίως στο ότι τυπικά άκυρη συναλλαγματική ή επιταγή με εκδότη και πληρωτή έμπορο μπορεί να μετατραπεί σε εμπορική εντολή πληρωμής.

2. Εμπορικό χρεωστικό ομόλογο.

Το **εμπορικό χρεωστικό ομόλογο** εκδίδεται από έμπορο και περιέχει υπόσχεση προς τον λήπτη για την παροχή χρημάτων, χρεογράφων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων. Σε αντίθεση δηλ. με την εμπορική εντολή πληρωμής, το χρεωστικό ομόλογο δεν έχει εκταξιακό χαρακτήρα αλλά είναι διμερής σχέση, στην οποία δεν περιέχεται εντολή αλλά, όπως και στο γραμμάτιο εις διαταγή, υπόσχεση πληρωμής.

Τόσο το χρεωστικό ομόλογο όσο και το γραμμάτιο εις διαταγή συνιστούν αφηρημένη υπόσχεση χρέους. Το γραμμάτιο όμως μπορεί να ενσωματώνει μόνο απαίτηση για καταβολή χρηματικού ποσού και μπορεί να εκδοθεί και από μη έμπορο. Σε αντίθεση εξάλλου με το γραμμάτιο, η καταβολή της παροχής του χρεωστικού ομολόγου μπορεί, όπως άλλωστε συμβαίνει και στην εμπορική εντολή πληρωμής, να εξαρτηθεί από την καταβολή αντιπαροχής. Άκυρο γραμμάτιο για τυπικούς λόγους μπορεί κατά μετατροπή να ισχύσει ως χρεωστικό ομόλογο.

Εκτός από τα ατομικά, μπορούν να εκδοθούν και ομαδικά χρεωστικά ομόλογα με τη μορφή ομολογιών εις διαταγή.

3. Αποθετήριο και ενεχυρόγραφο.

Το **αποθετήριο** και το **ενεχυρόγραφο (αποθηκόγραφο)** είναι αξιόγραφα εις διαταγή, ορισμένο κατά νόμου περιεχομένου. Εκδίδονται από τις γενικές αποθήκες στο όνομα και εις διαταγή του αποθέτη και ενσωματώνουν απαίτηση για απόδοση των αποτεθέντων εμπορευμάτων στον νόμιμο δικαιούχο. Στους τίτλους αυτούς βεβαιώνεται επίσης η παραλαβή των εμπορευμάτων για φύλαξη.

Τα αποθηκόγραφα εκδίδονται στα πλαίσια συμβάσεως φυλάξεως και συντηρήσεως των αποτιθέμενων αγαθών, έχουν δε ως σκοπό τη, χωρίς παράδοση, δυνατότητα εκποίησης ή ενεχυρίασης των αποτεθέντων κατά το χρονικό διάστημα που είναι αποθηκευμένα.

Το αποθετήριο και το ενεχυρόγραφο είναι ενοχικά και συγχρόνως εμπράγματα αξιόγραφα. Είναι γεννημένα εις διαταγή αξιόγραφα και μεταβιβάζονται πάντοτε, είτε και τα δύο μαζί είτε χωριστά, με οπισθογράφηση και παράδοση. Με την οπισθογράφηση και παράδοση του αποθετηρίου δεν μεταβιβάζεται μόνο η ενσωματωμένη απαίτηση αλλά και η κυριότητα των εμπορευμάτων. Με την πρώτη οπισθογράφηση του ενεχυρογράφου συνίσταται δικαίωμα ενεχύρου στα αποτεθέντα, ενώ με τη μεταγενέστερη της πρώτης μεταβιβάζεται το δικαίωμα ενεχύρου.

Αμφισβητείται, αν το αποθετήριο και το ενεχυρόγραφο είναι αιτιώδη ή αναιτιώδη αξιόγραφα.

ΑΡΙΘΜΟΣ 273630-5

ΕΤΒΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡΧ. 55.564.320.344

ΕΤΗΣΙΟ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ
ΟΜΟΛΟΓΟ
24%

Εκδίδεται σύμφωνα με τους όρους
της υπ' αρ. 19/6137/1990
απόφασης της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ αρ. 82/1990)
και της υπ' αρ. 447/6/6.4.1990
απόφασης της Επιτροπής
Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων.

ΤΙΜΗ ΕΚΔΟΣΗΣ ΔΡΑΧΜΕΣ 500.000
ΤΙΜΗ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΔΡΑΧΜΕΣ 620.000

Πληρωτέες στον **ΚΟΜΙΣΤΗ** στις 31 Ιουλίου 1991
Αθήνα, 20 Ιουλίου 1990

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΣΕΙΡΑ 500 ΑΡΙΘΜΟΣ 273630-5

Έκδοση 176η - Ιουλίου 1990

4. Γεωργικό ενεχυρόγραφο.

Συγγενές προς το ενεχυρόγραφο των γενικών αποθηκών είναι το γεωργικό ενεχυρόγραφο του ν. 2184/1920. Και αυτό δηλ. ενσωματώνει δικαίωμα ενεχύρου. Το ενέχυρο εξασφαλίζει απαίτηση από γεωργικό ή κτηνοτροφικό δάνειο.

5. Θαλάσσια φορτωτική.

Η **θαλάσσια φορτωτική** είναι αξιόγραφο, ορισμένου κατά νόμου περιεχομένου, το οποίο εκδίδει ο εκναυλωτής ή ο πλοίαρχος (ως αντιπρόσωπος του εκναυλωτή) και στο οποίο ενσωματώνεται απαίτηση για την παράδοση ορισμένων εμπορευμάτων που φορτώθηκαν για θαλάσσια μεταφορά. Στη θαλάσσια φορτωτική πρέπει να υπάρχει επίσης βεβαίωση για τη φόρτωση των εμπορευμάτων. Η φορτωτική εκδίδεται είτε ονομαστική είτε εις διαταγή, εφόσον υπάρχει η ρήτρα «εις διαταγή». Και η φορτωτική, όπως το αποθετήριο και το ενεχυρόγραφο, είναι ενοχικό και συγχρόνως εμπράγματο αξιόγραφο. Η μεταβίβαση της φορτωτικής, είτε ονομαστικής είτε εις διαταγή, δεν επιφέρει μεταβίβαση της ενσωματωμένης μόνο απαίτησης αλλά και της νομής των μεταφερόμενων πραγμάτων εφόσον δεν υπάρχει και συμφωνία για μετάθεση της κυριότητας. Αντίστοιχα ισχύουν και για την κτήση άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με την ορθότερη γνώμη η φορτωτική είναι αναιτιώδεις αξιόγραφο.

6. Χερσαία φορτωτική.

α) Αν και η **χερσαία φορτωτική** δεν ρυθμίζεται στο νόμο, προβλέπεται πάντως ότι είναι αξιόγραφο δυνητικά εις διαταγή, ότι δηλ. μπορεί να εκδοθεί ως αξιόγραφο εις διαταγή, εφόσον υπάρχει η ρήτρα «εις διαταγή». Η χερσαία φορτωτική εκδίδεται από τον μεταφορέα και ενσωματώνει απαίτηση για την παράδοση πραγμάτων σε ορισμένο τόπο. Και η χερσαία φορτωτική έχει εμπράγματα δύναμη. Κατά τα λοιπά ισχύουν αντίστοιχα όσα αναφέρθηκαν για τη θαλάσσια φορτωτική.

Το **αγωγιαστήριο** ή **δηλωτικό μεταφοράς** δεν έχει αξιολογικό χαρακτήρα. Το αγωγιαστήριο εκδίδεται από τον αποστολέα των εμπορευμάτων ή τον παραγγελιοδόχο μεταφοράς με τη μορφή επιστολής απευθυνόμενης στον παραλήπτη.

β) Ειδικότερα στη διεθνή σιδηροδρομική μεταφορά εμπορευμάτων προβλέπεται ότι μπορεί να εκδοθεί φορτωτική εις διαταγή.

7. Δελτίο αεροπορικής μεταφοράς.

Αντίστοιχο της φορτωτικής είναι το δελτίο αεροπορικής μεταφοράς πραγμάτων. Το δελτίο αεροπορικής μεταφοράς εκδίδεται από τον αεροπορικό μεταφορέα, ονομαστικό ή εις διαταγή. Αν έχει εκδοθεί εις διαταγή, εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 17 ν. 5325/32 ως προς τις ενστάσεις που μπορούν να προταθούν κατά του κομιστή.

8. Ασφαλιστήριο.

Αν και το **ασφαλιστήριο** είναι έγγραφο, με το οποίο αποδεικνύεται η ασφαλιστική σύμβαση, μπορεί να εκδοθεί και ως αξιόγραφο και μάλιστα εις διαταγή, εφόσον περιέχεται η ρήτρα «εις διαταγή». Η έκδοση ασφαλιστηρίου εις διαταγή αποτελεί τον κανόνα στις μεταφορές πραγμάτων, όπου σε περίπτωση εκπομπής τους, συνήθως με μεταβίβαση της φορτωτικής, κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, σκόπιμη είναι η μεταβίβαση και της ενσωματωμένης απαίτησης κατά του ασφαλιστή. Το ασφαλιστήριο εις διαταγή ενσωματώνει απαιτήσεις από την ασφαλιστική σχέση κατά του ασφαλιστή και εκδότη του ασφαλιστηρίου, αμφισβητείται όμως αν είναι ανατιμώδεις ή αιτιώδεις αξιόγραφο.

9. Άλλα αξιόγραφα εις διαταγή.

Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 76 ν.δ. 1923 αξιόγραφα εις διαταγή αποτελούν κλειστό αριθμό, γι' αυτό η ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να δημιουργήσει άλλα. Αυτό όμως δεν αποκλείει και την αναγνώριση των άλλων αξιογράφων εις διαταγή με βάση την αναλογία, εφόσον πρόκειται για έγγραφα που παρουσιάζουν ουσιαστική συγγένεια με ένα από τα αξιόγραφα του άρθρου 76. Τούτο συμβαίνει ιδίως στο πεδίο μεταφορών, όπου, όπως προαναφέρθηκε, η διαταγή παραδόσεως εμπορευμάτων αναγνωρίζεται ως αξιόγραφο εις διαταγή. Αντίστοιχα ισχύουν για τη **διαφορτωτική**, η οποία είναι τίτλος που εκδίδεται, όταν τα πράγματα μεταφέρονται από διαδοχικούς μεταφορείς είτε μόνο θαλάσσιους είτε θαλάσσιους, χερσαίους ή αεροπορικούς. Αντίθετα άλλα έγγραφα, τα οποία αυθαίρετα εμφανίζονται στις συναλλαγές με τη ρήτρα εις διαταγή, δεν είναι πραγματικά αξιόγραφα εις διαταγή αλλά το πολύ ονομαστικά. Η «οπισθογράφησή» τους (καταχρηστική οπισθογράφηση) δεν επιφέρει τα αποτελέσματα της τεχνικής οπισθογράφησης.

II. Κοινοί παράγοντες που εφαρμόζονται στα εις διαταγή αξιόγραφα του άρθρ. 76 ν.δ. 1923.

Εκτός από το απαιτούμενο επιστροφής του τίτλου εξοφλημένου σε περίπτωση παροχής του οφειλέτη, οι άλλοι κανόνες που ισχύουν για όλα τα αξιόγραφα του άρθρου 76 ν.δ. 1923 με τη ρήτρα εις διαταγή αφορούν τα **αποτελέσματα της οπισθογράφησης**, τα οποία είναι τα ίδια με αυτά της οπισθογράφησης της συναλλαγματικής. Έτσι, ορίζεται στο άρθρο 78 παρ. 1 ν.δ. 1923 ότι με την οπισθογράφηση μεταβιβάζονται στον κομιστή όλα τα ενσωματωμένα στο αξιόγραφο δικαιώματα. Ως προς τον τύπο της οπισθογράφησης, την νομιμοποίηση του κατόχου, τον έλεγχο της νομιμοποίησης και την υποχρέωση του κατόχου προς απόδοση του αξιογράφου στον ουσιαστικό δικαιούχο εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις του ν. 5325/1923. Συνεπώς η οπισθογράφηση των τίτλων αυτών επιτελεί, όπως και η οπισθογράφηση της συναλλαγματικής, νομιμοποιητική και μεταβιβαστική λειτουργία, ακόμη και υπέρ μη δικαιούχου, εφόσον είναι καλόπιστος. Ως προς τα εγγυητικά όμως αποτελέσματα της οπισθογράφησης υπάρχει απόκλιση από τη συναλλαγματική. Αυτά επέρχονται μόνο ως προς τα αποθηκόγραφα, τα

ενεχυρόγραφα και τη φορτωτική, ενώ ως προς τα άλλα αξιόγραφα του άρθρου 76 ν.δ. 1923 η οπισθογράφηση δεν έχει εγγυητικά αποτελέσματα.

B. Ανώνυμα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς.

Τη μεγαλύτερη σημασία των ανώνυμων αξιογράφων παρουσιάζουν τα ομαδικά εκδιδόμενα. Απ' αυτά, άλλα ενσωματώνουν απαίτηση, ιδίως χρηματική, και άλλα δικαίωμα συμμετοχής, όπως οι μετοχές. Ο βασικός τύπος ανώνυμου αξιογράφου που ενσωματώνει απαίτηση είναι το ανώνυμο χρεόγραφο. Στις επόμενες παραγράφους θα αναπτυχθούν οι βασικοί κανόνες που αναφέρονται στα ανώνυμα χρεόγραφα και τις μετοχές.

1. Ανώνυμο χρεόγραφο.

I. Έννοια και σημασία.

1. Το **ανώνυμο χρεόγραφο** είναι έγγραφο και ειδικότερα αξιόγραφο στον κομιστή, στο οποίο ενσωματώνεται υπόσχεση παροχής του εκδότη στον κομιστή του εγγράφου. Αντικείμενο της παροχής μπορεί να είναι κάθε είδους αντικείμενα, η πρακτική όμως σημασία των ανώνυμων χρεογράφων εντοπίζεται στις χρηματικές παροχές

Και τα χρεωστικά ομόλογα ενσωματώνουν υπόσχεση παροχής, εκδίδονται όμως μόνο από έμπορο και είναι τίτλοι εις διαταγή. Συνεπώς χρεόγραφα εις διαταγή μπορούν να εκδοθούν μόνο με τη μορφή χρεωστικού ομολόγου.

2. Αν και ο νόμος δεν απαγορεύει την έκδοση αιτιωδών ανώνυμων χρεογράφων, τα ανώνυμα χρεόγραφα εκδίδονται κατά κανόνα ως αναιτιώδη αξιόγραφα.

3. Τα σπουδαιότερα ανώνυμα χρεόγραφα είναι οι **ομολογίες**. Οι ομολογίες εκδίδονται σε περίπτωση συνάψεως ομολογιακού δανείου από επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα. Το πόσο του ομολογιακού δανείου διαιρείται σε μικρά ομοειδή ποσά, τις ομολογίες, στις οποίες ενσωματώνεται έντοκη απαίτηση κατά του εκδότη. Οι ομολογίες είναι διαπραγματεύσιμες στο χρηματιστήριο.

Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση των ομολογιών με τα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου, τα οποία είναι επίσης ανώνυμα χρεόγραφα.

II. Βασικά χαρακτηριστικά.

1. Δημιουργία υποχρέωσης.

Εφόσον τα ανώνυμα χρεόγραφα είναι έγγραφα, η υπόσχεση παροχής πρέπει να είναι έγγραφη και να φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη. Σε περίπτωση όμως μαζικής έκδοσης ανώνυμων χρεογράφων, αρκεί η με μηχανικό μέσο αποτύπωση της υπογραφής του εκδότη. Εκτός από τη σύνταξη του εγγράφου, για τη δημιουργία υποχρέωσης απαιτείται σύμβαση δόσεως και λήψεως. Η διάταξη της ΑΚ 890, κατά την οποία δημιουργείται ευθύνη του εκδότη και απέναντι σ' αυτόν που απόκτησε ανώνυμο χρεόγραφο χωρίς σύμβαση, δεν αποτελεί κατά τη σήμερα κρατούσα γνώμη επιχείρημα υπέρ της δημιουργικής θεωρίας, διότι η διάταξη, με κατάλληλη ερμηνεία, ανταποκρίνεται στην αρχή της νομιμοφάνειας.

Η έκδοση ημεδαπών ανώνυμων χρεογράφων που ενσωματώνουν χρηματική απαίτηση επιτρέπεται μόνο, εφόσον υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη. Η χωρίς νομοθετική πρόβλεψη έκδοση ανώνυμων χρεογράφων δημιουργεί ακυρότητα και ευθύνη του εκδότη για αποκατάσταση της προξηνηθείσας ζημιάς στον κομιστή.

2. Άσκηση της απαίτησης.

Για την άσκηση της ενσωματωμένης απαίτησης απαιτείται η παράδοση του εγγράφου στον οφειλέτη. Υπέρ του κομιστή του εγγράφου ισχύει ήδη το τεκμήριο ότι είναι κύριος του εγγράφου, το οποίο μάλιστα λειτουργεί και σε περίπτωση κλοπής ή απώλεια του τίτλου. Κατά την ΑΚ 888 όμως τεκμαίρεται η ουσιαστική δικαιοκτησία του κομιστή και ως προς το ενσωματωμένο δικαίωμα, γι' αυτό και μπορεί να απαιτήσει από τον εκδότη εκπλήρωση. Ο οφειλέτης τότε μόνο μπορεί να αρνηθεί να εκπληρώσει, όταν αποδεικνύει ότι ο κομιστής «δεν έχει δικαίωμα να διαθέσει τον τίτλο», ότι δηλ. δεν είναι ουσιαστικός δικαιούχος αλλά είναι κλέφτης ή ευρέτης.

3. Εκπλήρωση.

Η κατοχή του ανώνυμου χρεογράφου δεν νομιμοποιεί μόνο ενεργητικά τον κομιστή να απαιτήσει εκπλήρωση αλλά και παθητικά τον οφειλέτη να καταβάλει σ' αυτόν. Συνεπώς, αν ο οφειλέτης καταβάλει σε μη δικαιούχο κομιστή, ελευθερώνεται από την υποχρέωσή του, επέρχεται δηλ. απόσβεση της απαίτησης. Η ενέργεια αυτή ελευθερώσεως απαλλάσσει τον οφειλέτη από τον έλεγχο αν ο κομιστής είναι πραγματικός δικαιούχος. Μάλιστα, κατά την κρατούσα γνώμη, ο οφειλέτης ελευθερώνεται όχι μόνο όταν ο κάτοχος δεν είναι πραγματικός δικαιούχος αλλά και όταν δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, ικανότητα διαθέσεως ή αντιπροσωπευτική εξουσία. Ο οφειλέτης όμως δεν ελευθερώνεται, όταν «ενήργησε αντίθετα προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη». Τούτο συμβαίνει σε περίπτωση που ο οφειλέτης εκπληρώσει, μολονότι γνώριζε την έλλειψη δικαιώματος του κομιστή και συγχρόνως μπορούσε εύκολα να το αποδείξει. Σύμφωνα με ορθότερη γνώμη αρκεί για τη μη απαλλαγή του οφειλέτη βαριά αμέλεια.

Η καταβολή σε μη δικαιούχο, εφόσον οδηγεί σε απαλλαγή του οφειλέτη, δεν εμποδίζει την εκ μέρους του αυτοδίκαια κτήση της κυριότητας του τίτλου, όταν του τον παραδώσει (επιστρέψει) ο κομιστής.

4. Αποκλεισμός ενστάσεων.

Σύμφωνα με την ΑΚ 892, η οποία ουσιαστικά ταυτίζεται με την παρ. 2 άρθρο 78 ν.δ. 1923, ο οφειλέτης μπορεί να προτείνει κατά του κομιστή μόνο ενστάσεις ακυρότητας του τίτλου καθώς και ενστάσεις που προκύπτουν από το ίδιο το έγγραφο ή ανήκουν στον οφειλέτη κατά του κομιστή προσωπικά. Σύμφωνα με ορθή γνώμη, προσωπικές ενστάσεις μπορούν να προβληθούν και στον δεύτερο αποκτώντα, εφόσον κατά την κτήση ενήργησε εν γνώσει προς βλάβη του οφειλέτη. Η αναλογική εφαρμογή είναι δικαιολογημένη, διότι δύσκολα θα μπορούσε να δικαιολογηθεί ως προς το σημείο αυτό διαφορετική μεταχείριση ανώνυμου χρεογράφου από επιταγή στον κομιστή.

5. Μεταβίβαση.

Ως προς τη μεταβίβαση των ανώνυμων χρεογράφων ισχύει η αρχή ότι η διάθεση του ενσωματωμένου δικαιώματος πραγματοποιείται με τη διάθεση του εγγράφου. Τα ανώνυμα χρεόγραφα μεταβιβάζονται όπως και τα κινητά πράγματα κατά ΑΚ 1034. Συνεπώς είναι δυνατή καλόπιστη κτήση εγγράφου και μ' αυτή της ενσωματωμένης απαίτησης κατά ΑΚ 1036. Λόγω της ανάγκης για αυξημένη προστασία των συναλλασσομένων είναι δυνατή καλόπιστη κτήση ακόμα και κλεμμένων ή χαμένων ανώνυμων χρεογράφων. Υποστηρίζεται επέκταση της καλόπιστης κτήσης και σε περίπτωση έλλειψης εξουσίας διαθέσεως και αντιπροσωπεύσεως, όπως στο δίκαιο της συναλλαγματικής και της επιταγής.

Για τη δυνατότητα μεταβίβασεως ανώνυμων χρεογράφων εισηγμένων στο χρηματιστήριο μέσω του **αποθετηρίου εγγράφου**.

6. Ονομαστικά χρεόγραφα.

Ο νόμος προβλέπει τη μετατροπή ανώνυμου χρεογράφου σε ονομαστικό, εφόσον συμφωνεί ο εκδότης. Πρέπει να γίνει όμως δεκτό ότι επιτρέπεται και η εξ υπαρχής έκδοση ονομαστικού χρεογράφου, χωρίς μάλιστα να είναι ανάγκη να υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη όπως στα ανώνυμα χρεόγραφο. Το ονομαστικό χρεόγραφο δημιουργεί αμφισβητήσεις ως προς το ποιες διατάξεις των ΑΚ 888 εφαρμόζονται σε αυτό.

III. Παρεπόμενα έγγραφα.

Παρεπόμενα έγγραφα είναι τα τοκομερίδια, τα μερισματούγραφα και το στέλεχος ανανεώσεως. Τα έγγραφα αυτά έχουν κοινό ότι εκδίδονται μόνο μαζί με το κύριο έγγραφο.

1. Τοκομερίδια.

Τα **τοκομερίδια** είναι δελτία (κουπόνια) που είναι προσαρτημένα σε τοκοφόρες ομολογίες. Όταν η επιμέρους απαίτηση τόκου γίνει ληξιπρόθεσμη, αποσπάται το τοκομερίδιο από τον κύριο τίτλο και προσκομίζεται για είσπραξη. Συνεπώς τα τοκομερίδια είναι αυτοτελή ανώνυμα χρεόγραφα. Σκοπός της αξιογραφικής αυτοτέλειας των τοκομεριδίων είναι η απαλλαγή του κομιστή από την υποχρέωση να προσκομίσει τον κύριο τίτλο και να εκτεθεί έτσι στον κίνδυνο απώλειάς του. Συγχρόνως διευκολύνεται και ο εκδότης, ο οποίος απαλλάσσεται, εφόσον καταβάλλει στον κομιστή του τοκομεριδίου. Εξάλλου με τη μεταβίβαση του τοκομεριδίου επιτυγχάνεται η αυτοτελής μεταβίβαση της απαίτησης για την πληρωμή του τόκου χωρίς την κύρια απαίτηση.

Η αυτοτέλεια των τοκομεριδίων επιβεβαιώνεται με το άρθρο 897 παρ. 1 ΑΚ, το οποίο, κατά απόκλιση από το κοινό δίκαιο, προβλέπει ότι, εφόσον δεν ορίζεται σε αυτά το αντίθετο, εξακολουθούν να ισχύουν, και αν ακόμα αποσβεστεί η κύρια απαίτηση ή αρθεί ή μεταβληθεί η υπόσχεση πληρωμής τόκου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΟΜΟΛΟΓΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ **BOND OF THE GREEK STATE**

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 62 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 1642/86 (ΦΕΚ 125/21.8.86, ΤΕΥΧΟΣ Α')

ΣΕΙΡΑ Π SERIES

ΑΡΙΘΜΟΣ 051937 NUMBER

ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ 24 1/2 % ANNUAL INTEREST RATE

ΤΡΙΕΤΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑ 1990-1993 THREE YEAR MATURITY

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ NOMINAL VALUE
ΔΡΑΧΜΕΣ 1.000.000 DRACHMAS
(ΕΝΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟ) (ONE MILLION)

ΤΟ ΟΜΟΛΟΓΟ ΕΙΝΑΙ ΠΛΗΡΩΤΕΟ ΣΤΟΝ ΚΟΜΙΣΤΗ ΣΤΙΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1993
THIS BOND IS PAYABLE TO BEAKER ON JUNE 30, 1993

Αθήνα, 30 Ιουνίου 1990 Athens, June 30, 1990
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ THE MINISTER OF FINANCE

Γαβριηλίδης

ΜΗΤΡΑ ΠΑΡΗΣΑΛ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ COUPON
ΟΜΟΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ OF BOND OF THE GREEK STATE
ΕΚΔΟΣΗ 30 Ιουνίου 1990 ISSUE June 30, 1990
ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ 24 1/2 % ANNUAL INTEREST RATE
ΣΕΙΡΑ Π SERIES

ΑΡΙΘΜΟΣ 051937 NUMBER
ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ ΔΡΧ 245.000 COUPON OF DR 245.000
ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΔΕΚΑΠΝΤΑ ΠΕΝΤΕ (TWO HUNDRED FORTY FIVE THOUSAND)
ΠΛΗΡΩΤΕΟ ΣΤΙΣ 30.6.1993 PAYABLE ON June 30, 1993

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ COUPON
ΟΜΟΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ OF BOND OF THE GREEK STATE
ΕΚΔΟΣΗ 30 Ιουνίου 1990 ISSUE June 30, 1990
ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ 24 1/2 % ANNUAL INTEREST RATE
ΣΕΙΡΑ Π SERIES

ΑΡΙΘΜΟΣ 051937 NUMBER
ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ ΔΡΧ 245.000 COUPON OF DR 245.000
ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΔΕΚΑΠΝΤΑ ΠΕΝΤΕ (TWO HUNDRED FORTY FIVE THOUSAND)
ΠΛΗΡΩΤΕΟ ΣΤΙΣ 30.6.1993 PAYABLE ON June 30, 1993

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ COUPON
ΟΜΟΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ OF BOND OF THE GREEK STATE
ΕΚΔΟΣΗ 30 Ιουνίου 1990 ISSUE June 30, 1990
ΕΤΗΣΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ 24 1/2 % ANNUAL INTEREST RATE
ΣΕΙΡΑ Π SERIES

ΑΡΙΘΜΟΣ 051937 NUMBER
ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΟ ΔΡΧ 245.000 COUPON OF DR 245.000
ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ ΔΕΚΑΠΝΤΑ ΠΕΝΤΕ (TWO HUNDRED FORTY FIVE THOUSAND)
ΠΛΗΡΩΤΕΟ ΣΤΙΣ 30.6.1993 PAYABLE ON June 30, 1993

Σε περίπτωση πληρωμής του κύριου τίτλου υπάρχει για τον οφειλέτη ο κίνδυνος να εμφανίσει μεταγενέστερα άλλος τα τοκομερίδια για πληρωμή, μολονότι ο κάτοχος του τίτλου μπορεί να έχει ήδη εισπράξει το αντίτιμο των τοκομεριδίων από την εκποίηση τους. Γι' αυτό ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα κατά την εξόφληση του κύριου τίτλου να παρακρατήσει το ποσό των τοκομεριδίων που δεν του αποδίδονται έως ότου συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής της απαίτησης από τα τοκομερίδια.

2. Μερισματόγραφα.

Τα **μερισματόγραφα** είναι προσαρτημένα στις μετοχές, ενσωματώνουν δε απαίτηση του κατόχου τους για καταβολή του μερίσματος. Είναι ανώνυμα χρεόγραφα και παρουσιάζουν την ίδια αυτοτέλεια όπως τα τοκομερίδια σε σχέση με τον κύριο τίτλο (τη μετοχή). Εν τούτοις η αυτοτέλειά τους αυτή δεν φθάνει μέχρι του σημείου να εφαρμόζεται και σε αυτά η ΑΚ 897, ενώ εφαρμόζεται η ΑΚ 898.

3. Στέλεχος ανανεώσεως.

Τα τοκομερίδια και τα μερισματόγραφα εκδίδονται μόνο για ένα ορισμένο αριθμό ετών. Για την παράδοση νέων θα πρέπει να προσκομισθεί ο κύριος τίτλος. Αυτό μπορεί να αποφευχθεί με την έκδοση **στελέχους ανανεώσεως**, το οποίο είναι προσαρτημένο στον κύριο τίτλο. Για την παράδοση νέων τοκομεριδίων ή μερισματογράφων αρκεί η προσκόμιση του στελέχους ανανεώσεως. Εν τούτοις η απαίτηση για την παράδοση νέων τοκομεριδίων ή μερισματογράφων δεν ενσωματώνεται στο στέλεχος ανανεώσεως αλλά παραμένει στον κομιστή του κύριου τίτλου. Αν ο κομιστής του κύριου τίτλου εναντιωθεί στην παράδοση, οι παρεπόμενοι τίτλοι παραδίδονται σ' αυτόν. Συνεπώς το στέλεχος ανανεώσεως δεν είναι αξιόγραφο αλλά έγγραφο νομιμοποίησης.

Γ. Οι μετοχές.

Ι. Έννοια και είδη.

1. Οι μετοχές μαζί με τις ομολογίες, αποτελούν τα σπουδαιότερα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς. Σε αντίθεση όμως με τις ομολογίες, οι μετοχές δεν είναι ανώνυμα χρεόγραφα, διότι δεν ενσωματώνουν απαίτηση κατά της ανώνυμης εταιρίας αλλά μετοχική σχέση. Η ενσωμάτωση της μετοχικής σχέσης σε αξιόγραφο παρουσιάζει ιδιορρυθμία, διότι, σε αντίθεση με την ενσωματωμένη απαίτηση, το ακριβές της περιεχόμενο δεν προκύπτει από το έγγραφο ούτε είναι πάντοτε οπωσδήποτε το ίδιο. Πράγματι το περιεχόμενο της συγκεκριμένης μετοχικής σχέσης προσδιορίζεται από το καταστατικό, μπορεί δε να μεταβληθεί αν τροποποιηθεί το καταστατικό. Τούτο έχει σημασία στο ζήτημα της έκτασης αποκλεισμού προβολής ενστάσεων.

2. Οι μετοχές μπορούν να εκδοθούν **ανώνυμες** ή **ονομαστικές**, όχι όμως εις διαταγή.

α) Ο κανόνας είναι ότι οι μετοχές εκδίδονται ανώνυμες. Οι ανώνυμες μετοχές προσιδιάζουν περισσότερο στο κεφαλαιουχικό χαρακτήρα της ανώνυμης εταιρίας, ενώ η μεταβίβασή τους είναι ευχερέστερη. Δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τις

ανώνυμες μετοχές, μπορούν όμως να εφαρμοσθούν αναλογικά οι διατάξεις για τα ανώνυμα χρεόγραφα, εφόσον συμβιβάζονται προς τη φύση του ενσωματωμένου μετοχικού δικαιώματος και δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη του δικαίου των ανώνυμων εταιριών. Η ανώνυμη μετοχή μεταβιβάζεται όπως όλα τα αξιόγραφα στον κομιστή, δηλ. όπως τα κινητά πράγματα, με επέκταση της δυνατότητας αποκτήσεως από μη κύριο. Ως προς τη σύσταση επικαρπίας και ενεχύρου επί ανώνυμων μετοχών ισχύουν οι ΑΚ 1176, 1177 και 1244, 1245 αντίστοιχα. Για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο ανώνυμες μετοχές υπάρχει η δυνατότητα μεταβιβάσεώς τους και ασκήσεως των μετοχικών δικαιωμάτων δια του αποθετηρίου εγγράφου.

β) Η ανώνυμη εταιρία έχει το δικαίωμα, αντί ανώνυμες, να εκδώσει ονομαστικές μετοχές. Υποχρεωτικά ονομαστικές είναι οι μη αποπληρωθείσες μετοχές, οι δεσμευμένες μετοχές, οι μετοχές των αναφερομένων στο άρθρο 11^α κ.ν. 2190 εταιριών και άλλων εταιριών που προβλέπουν ειδικοί νόμοι. Η μεταβίβαση των ονομαστικών μετοχών γίνεται με τρόπο ιδιόρρυθμο και όχι ενιαίο για όλες, πάντως όχι με εκχώρηση όπως τα άλλα ονομαστικά αξιόγραφα.

Η μεταβίβαση των εισηγμένων στο χρηματιστήριο ονομαστικών μετοχών γίνεται υποχρεωτικά δια του αποθετηρίου εγγράφου.

II. Σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου. Προστασία καλής πίστης.

1. Η μετοχή είναι δηλωτικό αξιόγραφο, διότι η μετοχική σχέση υπάρχει ήδη από την ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας ή την πραγματοποίηση της αύξησης του κεφαλαίου της. Η μετοχή γίνεται αξιόγραφο και η ήδη υπάρχουσα μετοχική σχέση ενσωματώνεται σ' αυτήν από τη στιγμή της έκδοσης και παράδοσής της στον μέτοχο. Απαιτείται δηλ. και στη μετοχική σύμβαση δόσεως και λήψεως. Συνεπώς, καλόπιστη κτήση του ενσωματωμένου δικαιώματος σε περίπτωση απώλειας μετοχών χωρεί μόνο από την παράδοση του εγγράφου στον μέτοχο. Η ΑΚ 890 δεν εφαρμόζεται.

2. Οι μετοχές είναι αξιόγραφα δημοσίας πίστεως, γι' αυτό η καλόπιστη κτήση από μη κύριο προστατεύεται σε ευρύτερη έκταση απ' ό,τι στα άλλα κινητά.

Ως προς την έκταση του αποκλεισμού των ενστάσεων πρέπει, όπως προαναφέρθηκε, να ληφθεί υπόψη ότι από το έγγραφο δεν προκύπτει το πλήρες περιεχόμενο του μετοχικού δικαιώματος, αφού αυτό προσδιορίζεται από το καταστατικό και τις αποφάσεις των εταιρικών οργάνων. Ως προς το σημείο αυτό δεν ισχύει η αρχή του αποκλεισμού των ενστάσεων.

Αμφισβήτηση υπάρχει αν προστατεύεται η καλή πίστη σε περίπτωση που οι παραδοθείσες μετοχές δεν ενσωματώνουν στην πραγματικότητα μετοχική σχέση, όπως όταν εκδοθούν και κυκλοφορήσουν παραπανίστιες μετοχές ή μετοχές από άκυρη αύξηση κεφαλαίου. Ορθά δέχεται η κρατούσα γνώμη ότι στις περιπτώσεις αυτές δεν αποκτάται μετοχικό δικαίωμα και ότι οι κάτοχοι των μετοχών αυτών έχουν απλώς αξίωση αποζημιώσεως.

ЕПИТАГН

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

ΛΟΙΠΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Βιβλιογραφία

1. Το δίκαιο της επιταγής (θεωρία – νομολογία - υποδείγματα)
Αθηνάς Καραμανλή – Μπαρουτάκη.
2. Δίκαιο της επιταγής. Κατ' άρθρον ερμηνεία – Νομολογία Ν.
5960/1933.
Ι. Π. Μάρκου.
3. Δίκαιο συναλλαγματικής. Κατ' άρθρον ερμηνεία – Νομολογία
Δικαστική άσκηση των αξιώσεων.
Ι. Π. Μάρκου.
4. Χρήμα – Πίστη – Τράπεζες.
5. Αξιόγραφα – Νικ. Κ. Ρόκα.
6. Δίκαιο αξιογράφων – Κιαντου – Παμπούκη.
7. Δίκαιο αξιογράφων. Βιβλιοθήκη Δικαίου Επιχειρήσεων και
Εταιριών. Περιέχει: Αξιόγραφα της χρηματαγοράς, Αξιόγραφα
της κεφαλαιαγοράς, Λοιπά αξιόγραφα, Τίτλοι δημοσίου,
Δικονομικές διατάξεις.